Poštnina plačana v gotovini

Leto IX, št. 253

Ljubljana, sobota 27. oktobra 1928

Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi št. 2034.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uprava: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 2948.

Inserati oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 2492

Podružnici: Maribor, Aleksandrova št. 13 — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180, Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 26. oktobra.

Jutri že bo narodna Ljubljana proslavila desetletnico naše svobode.

10 let! Kako kratka doba, ko se oziramo nazaj, kako dolga za vse one, ki so v njej res delali in trpeli!

Skromna bo ta naša proslava, skromnejša nego zasluži dogodek, čigar doživetje pred 10 leti je bilo za nas nepopisna sreča. Biti mora skromna, ker časi niso primerni za hrupno slavje in nam temne sence splošnih razmer v naši državi in groznih dogodkov komaj preteklih mesecev grenijo radost.

S tem pa ni rečeno, da naš spomin na prelepe dneve naše osvoboditve ne bo prav tako iskren in topel, kakor če bi se obenem razvil zunanji blesk glasnih proslav. Zatisniti oči pred nemilo sedanjostjo in vzbuditi si potek onih svetih in svetlih dni, je slast in uživanje prve naše generacije, ki je po tisoč letih videla zopet vzhajati solnce nad svobodno našo domovino. Da, bilo je lepo tiste dni. Spomin nanje nam daje moči, da preko sedanjosti upamo na boljšo prihodnost.

Ali smo teh 10 let storili svojo dolžnost, to vprašanje se nam bo odpiralo. Odgovorni morejo biti različni za razno, toda v tem smo si složni: ni nam in ni nam nikdar bilo žal, da je tako prišlo leta 1918., in zazebe nas že samo pri misli, da bi moglo biti takrat tudi drugače, ali pa, da **bi** zopet kdaj moglo biti drugače. Kdor lista po memoarjih svetovne vojne, mu potrjujejo, kako lahko bi bilo ostalo pri starem, ko bi se bil tuji val, ki je že prekoračil Dravo, razvil preko Karavank. Prav tako nas ogorčuje samo omenek zločinske parole o amputaciji.

Nerazdružno je edinstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov v Jugoslovenstvu. Tudi v tem oziru ni nobenega umika in silno razburjenje v najširših narodnih slojih, ko se je čulo o amputaciji, je potrdilo, da narod to edinstvo hoče. Narod je pripravljen tudi trpeti in potrpeti, a živi čut pravice mu govori, da morajo, če je treba za skupnost žrtvovati, to storiti vsi enakomerno. Edinstvo brez enakopravnosti in popolne vzajemnosti je maska hegemonije. Desetletnica nas je našla v borbi za pravo edinstvo. V onih lepih dneh leta 1918. smo mislili, da je tako samo po sebi razumljivo. Zato je sedaj boj tako ogorčen. Vendar je naša vest čista, kajti nismo se izneverili idealom 29. oktobra 1918.

Klerikalni tisk se pritožuje, da smo odbili ponudbo, da bi z SLS skupaj proslavili desetletnico. Nebratsko obnašanje SLS pred vojno in med vojno smo ji iz višjih ozirov ob osvobojenju odpustili. A čim in kadarkoli je ta stranka prišla do moči, je obnovila nebratsko stališče. V nestrpnosti je SLS kakor obsedena. Slovencev, ki bodo mislili s svojo glavo, bo vedno dovolj. Narod, ki je dal Trubarja, Prešerna, Cankarja, se ne bo odrekel svobodi duha, čeprav bo vesoljni klerikalizem sipal prokletstvo nad naprednimi strankami in časopisi. «Mi in samo mi» — to geslo, ki navdaja netolerantno škofovsko stranko, se držati ne da. Kljub temu je tik pred desetletnico zadonela iz vrst SLS parola gospodarskega bojkota. Kdor je bil druge politične stranke, ga je oblastni odbor odslovil kakor steklo žival. Mi vemo, da nismo večina, a manjšina smo take vrste, da more preko nas hoteti samo oni, ki so mu interesi SLS več od interesov Slovenije in njenega ljudstva. Ta politika ubijanja, uničevanja, zlorabe javnih sredstev, najbolj pa vere in cerkve za stranko, je pred vojno izkopala globok jarek med nami. Tik pred desetletnico je SLS uspelo obnoviti ta jarek in ga napolniti s še bolj odvratnimi sredstvi. Takih «bratov», ki odslavljajo delavce, ker so čitali «Domovino», ki uničujejo kmečko rodbino, če ni v župnišču dobro zapisana, ki so vrgli na ulico inteligenta in cestarja, ker ni poljubil biča, takih «bratov» nas Bog varuj!

In ko se je v Beogradu na široki fronti in z nado na uspeh začela odločilna borba za enakopravnost in je v to svrho uspelo pokopati nado hegemonistov, to je stari spor med SDS in HSS, tedaj je izdajniška SLS za skledo leče priskočila na pomoč oni ideologiji, ki je v stanju razrušiti, kar se je ustvarilo leta 1918. Ta skleda leče je obstojala v pooblastilu za SLS, da ubija tiste, s katerimi sedaj hinavsko trdi, da bi rada skupaj sedela ob 10 letnici svobode.

Na dan, ko mora govoriti srce, tolike «elastičnosti» mi ne zmoremo...

Subotica noče dati denarja v Beograd

Subotica, 26. oktobra. č. Po zakonu o državni Hipotekarni banki, so dolžna mesta in mestne občine, da položijo gotovino svojih sirotinskih skladov v državno Hipotekarno banko v Beogradu. Občinski svet v Subotici pa je odklonil tozadevno zahtevo Hipotekarne banke, vsled česar se pričakuje, da bo došlo do zanimivega procesa med občino in Hipotekarno banko v Beogradu.

V Beogradu zopet napovedujejo važne spremembe

Nadaljevanje Savčićeve akcije. – Dolga konferenca s Stanojevićem. – Obča kritika Koroščevega režima. – Vukičević zahteva prestop klerikalcev v radikale

Beograd, 26. oktobra p. Politična situacija v Beogradu obeležuje naraščajočo nervoznost v vseh političnih krogih. Vse govori, da je pričakovati prihodnje dni važnih dogodkov. Politični preroki napovedujejo skorajšnje spremembe, kojih obrisov pa še ni videti. V presojanju situacije soglašajo sicer vsi politični krogi v tem, da sedanji režim dr. Korošca ne le ni dorasel težkim nalogam sedanjosti, marveč da je situacijo s svojim ponesrečenim nastopom samo poslabšal ter čutijo neobhodno potrebo sposobnejše vlade, ne morejo pa najti poti, ki bo dovedla do tega. V svoji strankarski ozkosrčnosti in hegemonistični slepoti še vedno ne uvidijo upravičenosti in umestnosti zahtev KDK po najprimitivnejših reparacijah, marveč si kljub dosedanjim izkušnjam še vedno prizadevajo spraviti z obljubami in grožnjami KDK na kolena in jo prisiliti, da se zadovolji s tem, kar bi ji prostovoljno ponudili.

V tej splošni nesigurnosti posvečajo beograjski krogi največjo pozornost akciji g. Miloša Savčića, od katere pričakujejo, da bo ustvarila jasnejšo situacijo. V tej akciji je zavladal zadnje dni zastoj, ki ga je prekinil današnji ponovni sestanek med Aco Stanojevićem in Milošem Savčićem. Sestala sta se dopoldne na stanovanju Ace Stanojevića ter imela skoraz 3 ure trajajočo konferenco. Zatrjevalo se je, da bo g. Stanojević daj danes Savčiću definitiven odgovor glede stališča radikalske stranke. Zato so se tudi že širile vesti, da bosta gg. Stanojević in Savčić popoldne sprejeta v skupni avdijenci, ki naj prinese odločitev. To pa se ni zgodilo. G Savčić je novinarjem izjavil, da od g. Stanojevića še ni dobil definitivnega odgovora ter da se bo ponovno sestal tudi še z g. Ljubo Davidovićem.

Jutri dopoldne se sestanejo k skupni konferenci davidovićevski poslanski klub, širši glavni odbor ter centralna odbora za Beograd in Zagreb. V demokratskih krogih zatrjujejo, da bo Davidović v svojem poročilu o notranje političnem položaju naglasil željo in pripravljenost demokratske stranke za sporazum sporazum s KDK ter ji stavil tudi konkretne predloge, ki naj bi tvorili osnovo nidaljnjih pogajanj.

Te verzije, ki se širijo že par dni, so izzvale veliko vznemirjenje v vladnih krogih. Zlasti radikali izražajo bojazen, da hoče Dadidović razbiti četvorno koalicijo in izzvati krizo vlade, v kateri bi prevzela inicijativo za rešitev krize demokratska stranka. Glede na razmere v radikalski stranki je zlasti Velja Vukičević pridno na delu, da parira ta njemu namenjeni udarec. Kakor se izve iz njegove najožje okolice, hoče Vukičević sedaj definitivno izvesti blejski pakt in si potom formalne fuzije SLS z NRS, ki je v praksi prav za prav že uveljavljena, zasigurati v radikalski stranki zanesljivo večino, da bi bil zavarovan pred morebitnimi presenečenji. Govori se, da je s tem v zvezi tudi včerajšnja seja klerikalnega poslanskega kluba, ki je bila v največji tajnosti sklicana v Mariboru. Od politika, ki je o zakulisnih zadevah dobro poučen, izve vaš poročevalec, da smatrajo klerikalci sedanji trenutek neprimeren za izvedbo na Bledu sklenjene fuzije ter zahtevajo, naj bi se končna izvedba blejskega pakta odgodila.

Vse kaže na to, da je pričakovati za prihodnje dni živahnejše politične akcije, zlasti še, ker se 3. novembra zopet sestane Narodna skupščina in se na merodajnem mestu baje želi, da bi bila situacija do takrat razčiščena.

Dve zanimivi Pribičevićevi izjavi

Stališče pristašev radikalskega glavnega odbora in zemljoradnikov. — KDK ne more priznati obveznosti posojila monopolski upravi

Zagreb, 26. okt. n. Danes ni bilo posvetovanj vodstva KDK. Poslanci so se samo razgovarjali s pristaši, ki so prišli iz province. Pribičević se je v razgovoru z novinarji najprej pečal z vprašanjem, o katerem se razpravlja v Beogradu, namreč kako stališče bodo zavzeli pristaši glavnega odbora radikalske stranke v Narodni skupščini. Pribičević pravi, da je vseeno, kako stališče zavzamejo: «Ako ne odidejo iz Narodne skupščine, nam vse drugo ne pomeni nič. Kar se tiče zemljoradnikov, so oni napravili vsekako pogreško, ker so ostali v Narodni skupščini, ker je ta nova politika ostala brez rezultata. S to svojo pogreško so zemljoradniki izgubili tudi poslednje Hrvate, ki so jih imeli v Dalmaciji, prav tako pa so se vznemirili tudi bosanski Srbi kjer je bila zemljoradniška politika najjačja.

Dalje je Pribičević izjavil: «Vprašanje posojila uprave državnih monopolov s švedsko-ameriško skupino, je naravno izzvalo zelo velik interes. Pred vsem je jasna stvar, da hoče vladna politika to priliko porabiti za to, da si natrpa žepe z milijoni. Vem, da je beograjskim oblastnežem dogorelo do nohtov in da so državne blagajne prazne. Toda to še ne opravičuje, da se naši državni monopoli izročajo v roke tujim kapitalistom. Ob tej priliki sporočamo švedsko-ameriški skupini, da tega posojila nikdar ne bomo priznali n da je eden naših glavnih pogojev za konsolidacijo države razveljavljenje vseh posojil, ki jih je sklenila vlada četvorne koalicije Mi tega posojila ne priznavamo za državno posojilo, nego ga smatramo za posojilo današnjemu režimu za finasiranje boja s prečanskimi kraji in še posebej s Hrvati. Zato naj si inozemski kapitalisti zapomnijo, da jim ne bomo vrnili niti pare, kadar pridemo v položaj, da bo naša beseda merodajna».

Težki pogoji za monopolsko posojilo

Pogoji so le navidezno ugodni, v resnici pa bodo obresti znašale 10 odst.

Beograd, 26. okt. p. Danes se doznava nekoliko več podrobnosti o posojilu, ki ga je zaključila uprava monopola s švedsko-ameriškim vžigalčnim trustom, odnosno z njeno finančno družbo Svedish American Investiment Corporation. Posojilo je bilo sklenjeno pod izredno težkimi pogoji v višini 22 milijonov dolarjev (1.25 milijarde Din) z obrestno mero 6.25% in po tečaju 90% nominalne vrednosti. Ker bomo torej za dejansko emitiranih 90 dolarjev plačevali 6.25% obresti in ker bo izplačilni tečaj po odbitku stroškov znašal še manj kakor 90 dolarjev za 100 dolarjev nominala, bo znašala obrestna mera za sprejeti denar v resnici preko 7%. Posojilo se ima amortizirati v 30 letih.

Če to posojilo ne bi bilo v zvezi z ugodnostmi, ki jih dobi švedsko - ameriški vžigalični trust glede na produkcijo in prodajo vžigalic v naši državi, bi bila taka obrestna mera prilično ugodna. Ker pa dobi trust izključno pravico produkcije in prodaje vžigalic v naši državi, nas bo to posojilo v resnici stalo najmanj 10%. Zaenkrat še ni znano, v koliko bo spremenjeno razmerje med monopolno takso na vžigalice, zaslužkom tvornic in zaslužkom vele- in malotrgovine. Doslej je znašala monopolna taksa na škatljico vžigalic 70 par, 5 par pri škatljic je zaslužil maloprodajalec, 2 pari veleprodajalec, dočim je znašala tvorniška cena 22 par. Vsekakor bo ukinjen sistem velikoprodajalcev vžigalic, katerih je danes v naši državi 50, ker bo vsa veleprodaja prišla v roke trusta. Ker zaslužka maloprodaje nikakor ni mogoče zmanjšati, saj je že danes minimalen, bo znašala prodajna cena vžigalic od strani trusta — če se ne bo povečala prodajna cena na drobno — 25 par, odnosno z monopolno takso 95 par za škatljico. Švedsko - ameriški vžigalični trust bo na podlagi produkcijskega monopola gotovo racionaliziral produkcijo v naši državi tako, da bodo produkcijski stroški padli na kakih 10 par pri škatljici Zaslužil bo torej najmanj 15 par pri škatljici, kar pomeni pri konzumu 200 milijonov škatljic v naši državi siguren zaslužek 30 milijonov dinarjev letno. Ker bo naša država plačevala za obresti od tega posojila na leto 78 milijonov dinarjev in ker bo švedsko - ameriški vžigalični trust poleg tega še zaslužil svojih 30 milijonov dinarjev pri prodaji vžigalic, je vsakomur jasno, da znaša za naše narodno gospodarstvo obrestna mera za to posojilo gotovo nad 10%.

Vlada toži Radićevo vdovo

Zagreb, 26. oktobra, n. Danes je vdova pokojnega Stjepana Radića prejela štiri tožbe od tukajšnjega državnega pravdništva in to zaradi klevete po paragrafu 52 tiskovnega zakona. V tožbah se navaja, da so vložene na podlagi sklepa ministrskega sveta in na zahtevo ministrskega predsednika dr. Korošca in to eno zaradi razžaljenja ministra dvora Dragomirja Jankovića druge tri pa zaradi razžaljenja članov vlade. Tožba pravi, da se je gospa Radićeva pregrešila s svojim pismom Društvu narodov, v katerem je zahtevala, naj Društvo narodov kontrolira preiskavo in proces proti morilcem v Narodni skupščini.

Strahovita železniška nesreča v Romuniji

Doslej je 30 mrtvih in 50 težko ranjenih

Ekspresni vlak je trčil v brzovlak. — Vsi vagoni v plamenih. Nesrečo je zakrivil kretničar

Bukarešta, 26. oktobra p. V minuli noči se je pripetila v bližini mesta Recca, ki leži 8 km od postaje Slatina, najtežja in najstrahovitejša železniška nesreča, kar jih doslej pomnijo v Romuniji.

Simplon-ekspress, ki odhaja iz Bukarešte, je trčil z največjo hitrostjo v brzovlak, ki je prihajal iz nasprotne strani od postaje Sibinija. Udarec je bil strahovit. Nesrečo je povečala okolnost, da so se po udarcu **vneli vsi vagoni.** Kraj nesreče in pogorišče je nudilo tako strahotne prizore, da se sploh ni moglo pričeti z reševalnim delom pred zoro.

Do sedaj so potegnili izpod ruševin 30 mrtvih, ranjenih pa je nad 50 oseb. Večinoma so dobili tako težke poškodbe, da zdravniki nimajo upanja, da jih ohranijo pri življenju. Imena potnikov v spalnih vozovih simplon-ekspresa so znana. Med ponesrečenci je francoski novinar urednik »Echo de Paris« po imenu La Coste.

Nesrečo je povzročil kretničar, ki je pustil ekspresni vlak po istem tiru, po katerem je prihajal z nasprotne strani brzovlak. Po strahoviti nesreči so vsi uslužbenci postaje pobegnili. Škodo cenijo na 12 milijonov lejev.

Prva pomoč je prišla s postaje Krajova, kamor je neki potnik, ki je slučajno znal brzojaviti, sporočil o težki nesreči. V Krajovu so takoj aranžirali pomožni brzovlak in pripeljali na kraj nesreče zdravnike z vsem potrebnim osobjem. Vsi ranjenci so bili prepeljani v bolnico v Krajovu.

★

Še ena železniška nesreča

Sremska Mitrovica, 26. oktobra č. Danes se je pripetila v bližni Sremske Mitrovice težka železniška nesreča. Na nekem prehodu je čuvaj pozabil spustiti pred prihodom vlaka zapornice. Med tem pa je pridrvel brzovlak in razmesaril v tistem trenutku čez progo vozeč kmečki koleselj, na katerem sta se vozila 19-letni Peter Hajnrih in njegova zaročenka Izabela Lenardova. Lenardova je bila takoj mrtva.

Preiskava proti Puniši Račiću zaključena

Danes bo sodišče sklepalo o obtožbi. — Pantelija Jovović se v Beogradu ne čuti več varnega

Beograd, 26. okt. r. Preiskovalni sodnik je zaključil preiskavo zločina od 20. junija. Celotni obtožni materijal proti Puniši Račiću, Drag. Jovanoviću - Lunetu in Tomi Popoviću bo jutri predožen sodišču. Čim prvostopno sodišče prouči predložene akte, bo sklepalo o tem, je - li na mestu obtožba proti obtoženim poslancem ali ne.

Izročitev preiskovalnih aktov sodišču predstavlja po kazenskem postopku, veljavnem v Srbiji, važen moment tega procesa. Zato je zavladalo v prestolniških političnih krogih veliko zanimanje za stališče, ki ga bo v tem pogledu zavzelo sodišče. Čim sodišče obtožbo odobri, bo določilo termin za javno razpravo.

Beograd, 26. okt. r. Urednik Pantelija Jovović, ki je letos pomladi izdajal pamfletni tednik pod imenom »Narodna Tribuna«, v katerem je »branil« politiko Velje Vukičevića in pisal pamfletne članke proti KDK, zlasti proti Pribičeviću in pok. Stjepanu Radiću. List je finansiral g. Vukičević.

Nedavno je Jovović odkril, kako je kasneje prišlo do razdora med njim in Vukičevićem. Objavil je neko svoje pismo Vukičeviću, v katerem odklanja, da bi še ostreje pisal proti voditeljem KDK in zahteval njihovo glavo. Subvencija mu je bila ustavljena in hujskaško vlogo proti voditeljem KDK je, kakor znano, prevzelo »Jedinstvo«.

Sedaj objavlja Jovović v »Politiki« članek, kjer milo toži, da ga v Beogradu splošno smatrajo za »izdajnika«, za »podkupljenca Zagreba« in da mu pretijo tako, da se ne počuti več varnega v Beogradu. »Tega nikakor nisem zaslužil, tarna mož in pravi, da je nad 20 let v Beogradu, da pa današnja prestolica nima več onih mož, ki bi znali ceniti pravi patrijotizem. Jovovićeve navedbe, da se mu preti s smrtjo, ker da je izdal moralične snovatelje 20. junija, so dvignile v javnosti mnogo prahu. Baje se je pričela preiskava, a policija ne pove ničesaer, v koliko so Jovovićeve navedbe opravičene.

Zračna obramba britskega imperija

Anglija znižuje posadke in povečuje svoje vojno letalstvo

London, 26. oktobra (lo.) Včeraj je govoril državni tajnik za letalstvo Samuel Hoare v kraljevem geografskem društvu za Škotsko. Govornik je poudarjal važnost letalstva za obrambo Anglije in je izjavil, da je Anglija kakor nobena država na svetu izpostavljena letalskim napadom. Zaradi tega je bila Anglija prisiljena, da posveti letalstvu vso pozornost in leto za letom mora vlada misliti, kako naj se najbolje ubranijo sovražnih letalskih napadov. Pred petimi leti ni razpolagala Anglija z nikakimi uporabnimi obrambnimi letalskimi silami, vendar se je v zadnjih letih v tem oziru veliko storilo in Anglija razpolaga sedaj s 30 letalskimi brodovji od 52, ki so bila formirana zadnja leta.

Z razvojem letalstva je mogla Anglija zelo znižati posadke v raztresenih delih svojega imperija in s tem pribraniti velike stroške za njih vzdrževanje. Tako na primer je znižala stanje čet v Iraku, ki so štele leta 1921 33 batalijonov na pet letalskih brodovij. Stroški za vzdrževanje so padli na ta način od 20 milijonov na 2 milijona funtov. Tudi v primeru vojnih operacij so se izkazala letala kot zelo uspešno orožje.

Nadalje je izjavil Hoare, da nastopi čas, ko se bo osredotočilo letalstvo na dveh ali treh strategičnih točkah imperija, odkoder se bo lahko po potrebi premikalo. Nato se je bavil Hoare o zračnih prometnih zvezah in izjavil, da bo v začetku prihodnjega leta uveden redni letalski promet med Londonom in Karahijem. Druga zračna zveza je projektirana med Londonom in Capetownom. Z zračnimi zvezami se bo skrajšal čas za potovanja med Londonom in glavnimi mesti imperija za dve tretjini. Vlada bo tudi zgradila dva velika zrakoplova.

Vlada neprestano razburja Hrvate

Vukovar, 26. okt. n. Veliki župan sremske oblasti je razveljavil sklep mestnega zastopstva v Vukovarju, ki je sklenil prispevati 15.000 Din za vzgojo otrok v skupščini ubitih hrvatskih narodnih poslancev Svoj sklok motivira veliki župan s tem, da ta vsota ni bila vnešena v letošnji mestni proračun. Jasno pa je, da nobena občina ni mogla predvidevati zločina v Beogradu, da bi v naprej vnesla v svoj proračun take postavke.

Shod ženske stranke v Vukovarju

Vukovar, 26. oktobra č. V nedeljo, dne 28. t. m. se bo vršil v Vukovarju shod ženske stranke. Ker je to prv nastop ženske stranke v Vukovarju, vlada za shod po vsej Slavoniji izredno zanimanje.

Novi madžarski poslovnik

Budimpešta, 26. okt. s. Kakor izve «Az Est», bo baje po novem poslovniku veljal Cloture paragraf ne samo v plenumu, temveč tudi v odboru. Dodatne predloge bo mogoče predložiti samo v odboru. Če se bo zahtevala ugotovitev, da je posvetovanje mogoče, in bi ne bili poslanci navzoči v zadostnem številu, bodo čitani poimensko in izgubili oni, ki ne bodo upravičeno odsotni, dijete. Če bi kak poslanec rabil izraze, ki bi žalili interes države ali javno moralo, lahko večina zbornice zaključi, da ti izrazi ne pridejo v poročilo. Ta določba se ne nanaša na časopise, za katere bo odrejal vse potrebno novela tiskovnega zakona.

Budimpešta, 16. okt. s. Na današnji seji poslanske zbornice je dal poslanec Fabian državnemu tajniku Sztranyavszkyju svečano zadoščenje za svoječasne žalitve. S tem činom je ta afera razčiščena.

Dr. Srskić proti dr. Spahu

Sarajevo, 26. okt. n. Bivši minister dr. Milan Srskić je imel danes tukaj shod, na katerem je dal nekaj uprav senzacijonalnih izjav. Vehementno je pobijal sedanjega ministra dr. Spaha, o katerem je naglasil, da vodi v Beogradu protihrvatsko, v Zagrebu protisrbsko, a v Sarajevu muslimansko, prav za prav pa čaršijsko politiko. Dr. Spaho je bil v Zagrebu za avtonomijo, v Beogradu za centralizem, v Sarajevu pa govori, da je iz taktičnih razlogov odgodil vprašanje avtonomije. Prav tako je vodil politiko laviranja med Marinkovićem in Davidovićem. Davidoviča je vodil po zborih v Bosni, toda v Beogradu je nastopil proti njemu in bil na strani dr. Marinkovića Zato ni čudno, da je danes postal predstavnik in sotrudnik najslabšega režima, kar jih je kdaj bilo v naši državi, režima, ki ga obsoja ves narod. Končno je dr. Srskić naglasil, da leži vprašanje sporazuma med Srbi in Hrvati mogoče baš v Bosni in *da se more ta problem rešiti le z* revizijo ustave, ki jo je on vedno zagovarjal.

Zaključek proračunske debate v Pragi

Praga, 26. oktobra h. Danes je zaključila poslanska zbornica debato o državnem proračunu za prihodnje leto, ki je trajala več kot teden dni. Da bo proračun in finančni zakon sprejet, je zagotovljeno. Po zaključni besedi poročevalca se je pričelo v večernih urah glasovanje.

Konec stavke v Kladnu

Praga, 26. oktobra g. Pogajanja zaradi likvidacije že štiri tedne trajajoče stavke v kladenskem premogovnem revirju so bila danes zaključena. Delavcem bodo zvišane mezde povprečno za tri odstotke, obenem pa bodo prejeli enkratno draginjsko doklado v višini od 80 do 180 Kč. Delo se bo v ponedeljek pričelo zopet v polnem obsegu.

Abstinenca poslancev KDK v ljubljanski oblastni skupščini

Protest opozicije proti kršitvi skupščinskega poslovnika in zavrnitvi obsodbe umora v beograjskem parlamentu. — Krščanski socijalisti proti socijalnim načelom

Ljubljana, 26. oktobra.

Današnje X. redne seje ljubljanske oblastne skupščine v drugem njenem zasedanju se opozicija razen socijalističnega poslanca Sitterja ni udeležila, ker se je izjavila solidarno s poslancem ing. Zupančičem, ki ga je na zadnji seji predsednik dr. Natlačen izključil za 8 dni iz skupščine. Opozicija je poslala z ozirom na to predsedniku oblastne skupščine dr. Marku Natlačenu naslednje pismo:

Izjava opozicije

Na zadnji seji oblastne skupščine je ta izključila na Vaš predlog g. ing. Zupančiča za 8 dni iz skupščine. O tem predlogu niste pripustili razprave, marveč ga kratkomalo dali na glasovanje, na kar je večina ta predlog sprejela, ne da bi bilo o njem razpravljano.

Ta postopek pomenja eklatantno kršenje poslovnika. § 65 poslovnika določa, «da se izključitev od sej izreče na predlog predsednika skupščine». Iz tega sledi, da ima predsednik samo pravico staviti predlog, skupščina pa pravico o tem predlogu razpravljati, ga sprejeti ali odkloniti ali pa tudi izpremeniti.

Sicer je naravna pravica vsakega, ki je tožen, da se brani. Povsem naravno je, da mora imeti to pravico tudi oblastni poslanec, kakor jo ima poslanec Narodne skupščine. Skupščina pa, ki sodi v svoji celoti, pa mora imeti tudi možnost, da se objektivno prepriča o krivdi obdolženega, kakor tudi o velikosti njegove krivde. Skupščina mora imeti možnost, da tudi predlagano kazen zmanjša, kar bi po Vaši praksi sploh ne bilo mogoče.

Ne more biti tedaj nobenega dvoma, da je predlog po § 65. poslovnika predlog kot vsak drugi, ki se ima najprej izročiti posebnemu odseku po § 40. poslovnika, kakor se je to godilo v bivšem deželnem zboru kranjskem, po katerega poslovniku je tudi sedanji kopiran in kot se to vrši tudi v Narodni skupščini. Vi ste pa s svojim postopanjem odvzeli skupščini možnost o zadevi soditi nepristransko, kajti o njem je odločal v zaprti sobi samo Vaš klub, dočim niste pripustili besede ne g. ing. Zupančiču, ne nam.

Ker ne moremo pripustiti, da bi se nam v skupščini vzele še one skromne pravice, ki bi naj nam bile zajamčene s poslovnikom, protestiramo proti Vašemu postopanju in nasilnemu tolmačenju poslovnika od strani večine, ki pomeni ponižanje parlamentarizma na nivo diktature enega kluba, ter izjavljamo, da se sej oblastne skupščine ne bomo udeleževali, dokler ne poteče doba izključitve, ki jo je izrekla večina oblastne skupščine na nezakonit način in ne da bi varovala pri tem vsaj običajne mere objektivnosti.

Otvoritev seje

Sejo je otvoril predsednik dr. Natlačen nekoliko po 9 dopoldne, ugotovil je sklepčnost ter imenoval za tajnika posl. Oblaka in Lebingerja. Nato je poročal o novih predlogih oblastnega odbora Tako predlaga oblastni odbor, naj se zavrne pritožba zdravnika dr. Antona Vilimeka zoper razsodbo disciplinskega sodišča oblastnega odbora, s katero je bil odpuščen iz oblastne službe Nadalje je predlagal oblastni odbor, naj se cesta od Štemarjev v Škofji Loki do stika z deželno cesto Škofja Loka—železniška postaja pri gostilni Plevna v dolžini okrog 800 m ter odcep deželne ceste Škofja Loka—Jeprca proti Bitnjam v dolžini okrog 270 m izločita iz kategorije deželnih cest ter odstopita prva škofjeloški druga pa starološki občini v last in upravo kot javni občinski cesti. Nadalje predlaga oblastni odbor odobritev nakupa travnika tik bolnice v Brežicah za 50.000 dinarjev, ki se je kril iz posojila, določenega za bolnico v Brežicah v znesku 1 milijon dinarjev. Končno predlaga oblastni odbor zgraditev in izpopolnitev raznih cest.

Uredba o oblastnih cestarjih in mostninarjih

Nato se je prešlo v razpravo uredbe o službenem razmerju oblastnih cestarjev in mostninarjev, ki jo je izdal oblastni odbor in za katero je zahteval naknadno odobritev Uredba se je po sklepu odseka za uredbe spremenila v toliko da so se službeni prejemki cestarjev in mostninarjev nekoliko zboljšali. Po tej uredbi znaša osnovna plača cestarjev in mostninarjev mesečno 100 Din od 5 do 10 let službe 200 dinarjev mesečno, od 10 do 15 let 300 Din in od 15 do 20 let 350 Din, nad 20 dalje pa 400 Din mesečno. Cestarji in mostninarji napredujejo na višjo plačilno stopnjo po vsakih petih letih službe. Osebna doklada znaša mesečno 500 Din. Rodbinska doklada znaša za ženo 50 Din, za vsakega zakonskega ali pozakonjenega otroka pa 30 Din mesečno z omejitvijo, da pripada ta doklada samo zakoniti ženi in da se nakazuje za otroke le do izpolnjenega 14 leta Rodbinska doklada se za ženo ne plačuje, ako je javna uslužbenka, ako ima nad 300 Din lastnih mesečnih dohodkov in ako sta zakonca ločena Oblastni cestarji in mostninarji, ki obole imajo pravico do plače in do doklad za dobo 26 tednov od dneva, ko je bila bolezen ugotovljena po okrožnem zdravniku

Za službo nesposobnim cestarjem in mostninarjem dovoljuje oblastni odbor na prošnjo osebne starostne preskrbnine po nastopni izmeri: po 14- do 15-letnem službovanju mesečno 250 Din, po 15 do 22 letih 300 Din, po 20 do 25 letih 350 Din, po 25 do 30 letih 400 Din in po 30 do 35 letih 450 dinarjev, po 35 do 40 letih 500 Din, po 40-letnem službovanju pridobi cestar pravico do starostne preskrbnine, dočim pripada vdovam pravica samo do polovice moževe preskrbnine.

V načelni debati je socijalist posl. Sitter povdarjal, da se člen 12. uredbe, ki pravi, da je oblastni cestar in mostninar obvezan sodelovati v vsakršnem službenem opravilu tudi izven rednih uradnih ur, ako to zahteva nujnost opravila ali posredni službeni predstojnik, ne da bi bil upravičen zahtevati za to posebno doplačilo, ne strinja z zakonom o zaščiti delavcev, ki pravi, da se mora vsako nadurno delo nagraditi s 50 % poviškom plače. Zato je zahteval, naj se fiksira delovni čas in določi za več dela tudi več plače. Kar velja za druge delavce, naj velja tudi za oblastne cestarje.

Oblastni odbornik Jarc, poslanci Erjavc, Tratnik, Nemanič in Pevec so uredbo zagovarjali, češ, da se delo cestarjev ne more primerjati z delom drugih delavcev, da imajo pozimi mnogo prostega časa in da se zanje z ozirom na vse to ne morejo uporabljati določbe zakona o zaščiti delavcev.

V podrobni razpravi je posl. Sitter opozoril, da imajo občinski cestarji 8 urni delavnik in da se jim nadurno delo posebej plačuje. Zato bi bilo pravilno, če se tudi za oblastne cestarje določi 8 urni delavnik in se jim nadurno delo posebej nagradi. Z ozirom na § 27., ki pravi, da imajo oblastni cestarji v bolezni pravico do plače in doklad za dobo 26 tednov, je predlagal, naj bi se priznale oblastnim cestarjem tudi vse ugodnosti, ki jih nudi zakon o zavarovanju delavcev za slučaj bolezni in nezgode. Če namerava oblastni odbor uvesti lastno bolniško zavarovanje, naj se cestarjem nudijo ugodnosti zakona o zaščiti delavcev vsaj do uveljavljanja tozadevne uredbe o lastnem bolniškem zavarovanju.

Proti zahtevi poslanca Sitterja sta govorila poslanca Križnik in Arneš kot zastopnika krščansko socijalnega delavstva v klerikalni večini. Posl. Križnik je trdil, da so cestarji povsem nekaj drugega kakor industrijski delavci in da se za nje ne more določiti točno 8 urni delavnik. Posl. Arnež je naglašal, da so cestarji navezani tudi na svoje delo doma, in ako bi morali svojo cestarsko službo vršiti v točno določenih urah, bi ne mogli opraviti svojega dela doma. Razen tega pa imajo cestarji tudi pozimi mnogo prostega časa. Kar se tiče zahteve, naj bi se nudile cestarjem ugodnosti zakona o zaščiti delavcev, je bil mnenja, da se je treba ozirati tudi na to, da se je že z novo uredbo znatno zboljšal položaj.

Posl. Eppich je priporočal oblastnemu odboru, naj se zavzame za reducirane cestarje.

Obl. odbornik prof. Jarc je izjavil, da bo oblastni odbor poskrbel, da dobe cestarji v slučaju bolezni od ustanov oblastne uprave vse ono, kar bi dobili od urada za zavarovanje delavcev.

Na podlagi te izjave je posl. Sitter (socijalist) izjavil, da umika svoje predloge tako glede 8 urnega delavnika, kakor tudi glede bolniškega zavarovanja za cestarje in njihove družine.

Nato je dekan Skubec napadal odsotne poslance opozicije, češ, da se nočejo udeleževati pomembnega gospodarskega in socijalnega dela, ki tiči v predloženi cestarski uredbi. Pri tem je pogrel že tani podtaknjeno neistino, češ, da je poslanec dr. Puc govoril o naprednem volilstvu ob širokih cestah, a se sedaj ta skupina s svojo abstinenco sama diskvalificira za vsako konstruktivno delo ravno na velikih cestah.

Zavrnil ga je poslanec Sitter, da ne gre napadati odsotnih ljudi, ki se jim je odvzela možnost obrambe.

Sledilo je glasovanje. Predložena uredba je bila sprejeta soglasno, tudi z glasom posl. Sitterja.

Predsednik je nato prešel na prihodnjo točko dnevnega reda:

Uredba o okrožnih babicah v samoupravni službi

Referent dr. Česnik je podal daljši referat v stanju babiške službe v ljub. oblasti Uredba določa posebne sprejemne pogoje. Okrožne babice bodo podrejene pristojnemu okrožnemu zdravniku. Prejemki do prvih 5 let 150—300, od 5 do 10 let 200—400, nad 10 let dalje 300—600 Din mesečno. Starostna preskrbnina bo znašala po 20 letnem službovanju mesečno 200, po najmanj 25 letih službe 250, po 30 letih mesečno 300 Din. Razveza službenega razmerja bo nastopila tudi tedaj, ako radi upravičenega osumljenja dejanj čl. 17 «Navodil za babice v kraljevini SHS» ne uživa več zaupanja pri enem delu prebivalstva...

Posl. Sitter je vprašal, kaj bo z dosedanjimi okrajnimi babicami in je predlagal, naj bi se sprejele te okrajne babice v samoupravno službo oblasti. Po pojasnilih obl. odbornika dr. Brecelja je bila predložena uredba sprejeta z dodatno resolucijo:

Oblastni odbor naj se pri sprejemanju učenk babiške šole ozira v prvi vrsti na kandidatinje iz siromašnih krajev in naj jim omogoči brezplačno šolanje.

Seja je [illegible] dopoldne zaključena ter prihodnja napovedana za jutri v soboto ob pol 9. dopoldne.

Jubilejne svečanosti v Pragi

Praga, 26. oktobra g. Jubilejne svečnosti se nadaljujejo. Danes je bil položen na trgu M[illegible] temeljni kamen za postavitev spomenika. Popoldne je bil odkrit spomenik francoskemu zgodovinarju Ernestu Denisu.

»Zeppelin« ne poleti okoli Amerike

Lakehurst, 26. oktobra (be.) Zaradi trajno slabega vremena je bil polet »Zeppelina« okrog Amerike ponovno odgoden. Polet bo najbrže sploh opuščen, ker namerava dr. Eckener startati že prihodnji teden v Evropo.

Nekvalificirane metode političnega boja

»SLS ne bo nikdar pustila, da bi se v ustanovah in korporacijah, v katerih ona odločuje, uveljavljale kakršnekoli nekvalificirane metode političnega boja.«

Tako persiflira delovanje sedanje večine SLS v ljubljanski oblastni skupščini in v oblastnem odboru glavno glasilo taiste večine!

Opozicija, ki predstavlja malone polovico prebivalstva oblasti, nima v oblastnem odboru nobenega zastopstva in je popolnoma izključena od direktnega sodelovanja v obl. samoupravi. Ta nečuvena pristranost, ki bije v obraz vsakemu načelu demokracije in proporcijonalnega zastopstva, seve ni — nekvalificirana metoda političnega boja.

Opozicija v oblastni skupščini ne more staviti niti nujnih predlogov — tudi to ni nekvalificirano.

Vse osobje oblastne skupščine in oblastnih uradov je vzeto brez sodelovanja opozicije iz vrst SLS. To se imenuje kvalificiran boj.

Miljonske dajatve prebivalstva brez razlike stranke se razdeljujejo brez sodelovanja opozicije, brez možnosti kontrole in vobče brez pripuščenega vpogleda v knjige. To se naziva kvalificirana metoda.

O poročilu predsednika ni debate. Zopet kvalificiran boj.

Poslance, svoje tovariše mečejo iz zbornice, onemogočajo debato v skupščini, to se ponaša z lepim imenom »kvalificirana metoda političnega boja«

Ukinjenje okrajnih zastopov

Kakor znano, so nekdanje avstrijske dežele imele poleg občinske tudi okrajno samoupravo, organizirano v tkzv. okrajnih zastopih. Med njimi je bila tudi Štajerska. Pri razdelitvi naše države in oblasti so pripadli ljubljanski oblasti tudi trije štajerski okraji (Laško, Sevnica in Brežice) s svojimi okrajnimi zastopi, ki so jih pa v zadnjih letih vodili komisarji. Sedaj je obl. odbor predložil obl. skupščini uredbo, da se institucija okrajnih zastopov v Laškem, Sevnici in Brežicah ukine ter v teh okrajih uvede stari kranjski sistem cestnih odborov.

Glavne določbe nove uredbe, ki pride prihodnje dni v obl. skupščini v razpravo, so:

1. Kranjski Zakon o gradnji in vzdrževanju javnih nedržavnih cest in potov z dne 21. februarja 1912 se razširja na območje okrajnih zastopov Laško, Sevnica in Brežice na ozemlju ljubljanske oblasti.

2. V prvem odstavku navedeni okrajni zastopi in odbori se ukinjajo. Na njih mesto stopijo cestni okrajni odbori z delokrogom po zakonu o gradnji in vzdrževanju javnih nedržavnih cest in potov na ozemlju bivše dežele Kranjske ter zdravstvena okrožja in okrajne blagajne z delokrogom po določilih dotičnih oblastnih uredb.

3. Z dnem, ko se konstituirajo cestni okrajni odbori, zdravstvena okrožja in okrajne blagajne, preidejo vsi posli in vsa imovina (aktivna in pasivna) okrajnih zastopov na dotične samoupravne edinice v zmislu čl. 2 te uredbe sorazmerno s prevzetim delokrogom.

V sporu o izročitvi odnosno o prenosu poslov in imovine na navedene ustanove odloča dokončno oblastni odbor.

4. Okrajne ceste I. in II. vrste in objekti na njih preidejo v last in upravo ljubljanske oblasti. Oblastni odbor razvrsti te ceste z objekti na njih med oblastne ceste I., odnosno II. vrste, odobri pa oblastna skupščina v zmislu določil v čl. 1 navedenega zakona.

5. Za cestne okrajne odbore [illegible] dosedanjih okrajnih zastopov določi oblastni odbor število odborovih članov ter izvede volitve takoj, ko dobi oblastna uredba obvezno moč.

6. Dokler se ne konstituirajo cestni okrajni odbori, zdravstvena okrožja in okrajne blagajne, opravljajo njim pripadajoče posle organi okrajnih zastopov, ki pripravijo prenos odnosno z uredbo neukinjenih poslov na nove samoupravne edinice dotičnih okrajev kakor tudi prenos in izročitev imovine okrajnih zastopov.

8. Nadzorni in disciplinski posli okrajnih zastopov in okrajnih odborov nad občinami, kolikor niso s to uredbo ukinjeni, prehajajo na ljubljanski oblastni odbor.

Morilec Berglez ustreljen na begu

Bitolj, 25. oktobra

Morilec Rudolf Berglez, o čigar aretaciji smo včeraj poročali, je pri zaslišanju med drugim izpovedal, da je nameraval skupaj z nekim svojim tovarišem vlomiti v Beogradu v Praško banko. Njegov tovariš je na njegov nasvet več dni stal pred Poštno hranilnico in opazoval ljudi, ki so prejeli denar v hranilnici. V pripravnem trenutku naj bi oropal enega izmed pasantov, da bi na ta način dobila sredstev za ostale pustolovske načrte. Skupaj še z nekim drugim tovarišem se je Berglez pripravljal, da izvrši vlom v beograjski muzej in da ukrade neki dragocen starinski nakit. Končno je nameraval, kakor je sam povedal, zapustiti Beograd in odpotovati v Nemčijo, da organizira veliko internacijonalno tolpo, čije pravila je že pismeno sestavil.

»Vem, kaj me čaka!« je dejal Berglez policijskemu šefu. »Ustrelili me boste, saj to sem tudi zaslužil! Žal bi mi bilo, če tega ne bi storili!«

Ko je policija našla v označenem skrivališču vse dragocenosti in denar, ki ga je Berglez odnesel Danabešu so morilca odvedli v milijonarjevo stanovanje, kjer je pokazal, kako je izvršil umor. Po končanem zaslišanju so hoteli Bergleza eskortirati zopet v zapor, da ga dajo v okove. Preden ga je eskorta odgnala, ga je policijsk šef opozoril, naj ne dela medpotoma nobenih neumnosti, ker se bodo pri najmanjšem poskusu bega poslužili orožja. Berglez je odgovoril, da na kaj takega vobče ne misli.

Ko pa so Bergleza vodili skozi Muslimansko ulico, se je jetnik iztrgal orožnikom in se vrgel v beg. Eden izmed orožnikov je takoj oddal nani strel iz puške. Smrtno zadet v vrat se je Berglez zgrudil, izkrvavel in izdihnil. Truplo so prepeljali v državno bolnico, kjer so izvršili obdukcijo. Kljub temu, da je Berglez zatrjeval, da je Danabeša umoril sam, stika bitoljska policija za njegovimi zavezniki.

Prvi dnevi prevrata pred desetimi leti

Proglasitev slovenščine za uradni jezik. – Ustvaritev narodne vojske. – Manifestacije v Ljubljani. – Zadnje ure habsburške monarhije

Razpad habsburške monarhije je napredoval tako zelo, da je postala vlada v velikih centrih v Pragi, na Dunaju, Budimpešti, Zagrebu in Trstu popolnoma brez moči. Pozornost so vzbujali zlasti dogodki v Budimpešti, kjer je madžarska vlada do zadnjega trdno držala vajeti. Po demisiji Weckerleja in Buriana pa se je vse nekam zrahljalo. Levičarska opozicija pod vodstvom grofa Karolyja je pridobivala od ure do ure na moči in vplivu, v njenem krilu pa se je razvijala osnovna celica za bodočo komunistično revolucijo Be'e Kuna. Šovinistični nacijonalisti so zahtevali obrambo ogrskih državnih meja in neki madžarski bataljon je zasedel Čakovec, da čuva mejo pred napadi z juga. Med manifestacijami pa se je čim dalje razločneje čula zahteva proletarijata po ustanovitvi vojaškega, delavskega in kmečkega sovjeta...

V Sloveniji je izvedelo ljudstvo za poslednje dejanje poslednjega avstrijskega cesarja. Vladar se je zadnje ure spomnil na dobro slovensko ljudstvo in naročil c. kr. — še 24 ur c. kr.! — deželni vladi, da osnuje v Ljubljani — ogrevalnico za ubožne sloje. Ustanova naj nosi ime cesarja Karla. Naše ljudstvo se ni nikoli ogrelo v tej ustanovi; nekam pozno je začutil Dunaj skrb za svoje narode.

Uradni Dunaj je gojil še vedno najboljše nade, da bo novi ministrski predsednik dr. Lamasch izvlekel državni voz iz močvirja, pa tudi novi zunanji minister grof Andrassy se je smatral za moža, ki bo kos vsem pogubnim Wilsonovim notam. Za ureditev notranjih razmer pa so vladni krogi napravili «mnogoobetajoč» načrt. Nemci, Madžari in Ukrajinci, ki so bili nejevoljni nad svobodno Poljsko, naj bi se zavzeli za Avstrijo in pomagali potlačiti Čehe in Jugoslovene. Načrt je ostal pobožna želja, kajti nekdaj tako mogočni monarhiji so bile štete že ure.

Nemčija je pripravljala pokret, ki ga danes poznamo pod imenom «legenda o bodalu iz zaledja». Levičarske skupine v državnem zboru so odločno zahtevale odstavitev cesarja Viljema in hohenzollernske dinastije. Razkroj zaledja je napredoval, pojavljali so se znaki za nastop proletarske vlade. Delavstvo je zahtevalo, da se vlada brezpogojno izroči komunistu Liebknechtu.

V Sloveniji je še vedno divjala epidemija, ki je zahtevala dan za dnevom nove žrtve. Ni bilo rodbine brez bolnika in vsak drugi Slovenec je žaloval za kakim umrlim svojcem ali sorodnikom. A vsa skrb in žalost sta zamrli v silni, nepojmljivi sreči, da se uresničuje ideal vseh zavednih narodnih src, v zavesti, da je prišel konec nemškega gospostva in da stopamo v svobodno, v svojo lasno državo. Še so bile v naših krajih avstrijske oblasti, še so poslovali c. kr. uradi, a bili so že brez moči in brez vpliva. Vse oči so bile uprte v Ljubljano in Zagreb, kjer sta Narodni svet in Narodno veče vedno bolj dobivala značaj in vpliv vlade. Oba sta bila v permanenci in sta imela skoro neprestane seje. Predstavniki dunajske vlade so se deloma iz strahu, deloma iz pametne uvidevnosti uklanjali odredbam Narodnega sveta in jim izročali delokrog za delokrogom, najprej in najraje seveda aprovizacijo, ki je tvorila takrat glavni in najvažnejši javni problem.

Na Hrvatskem so se tudi frankovci, ki so bili vse do zadnjega hipa nepobolšljivi avstrofili, pridružili Narodnemu veču. Njihov voditelj dr. A. Horvat je odložil predsedstvo in se umaknil iz političnega življenja. Sledila sta mu dr. Frank in dr. Sachs.

V Ljubljani so se 27. in 28. oktobra vršile zadnje priprave za veliko narodno manifestacijo, napovedano za 29. oktober. Zadnje nemške tvrdke odstranjujejo nemške napise, med njimi tudi Kazina. Listi pozivajo k disciplini in treznosti. Cenzura nad časopisi je bila 27. oktobra odpravljena. 28. oktobra so izšli vsi listi, po dolgih letih zopet brez cenzure. »Slovenski Narod« je izdal takoj nato posebno izdajo z velikim naslovom: »V svobodni državi SHS.«

Predsedstvo Narodnega sveta je 28. oktobra dopoldne posetilo v Ljubljani deželnega predsednika grofa Attemsa in ga pozvalo, da izroči vladne posle Narodnemu svetu. Attems je to zahtevo odklonil, češ, da mora poprej vprašati Dunaj. Podaljšal je tako avstrijsko gospostvo nad Slovenijo še za en dan.

28. oktobra se je osnoval v Ljubljani Odbor za narodno obrano pod predsedstvom dr. Ivana Oražna. Odbor je tvorilo 6 Sokolov in 6 Orlov.

Isti dan je Narodni svet sklenil, da se uvede v vseh šolah in vseh uradih slovenščina kot uradni odnosno učni jezik. Obenem je ustavil »Laibacher Zeitung«, ki res ni več izšla.

Poveljnik zagrebškega domobranskega polka polkovnik Kučak je 28. oktobra zaprisegel svoj polk za Narodno veče. Istočasno je vojaški komandant na Hrvatskem general Sujarić stavil sebe in vse podrejene čete na dispozicijo Narodnemu veču. Tako smo dobili prvi kader svoje narodne vojske.

V Zagrebu so ta dan odstranili vse madžarske napise in znake. Po mestu so se vršile ves dan veličastne manifestacije. Zveza hrvatskih industrijcev je dala Narodnemu veču na razpolago za takrat ogromno vsoto 50 milijonov kron.

V Pragi so 28. oktobra proklamirali neodvisno in svobodno češkoslovaško državo.

Dr. Korošec kot monarhist in kot republikanec

Kar je bilo leta 1924 belo, je danes črno, kar je proglašal pred tremi leti za svetinjo, to je danes zločin

Te dni se je časopisje SLS zopet pokazalo v pravi luči. Na mogočno manifestacijo v Sisku podrepniki hegemonističnega režima niso znali drugače odgovoriti kakor da so prišli na dan z očitki o «republikanstvu» Sv. Pribićevića Ker se temu očitku že na prvi pogled pozna, da se njegova mati imenuje obrekljivost, ni vredno spuščati se vobče v tozadevno debato.

Pač pa velja opozoriti na to, kako je sodil o republikanstvu sedanji premijer l. 1924., ko je po parmesečnem sovladju z Davidovićem zletel iz vlade in tlesknil na trda opozicijska tla. G. Korošec je n. pr. na shodu zaupnikov SLS za ljubljansko okolico dne 23. novembra 1924. govoril o republikanstvu SLS in republikanstvu klerikalnih pristašev to-le:

«Da je politika SLS bila dobro usmerjena in dobro izpeljana, ta kompliment nam je napravila tudi Radićeva stranka v «Slobodnem domu». Ne dopade pa se Radiću, da naša stranka ni republikanska. **Vidi se, da Radić, ako tako govori, ne pozna niti programatičnega stališča naše stranke, kakor se je ponovno, zadnjikrat v Celju formuliralo, niti faktičnega razpoloženja v njej. Poslednji dogodki so tako vplivali kakor [illegible] tako tudi na naše pristaše, da lahko rečemo, da je med nami več in boli resničnega ter resnega republikanstva nego ga je zadnji čas bilo v Radićevi stranki,** kjer so kar iz rokava sipali različne monarhistične formule.

Ako to sedaj v naših vrstah tako visoko narastlo število republikancev, potem gre to na račun onih, od katerih bi se to moglo najmanj pričakovati. Pravno minuli dogodki so sami avtomatično z nevzdržno silo agitirali za republikanstvo ker je narod videl, da se ovira na potu do avtonomije ali federalizma ali kakor že hočete imenovati obliko samostojnosti Slovenije, ki jo hočemo doseči v sporazumu s Hrvati in Srbi. In ako se bo na ta način, kakor se je začelo nadaljevalo, potem danes slovesno izjavljamo in smo prepričani, da za to dobimo tudi odobrenje naše najvišje instance, velikega zbora strankinih zaupnikov, mi izjavljamo: **Narodna volja mora biti v naši državi prvi suveren!** Narodni volji ne sme nihče zastavljati svobodne poti in ako se ji zastavlja, potem smo enodušne volje, da tudi za to najdemo, v zvezi s svojimi političnimi prijatelji med Srbi in Hrvati miren, zakonitim in ustavnim potom potrebnega leka.» Na zboru zaupnikov 11. decembra 1924. v Celju pa je govoril taisti dr. Korošec:

Ker sem že pri Prepeluhu in Radiću, naj povem tudi svoje misli o monarhiji in republiki. **Da je število republikancev v naši stranki po zadnjih dogodkih v Beogradu zelo, zelo naraslo, je nepobitno dejstvo.** A kar se tiče našega načelnega stališča, smo ravno v Celju že enkrat rekli, da smo pristaši čistega demokratizma, to je, da neovirano vlada v državi narodna volja. Volja slovenskega naroda je sedaj: samostojnost v državi! Nihče nima pravice, da nas v tem oziru ovira. In če nas ovira, naj si sam pripiše posledice! To je bilo naše stališče že včeraj, je danes in bo ostalo za vedno. To bodo videli vsi, ko pride do revizije ustave, kjer bomo zahtevali, da se zajamči neomejeno **pravo prvemu suverenu v državi, narodni volji.**

Kako abotna je vloga SLS in njenih gospodov v Beogradu, ako si pod takimi okolnostmi še upajo z denuncijacijami o «republikanstvu» svojih političnih nasprotnikov na dan! In kaj je reči o tistem g. Korošču, ki je l. 1924. govoril, kakor zgoraj citiramo, danes pa pleni liste, ki so prinesli Pribićevićevo zavrnitev klerikalnih klevet!

Borba za enakost in ravnopravnost, za enake pravice in dolžnosti, za svobodo vsega javnega življenja, proti hegemoniji klerosrbijanske oligarhije, je seve nekaj povsem drugega kakor pa republikanstvo. To pa bi oni v Beogradu radi zabrisali, da bi se njihovo sedanje uprav historično pogubno hlapčevstvo ne videlo pred vsem narodom.

Hmeljski trg

Žatec, 26. oktobra h. Na hmeljskem trgu na deželi se nadaljujejo živahni nakupi po ceni 1750 do 2050 Kč. Manjši nakupi tudi po ceni 1800 do 2100 Kč. Cene za prvovrstno blago so trdne.

Naši kraji in ljudje

Ruska grobnica pod Prisankom

Kranjska gora, koncem oktobra

Razpoloženje vernih duš se je že tesno oklenilo naših planin. Samotne in brez življenja strme s snegom ovenčane gore v mrtvi jesenski dan, v rumene doline, ki se bolestno smehljajo globoko pod nami. Samo vrelci še žubore, a to žuborenje ni več ono veselo in objestno prepevanje, ki je polnilo v jasnih poletnih dneh zagorski svet, da se je turistu smejalo srce in je nehote prepeval z njimi. Divjih koz ni nikjer več med zamrzlimi, golimi stenami in se solnčijo na ploščatih skalah globoko doli med krivenčastim rušjem. Rezek veter brije nad goličavami in zapiska tu pa tam klaverno in dolgočasno, kakor da je tudi on sam odveč na svetu.

V tesni kotlini med Prisankom in Mojstrovko valovi zamazana megla; sunkoma se zažene kvišku, da čudovito zaiskre med njo solnčni žarki in se pokažejo izprane, divje stene v najčistejšem srebru; a že se strnejo spet in valové, valové kakor črni valovi na morju, ko vrši izza Devina nemirni veter s Kucljevega pobočja. In sredi megle se preliva otožen glas in toži tako razločno, da si prepričan, da sedi nekje sredi gorske divjine obupan človek, ki je zaskočil in joče zdaj nad svojo žalostno usodo. In poslušaš in te je strah in se šele čez dolgo domisliš, da je to samo prisanški slap, ki tarna in zdihuje v jesenskem dolgočasju onkraj Suhe Pišence. Megla se niža in že sope z vlažno, mrzlo sapo okrog tebe — planinski svet je zatonil hipoma, kakor da se je pogreznil v nenadni grob. Silovita tišina se razprede vseokrog in ta tišina je tako trda in neusmiljena, da si vesel svojih lastnih, škripajočih korakov.

V megli se skriva črna koča na Gozdu, niti razločiš je ne, dasi gotovo stoji samo nekaj koratov oddaljena tam na brežuliku. Tesno se te ovija megla, da ne vidiš niti pota pred sabo in ga noge le čutijo, a ga vendar ne izgreše, ker so ga vajene. Šele tam na ovinku se prične megla okrog tebe trgati; kakor da je segla med njo nevidna, orjaška roka in jo raztepa na vse strani — raztrgani kosmi drče navzdol in navzgor in se stiskajo ob skalovje, štrleče tam po črni Prednji glavi. Ogromne hoje in hibe se pa stresajo in v silnih curkih škrope roso raz vej. Solnce nad Prisankom pomežikne slabotno in plaho in izza drevja pogleda boječe sirotna cerkvica in zaječi bolestno, ko stopi samotni turist do nje. Veter ji je nasul na preperelo streho mokrega listja, ki se plazi od slemena pa do roba, pade po tleh in se dviga spet in zasiplje nesrečni grob, ki čepi tam kraj cerkvice, zanemarjen in brez človeške ljubezni in brez srca, ki bi mislilo vsaj enkrat v letu, da samuje na praznik vseh mrtvih sredi gorske zapuščenosti žalosten, silen grob, kjer je zakopanih na tisoče ljudi, ki so bili v življenju prav taki ali pa še boljši kakor oni, ki se danes šopirijo v dolini v samoljubju, v lastni nasladi, brez idealizma in brez vsakih človeka dostojnih misli.

Silni ruski grob od Vršiča pa do Klina, ogromna kamenita rakev s tisoč in tisoč oglodanimi okostji; stranice mu tvorijo stene Prisanka, Robčja in Mojstrovke, a pokrov jim je nebo s svojimi brlečimi zvezdami, a podnica jim je pesek in rušje in grmičje, ki plaho skriva pred solncem nesrečne kosti ki niso bile toliko vredne, da bi jih bili pokopali v toplo zemljo. In nad to rakvijo slabotna, lesena kapelica, ki so jo siromašni ljudje sezidali sami sebi v spomin in ki ječi zdaj in se trese v jesenskem vertru in ve, da jo bo razrušil prvi planinski vihar, da pokrije še edini vidni grob in da veseli turisti ne bodo več inkomodirani na svojih veselih izletih. Grob pač vsakdo težko vidi in še posebno objesten turist in nedeljski izletnik, ki mu je vriskanje in prepevanje okrog planinske koče edini smoter najvišjega življenja.

Vojaški grobovi so nekaj svetega, ker je v njih in na njih polno tragike. In ni čudno, da jih negujejo povsod z lepo, skrbno otroško ljubeznijo. V smrti ni sovraštva, in kjer je bila ljubezen, je ljubezen še večja in še več kot bratovska. Samo prisanški grob s tisočerimi žrtvami je izjema; ta ogromna grobnica mladega ruskega življenja je na praznik mrtvih pozabljena, ker v človeku ni več srca, še manj pa pijetete do mrtvega rodnega brata. Na Podtesiu pri Kranjski gori okrašujejo na praznik mrtvih italijanske vojne grobove in jim prepevajo tesne žalnice; grobovi ruskih mučenikov pod Vršičem pa izginjajo dan za dnem; nihče jih več ne pozna, kakor da se jih ljudje sramujejo in jih hočejo vedoma zatajiti. Turisti hodijo brezbrižno mimo njih in stopajo po strohnelih kosteh, a jim obračajo hrbet, mesto da bi jih častili, ker so trpeli in umrli v tisočerih mukah za njihovo svobodo. In cesta, ki vodi tod mimo, jim nosi v posmeh še vedno cesarsko nemško ime; in koča, ki so jo gradile otrple ruske roke, se postavlja še vedno s svojim narodnim nazivom, dasi zasluži edino pravično ime — ruska koča, kakor zasluži cesta, da se imenuje po njenih pravih graditeljih.

Grobovi so sveta reč in mrtvi ruski borci pač zaslužijo, da se jih časti malo drugače, kot jih časti borna, napol porušena kapelica z enim samim zapuščenim, zanemarjenim grobom. Bliža se praznik vseh mrtvih in žalostna nam majka če bo ležal na onem grobu samo zvenel šopek, ki ga je pred odhodom s planine položil nanj prisanški pastir — edini človek izmed nas, ki ima še nekaj čuta in spoštovanja do mrtvih, v grozi onemelih ruskih src...

Kako železniška uprava rešuje stanovanjsko vprašanje

Stanovanjski škandal v Hrušici. — Družine v podprtih kolibah ob državni cesti. — »Izjave«

Jesenice, 26. oktobra

Na Hrušici pri Jesenicah, kjer so večinoma nastanjeni železničarji, se tik ob državni cesti, ki vodi proti Mojstrani, nahajajo tri enonadstropne železniške hiše, v katerih stanuje 18 železničarskih rodbin s številnimi malimi otroki. Hiše so že nad eno leto podprte vsaka z 10 močnimi hlodi, ki podpirajo strešni stol. Zidovje ga namreč ne more več nositi, ker se nahaja v razpadu. Ne glede na to, da hiše, ki stoje ob glavni, močno frekventirani državni cesti, po kateri se vrši tudi glavni inozemski avtomobilski promet, napravljajo na vse mimoidoče skrajno slab vtis, temveč tudi obstoja resna nevarnost, da se poslopja vsak čas porušijo nad glavami svojih stanovalcev. Hiše so last železniške uprave, ki jih je prevzela od podjetij, katera so pred kakimi 25 leti gradila karavanški predor, in so bile zgrajene le provizorično za dobo gradnje predora na način, da se je že takrat računalo, da bodo uporabne za stanovanja v najboljšem primeru kvečjemu do 10 let. Sedaj po preteku 25 let je popolnoma naravno, da so poslopja pričela razpadati in lezti narazen. Zato je umevno, da se je železniških rodbin polotil strah in trepetajo vsak hip v pričakovanju, da jih zidovje pokoplje pod seboj. Bojazen je tem večja, ker se zadnje čase toliko čita in čuje o nesrečah s porušenjem stavb v Pragi in Parizu.

Železničarji že itak vršijo zelo nevarno službo, posebno na strojih in med odbijači, zato so tem bolj ogorčeni ko morajo doma v dobi tako potrebnega počitka vsak čas pričakovati nesrečo in trepetati za svoje življenje in obstanek svojcev.

Najbolj zanimivo pa je, da je železniška uprava, mesto da bi poskrbela za takojšnjo temeljito adaptacijo poslopij, izdala naslednjo »izjavo«, katero so morale stranke podpisati pod pretnjo, da bodo sicer brez nadaljnjega vrženi iz stanovanj. Izjava se glasi dobesedno:

»Podpisani . . ., stanujoč v personalni hiši na Hrušici št. . ., katera bi se morala po odloku direkcije br. 979/1/III/28 zaradi slabe gradnje adaptirati, kar pa se zaradi pomanjkanja gradbenega materijala ni moglo izvršiti, **izjavljam in se zavežem,** da ne zahtevam od železniške uprave niti zase, niti za svojce, niti za materijalno škodo, ki bi nastala v slučaju, **da se do adaptacije predmetne hiše poruši, nobene odškodnine.**

Na Hrušici, dne 24. oktobra 1928.

(Podpis).«

S to izjavo je torej zadeva rešena, hiše so popravljene in 18 rodbin s številnimi otroki je izven vsake nevarnosti. Komentar je popolnoma odveč.

Vprašamo samo merodajne činitelje, kam naj gredo ti nesrečneži, ako te izjave ne podpišejo, ko ni na Jesenicah in v okolici nikakih stanovanj na razpolago. Morda naj se utabori na ciganski način nekje za Savo? Povsem jim ne preostaja drugega, ali pa, da lepo čakajo, da sem jim ostrešje in zidovje sesuje na glavo in pri vsem tem ne bodo našli niti pomoči, kaj šele odškodnino?

Končno še pripomnjamo, da se poleg omenjenih hiš nahajajo še nadaljnje tri enake hiše s skupno 36 strankami, ki nimajo niti enega stranišča! To je življenje kakor v ječah. In pri tem plačujejo za stanovanja skoro v istem iznosu, kakor stranke v privatnih hišah.

Hrastnik in Zagorje zopet delata

Včeraj se je mudila v Ljubljani komisija generalne direkcije železnic, da preišče vzroke velikega pomanjkanja vagonov. Komisija je po zaslišanju železniških funkcijonarjev in interesentov danes zopet odpotovala, da preišče stanje v drugih pokrajinah. Na podlagi zatrdila, da bo dostava vagonov prihodnji teden boljša, se je Trboveljska premogokopna družba odločila, da se jutri zopet vzpostavi obratovanje v Zagorju in Hrastniku.

Avtomobilska nesreča

Trbovlje, 26. oktobra

Na pogreb dr. Ivana Dimnika se je pripeljala z avtom večja družba iz Krškega. Ko so se vozili po serpentinah iz Hrastnika proti Trbovljam, je pred Trbovljami odpovedala zavora na avtomobilu. Šofer, ki je opazil nevarnost, je hotel rešiti situacijo na ta način, da je obrnil avto na levo proti hribu, da bi ga na ta način ustavil. V zadnjem momentu pa je počila na kolesu pnevmatika in avto se je prekucnil in pokopal pod seboj potnike. Najtežje je bil poškodovan šofer, ki ima potomljenih več reber in medenico; g. dr Dobovišek si je izpahnil roko in lažje ranjena je bila tudi ga dr. Doboviškova. Ostali so več ali manj nepoškodovani.

Na kraj nesreče se je odpeljal takoj rešilni avto, ki je spravil ranjence v našo bolnico, kjer jim je nudil prvo pomoč g. dr. Cizelj. Šoferja so končno prepeljali nazaj v Krško, kjer se zdravi v tamkajšnji bolnici.

Januš Golec v zaporu

Maribor, 26. oktobra

Tako soglasno in odločno, kakor glede amnestije duhovnika Januša Golca slovenska javnost še ni nikoli nastopila proti nasilju sedanjega režima. Interpelacija poslanca Petejana v Narodni skupščini, izjave zasebnega tožitelja in javne demonstracije v Mariboru so slednjič ministrstvo pravde prepričale, da v Sloveniji tudi na željo klerikalcev ni mogoče gaziti zakonov.

Klerikalci so skušali rešiti obsojenega duhovnika s prošnjo za amnestijo na najvišje mesto in iz ministrstva pravde je prišel te dni brzojav, ki je odredil odložitev nastopa kazni. Seveda je brzojav bil brez podpisa in preden je okrajno sodišče moglo duhovnika Golca pograbiti, je izginil. Klerikalci so govorili, da se Golec pripravlja za odhod v Ameriko z g. Poljšakom. To je bilo seveda vse izmišljeno. G. Golec je medtem vžival vse blagre župnišča v Zaverču pri Ptuju.

Prošnja za pomilostitev je bila odklonjena in danes je g. Januš Golec moral nastopiti bridko pot v zapor. Tudi za njim so težko zarožljali ključi mariborskega jetničarja. Urednik »Slovenske straže« in »Slovenskega gospodarja« bo sedel deset dni.

Zveza kulturnih društev v Ljubljani

priredi s sodelovanjem kulturnih in nacijonalnih društev

proslavo 10 letnice osvobojenja

v soboto 27. oktobra 1928.

SPORED:

Ob pol 20. uri: Odhod manifestantov na čelu z godbama žel. društva »Sloge« in Sokola I. iz Šiške in Tabora ter sprevod po ljubljanskih ulicah do Kazine.

Ob 20. uri: Zbor pred Kazino, kjer govori predsednik ZKD g. direktor **A. Jug.** Nato povorka skozi mesto.

Ob pol 21. uri: Pozdrav zastopnika mestne občine raz balkon mestnega magistrata. Nato povorka na Tabor.

Ob 21. uri: Slavnostna manifestacija v Sokolskem domu na Taboru.

1.) Himna, igra orkester Sokola I.
2.) Slavnostni govor, govori ljubljanski župan **g. dr. Dinko Puc.**
3.) F. Juvanec: »Slovenska zemlja«. — F. S. Vilhar: »Slovenec, Srb, Hrvat«, pojejo združeni ljubljanski pevski zbori.
4.) Deklamacije mladine.
5.) »Jugoslovenski biseri«, igra orkester Sokola I.
6.) Zaključni govor govori književnik g. Vladimir Levstik.

Po manifestaciji prijateljski večer. **Vstop prost.**

LJUBLJANČANI!
Danes ob 20. uri vsi
pred Kazino
k proslavi
10-letnice osvobojenja!

Ob Krki se je obesil

Čudna najdba v Lešnici pri Št. Petru.

Novo mesto, 26. oktobra

Včeraj popoldne je našla orožniška patrulja iz Kronovega pri Št. Petru na svojem običajnem obhodu v Lešnici pri mlinu g. Rifelna truplo neznanega moškega, čigar vrat je bil zadrgnjen z vrvjo. O čudni najdbi je takoj obvestila okrožno sodišče v Novem mestu, ki je poslalo v Lešnico sodno komisijo, obstoječo iz sodnika g. Prijatelja ter zdravnika dr. Pavliča in dr. Ropasa.

Sodna zdravnika nista mogla najti na truplu nobenih znakov nasilnosti. Iz raznih okolnosti je bilo sklepati, da se je nesrečnež, star okoli 50 let, sam obesil pri vrbi ob Krki in da ga je deževje odneslo s seboj. Truplo je bilo sicer že močno razjedeno in razpadlo, vendar pa ni moglo biti v vodi dalj časa kakor tri tedne.

Orožniki so takoj uvedli poizvedovanja glede identitete in ugotovili so, da gre za mizarja Frana Ostanka, doma iz Št. Lovrenca pri Veliki Loki, ki so ga pogrešali že od 2 t. m. Nesrečnežu se je omračil um ter se je najbrže odpeljal do Novega mesta in se nekje ob Krki obesil. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Št. Peter in ga pokopali na tamošnjem pokopališču.

Najboli ugodno

nudi lesenska in zimska oblačila

J. Maček

specijalna konfekcija za gospode in deco

ALEKSANDROVA CESTA 12.

Straši . . .

Ljubljana, 26. oktobra

Nihče ne sliši spomina in nikdo ne hodi nazaj. Prikazala se še ni zavdana frajla in še grof s težko vestjo se ne sprehaja po hodnikih. Niti grof, niti baron, naš strah že od stanu ni, čeprav mora biti pravi strah vsaj »von«, da imajo respekt pred njim.

Strah v Prisojni ulici je moderen. Ne razbija šip, kakor oni na Bokalškem gradu, še škarpetov in piskrov ne prematava po kuhinji, pač pa se udejstvuje s črno umetnostjo. Znano sicer še ni, ali se bavi s pisateljevanjem ali prepisovanjem, z grafično ali inženjersko umetnostjo, le to vedo prebivalci Prisojne ulice, da deluje s tinto in tušem ter črno barvo sploh po hodnikih, zidovih, oknih in vratih. Zlasti ceni belo oprano perilo, ki se suši na dvorišču. Že nekaj tednov plaši čudna pošast po hiši in, kakor ni nikogar na hodniku, so tal že poškropljena s črnilom, drugič vrata ali pa okna. Še podnevi prileti tinta na perilo.

Seveda v hiši ugibajo, kdo straši. Ena stranka sumi drugo, da je v hiši pravi pekel. Posvetovali so se med seboj, ali naj dajo hišo žegnat ali strah panajo z zagovorom, pa so zmagali brezverci in so šli po policaja. Sedaj se bo šele izkazalo, kakšen strah dela prebivalcem Prisojne ulice sive lase in jih draži, da ne morejo vživati ljubega miru. Kaj pa, če je le pravi strah? Prikazni so zopet v modi.

Umor Škrjanca – odgon dveh osumljencev v Zagreb

Potepuške in tatinske avanture dveh mladih postopačev v litijskem okraju. — Preiskava naših in zagrebških oblasti

Litija, 27. oktobra

Misterijozna smrt zagrebškega Slovenca Alojzija Škerjanca kljub prizadevanju preiskovalnih oblasti še ni pojasnjena. Čitateljem so podrobnosti gotovo še v spominu. Nekega jutra so našli Škerjančevo branjarijo zaklenjeno. Ker je ostala trgovinica zaprta tudi vse predpoldne, je vdrla policija siloma v njegovo barako, kjer se ji je nudil grozen prizor: Škerjanec je ležal na tleh — zaklan z mesarskim nožem. V baraki ni bilo niti belića denarja več.

Zagonetno zadevo je vzel v roke vodja zagrebškega kriminalnega oddelka g. Kunst. Le polagoma se mu je posrečilo spraviti nekatere podrobnosti v zvezo s Škerjančevo smrtjo. Nekateri pasantje so videli, da sta sedela na predvečer umora v Škerjančevi baraki dva mladeniča. Pasantje niso poznali obeh osumljenih mladeničev, ki sta takoj nato izginila iz Zagreba. Pač pa so spoznali v policijskem albumu dva mladeniča, ki sta bila zelo slična onima dvema zagonetnima Škerjančevima gostoma. Policija je obrnila vso pozornost na oba osumljenca; na nekega Rataja in Golobarja. Zadnji je po poklicu mesar in nanj pada sum, da je s svojim nožem izvršil umor.

Sum policijskih oblasti, di ima za obema storilcema že najdeno sled pa je še bolj potrdil natakar na zagrebškem kolodvoru »Sava« g. Žurković. Ta je sprejel istega jutra, ko je odkrila policija zagonten umor od dveh fantov, ki se jima je zelo mudilo na ljubljanski vlak, krvavo stodinarko! Žurković je predložil okrvavljeno novčanico policiji, ki je dobila s tem novo smer za storilci. Tudi Žurković je izpovedal, ko so mu predložili sliki Rataja in Golobarja, da sta jima bila ona sumljiva potnika zelo podobna.

Sokrivec Škerjančevega umora pa je bil menda tudi neki pekovski pomočnik, ki je dobavljal Škerjancu kruh. Ta je bil vedno prvi, ki je prebudil vsako jutro Škerjanca, ko mu je prinesel sveže pecivo. Po Škerjančevem umoru pa je izginil tudi ta pekovski pomočnik in nimajo oblasti prav do danes nikakega sledu za njim.

Vodja preiskave Škerjančeve afere g. Kunst je razposlal na vse policijske in orožniške oblasti tiralico za Ratajem in Golobarjem. Slučaj je hotel, da je bila kmalu za tem litijska žandarmerija opozorjena na dva sumljiva tipa, ki sta se klatila po litijski okolici. Fanta sta imela precej denarja in sta se izdajala pri kmetih za živinska prekupca. Sumljiva tipa sta sicer sklepala kupčije, kupila pa nista ničesar. Kljub temu pa sta dajala po okolici Polšnika okrog Dol in v Kostrevniški dolini povsod za pijačo. Dolgoprstneža pa sta porabila tudi vsako ugodno priliko, če sta naletela kje na prazno hišo, kjer so bili domači odsotni. Preiskala sta omare in skrinje in vzela s seboj, kar jima je bilo všeč. Seveda sta polagala največjo važnost na zlatnino in denar. Litijski orožniki so šli na lov za potepuhoma in kmalu se je znašel Rataj za zamreženim oknom.

Sodnim organom pa je prišel čez nekaj dni tudi Golobar v pest. Njegova aretacija je bila zelo dramatična. Aretiral ga je sodnik g. Troje, ki vodi preiskavo o navedenem procesu. Čudno se je dozdevalo sodniku, da ni imel aretirani Golobar, ki ga je z orožniki zasačil v neki gostilni, pri sebi nikakega večjega zneska niti ukradenih dragocenosti. Preiskovalni sodnik je zato povsem upravičeno sumil, da morata imeti oba nevarna elementa kje na varnem shranjene svoje stvari. Čez čas je Golobar le priznal, da imata svojo shrambo v gozdičku pri G. binu pod neko smreko. Komisija se je podala z Golobarjem in Ratajem tja in pri neki smreki sta pričela oba odmetavati listje, nato sta kratek čas kopala, nakar so se šele prikazale skrite stvari: denar, zlatnina in revolver . . .

Umor v Zagrebu oba tajita. Zaradi lažje preiskave pa je zahtevala zagrebška policija oba osumljenca v Zagreb, kjer ju bodo podrobneje izpraševali in konfrontirali s pričami, nakar se bo šele ugotovilo, ali držijo vse indicije, ki govorijo pri Škerjančevem umoru zoper osumljenega Rataja in Golobarja.

Odkar sta Rataj in Golobar v rokah pravice, so prišla o njih zanimiva poročila na dan. Tako je n. pr. sporočila uprava kaznilnice iz Gradiške, da je ušel odtam nedavno Rataj, ki je imel še presedeti **3-letno kazen.** Mladenič je kljub svoj mladosti (ima šele 21 let) znan po mnogih sodnih zaporih in tudi 18letni Golobar je že sedel. Orožniški komandir iz Vač nad Litijo je prijavil baš danes, da sta se potikala v njegovem rajonu osumljenca, ki sta izvršila pod Sv. Goro večjo tatvino. Med njuno zaplenjeno robo je našel komandir nekatere predmete, ki so bili last svetogorskega okradenca. Golobarja so domačini spoznali po klobuku, a prevejanec ga je vrgel v okolici Sv. Jurja med begom proč, nakar si je nadel čepico in se tako izmuznil zasledovalcem. Večje tatvine, ki sta jih izvršila Golobar in Rataj po Polšniških hribih, sta že priznala. Naloga zagrebške policije je zdaj, da prouči ostale prigode iz njunega življenja in ugotovi, kje sta se nahajala v času omenjenega umora.

Rekord navdušenja! **Triumf lepote!**

Vaši ljubimci

RAMON NOVARRO

in

NORMA SHEARER

v nenadkriljivem velefilmu

STARI HEIDELBERG

Režija znameniti ERNST LUBITSCH.

Lepota, sijaj, kneževski blesk, mladostni čar in globoka prisrčna ljubav je dosegla svoj vrhunec v tem bajnolepem filmu.

Ta film si oglejte, ostane Vam nepozaben v spominu.

Popolnoma novo! **Pravkar izgotovljeno.**

Predstave ob 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Telefon 2124. Elitni kino Matica.

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Ljubljanska drama.

Začetek ob 8. zvečer.

Sobota, 27.: «Tajna dolgega življenja». (Stvar Makropulos). Premijerski abonma.

Nedelja, 28.: «Herman Celjski». Izven.

Ljubljanska opera.

Začetek ob pol 8. zvečer.

Sobota, 27.: «Boccaccio». A.

Nedelja, 28. ob 3. popoldne: «Madame Butterfly». Izven.

Narodno gledališče v Mariboru

Začetek ob 8. zvečer.

Sobota, 27.: «Robert in Marijana». B. Premijera.

Nedelja, 28. ob 3. pop.: «Ognjenik». Znižane cene. Kuponi. — Ob 8. zvečer: «Gejša». Znižane cene. Kuponi.

Ponedeljek, 29. zaprto.

Torek, 30. ob 20: «Jesenski manever», ab. C. Gostovanje gdč. Lubejeve.

«Robert in Marijana» na mariborskem odru. Drevi se bo v Mariboru vršila že četrta premijera v tej sezoni. Uprizori se Geraldyjeva igra «Robert in Marianne», ki je moderen francoski komad iz zakonskega življenja in je šel lani z velikim uspehom preko jugoslovenskih odrov.

Sobota in nedelja v ljubljanskem gledališču. Drevi, v soboto, bo v drami prva repriza Čapkove «Tajne dolgega življenja», a s to razliko, da bo nastopila v glavni ženski vlogi ga. Marija Vera. V operi se bo pela Suppejeva opereta «Boccaccio». — Jutri, v nedeljo bo dala drama Novačanovega «Hermana Celjskega» z go. Nablocko, go. Marijo Vero, gg. Levarjem, Skrbinškom, Rogozom, Cesarjem, Gregorinom itd., v operi pa se bo pela popoldne ob treh «Madame Butterfly» z go. Zinko Vilfan Kunčevo» v naslovni vlogi. Ta vloga je ena najboljših umetniških kreacij te odlične pevke.

«Oedipus rex» odgoden. Gledališka uprava nam sporoča, da se je premijera Stravinskega opere «Oedipus rex» zaradi bolezni nekaterih članov preložila na prve dni novembra.

Nov zvezek Kubovih Slovanskih spevov. V kratkem bo izšel v Pragi nov zvezek monumentalne zbirke Ljudevita Kube «Slovanstvo v svojih spevih». Ta zvezek bo obsegal macedonske pesmi.

«Gledališki list». Izšla je tretja številka «Gledališkega lista», ki ga izdaja Narodno gledališče v Ljubljani. Prinaša obširnejši članek o gledališki jubilantki g. Avgusti Danilovi iz peresa Fr. L., prevod Čapkovega predgovora h knjižni izdaji komedije «Stvar Makropulos» in običajni drobiž.

Ema Destinova v Londonu. Sloveča češka pevka Ema Destinova je nastopila z velikim uspehom na reprezentativnem koncertu v Londonu. Ondotna kritika se izraža jako ugodno o njenih umetniških kvalitetah.

Izvirna slovenska opera za desetletnico osvobojenja. Desetletnico naše svobode bo proslavilo Narodno gledališče v Ljubljani v torek, dne 30. oktobra v opernem gledališču. Ta večer se vprizorita dve noviteti in sicer moderna opera ruskega skladatelja Stravinskega «Oedipus rex» in nova izvirna Osterčeva enodejanka «Iz komične opere». Slavnostna predstava bo za premijerski abonma.

Literatura in delavstvo. Španski list «La Gaceta Litteraria» je ob stoletnici Tolstega priredil med delavstvom raznih industrijskih panog anketo, kaj imajo rajši: roman ali film, gledališče ali radio. Skoraj vsi, ki so odgovorili, dajejo romanu prednost pred filmom in se izrekajo za gledališče. Izmed inozemskih pisateljev se v Španiji najbolj čitajo Zola, Maksim Gorkij in zlasti Victor Hugo.

Spis o Glavnjači. Prejeli smo brošuro Rajka Jovanovića «Glavnjača kao sistem», ki daje pregled političnih preganjanj in umorov v Jugoslaviji. Brošuri je spisal predgovor književnik Miroslav Krleža. Izdal jo je tednik «Zaštita čovjeka» v Zagrebu.

Zbrani spisi Marcela Prousta. Pariško založništvo Gallimard pripravlja prvo monumentalno izdajo zbranih spisov Marcela Prousta, pisatelja, ki se o njem sedaj v Franciji največ govori in piše. Izdaja bo obsegala 18 zvezkov.

Domače vesti

Balcanalia

V zagrebških listih čitamo:

Ministrstvo za šume in rude je na vse šumske direkcije v Južni Srbiji razposlalo okrožnice, da bi izvedelo, koliko lesa je za sekanje, kakšne so klimatske razmere itd. Pa je med drugim prišel tudi odgovor, kjer je bilo na vprašanje o «obhodnji» (obhodnja = turnus, čas, v katerem se lahko sekanje opravi) rečeno:

«Radi velikih dubodolina ophodnja terena je dosta teška. Na mestima se ne može ni provesti konja na užlci.»

Na vprašanje o «kretanju» (= o prometu v gozdnih revirjih) so odpisali:

«Potpisani se kreće po svom rajonu katkada i po kišnom vremenu.»

In na koncu:

«Šta se klime tiče, te uopće ovdje nema.»

Tisto, kako kak pisar, referent ali komandant dá včasih premetati cela skladišča, da bi iztaknili interpunkcijo ali epizodo, ki jo terja kaka višja instanca, torej le niso čisto osamljeni dovtipi.

„Življenje in svet" ob desetletnici osvobojenja

Najnovejša številka «Življenja in sveta», ki je pravkar izšla, je posvečena v glavnem 28. oktobru in prazniku mrtvih. Zato vsebuje prvi del številke reminiscence na svetovno vojno, prevrat in osvobojevalno delo, drugi del pa razpravlja o nekaterih vprašanjih socijalne medicine in prehrane človeštva.

Po uvodniku, ki govori o pomenu 28. oktobra, vzbuja Mlč v članku «Tihe, neme se poljane» spomine na fronto, na vojne viharje in na mirovno blagovest, Ivan Vuk pripoveduje v črtici «V okrilju Rusije» o dobri ruski duši, ki je lajšala ujetnikom gorje, Vl. Koželj pa o **usodi slovenskih vojakov**, ki jih je 28. oktober zatekel na laški fronti.

O pripravljanju prevrata in svobode izvemo marsikaj zanimivega iz članka Jana Hajšmana o češki mafiji in Boža Borštnika o **jugoslovenski mafiji**; tako se ob teh jubilejnih dneh vzbujajo spomini na vzajemno delo Čehov in Jugoslovenov. **O prevratu v Slov. goricah** (naša severna meja!) podaja A. T. nekaj zanimivih spominov.

«Boj z grobovi» je poglavje, ki bo vsakogar zelo zanimalo. **Katere bolezni izkopljejo največ grobov?** — na to vprašanje odgovarja poljudno in jasno ameriški strokovnjak. Nadaljnji članek te seznani z **žalostno vlogo kužnih bolezni v jugoslovenski zgodovini** in z podatki o sedanjem zdravstvenem stanju v naši domovini.

Za kmeta in za javnega delavca, za vsakega človeka, ki ga zanima socialni problem našega časa, bo interesanten članek Janka Kača **«Kako bomo lačne nasitili»**, ki pripoveduje zlasti o važnih razkritjih slovenskega učenjaka prof. dr. Jesenka.

Številko zaključujeta nadaljevanje ukrajinske povesti **«Zakleti kozak»** in potopis R. Peterlina-Petruške **«V gorah našega Kavkazana»**.

Na naslovni strani je portret Wilsona, znotraj pa med drugimi slike kralja Petra, Masaryka, dr. E. Beneša, dr. G. Žerjava, dr. Soukupa, dr. Jesenka i. dr.

Umetniška priloga prikazuje Bled v jesenskem nastrojenju.

Ta vsebinsko obilna in zajemljiva številka stane samo 2 Din. Polletna naročnina (zaključena knjiga) je najnižja pri listih te vrste na slovenskem jugu: 30 Din. «Življenje in svet» naročaj pri upravi, Ljubljana, Prešernova ul. 54.

* **Imenovanje novih učiteljev.** Ker se je pokazala nujna potreba, da se imenuje še večje število novih učiteljev, je ministrstvo prosvete sklenilo, da zahteva od Narodne skupščine kredit v znesku 15 milijonov dinarjev, ki naj bi se uporabil izključno v to svrho. Dokler ta kredit ni dovoljen, se imenovanje novih učiteljev ne more izvršiti.

* **Osebna vest.** Gospod veliki župan dr. F. Vodopivec se je vrnil z dopusta ter je zopet sprejel svoje posle. Stranke sprejema kot običajno ob torkih in petkih.

* **Sprejem v naše državljanstvo.** V državljanstvo naše kraljevine so sprejeti: dijak trgovske akademije Marijan Kordič v Ljubljani, delavec Josip Berlot v Laškem, trgovski pomočnik Franc Godec v Mariboru, čevljarski pomočnik Filip Krovič v Laškem, železniški delavec Josip Koštal v Grosupljem in čevljarski pomočnik Srečko Krizmanič v Mariboru.

Soba Stjepana Radića nakupljena za Seljački dom. Ves odbor zagrebške oblasti je predvčerajšnjim posetil razstavo narodnih ročnih del v Sisku. Svrha tega poseta je bila, da za muzej, ki se bo uredil v Seljačkem domu v Zagrebu, nabavijo sobo Stjepana Radića. Z Ivico Radićem, ki je razstavil sobo, je bila sklenjena pogodba, da se soba prenese v Zagreb in tamkaj uredi kot razstavni objekt v Seljačkem domu.

* **Upravičena pritožba.** Te dni se vlagajo pri sreskem poglavarstvu za ljubljansko okolico kandidatne liste za volitve v raznih občinah. Obč. vol. zakon predpisuje, da dobijo kandidatne liste številko po vrstnem redu, kakor so vložene. Usvojen je torej princip: Kdor prej pride, prej melje. Med predlagatelji se običajno razvije tekma, kedo bo preje čakal pred vrati pisarne ter tako zadel številko 1. Dosedaj se je, kolikor je nam znano, le zelo redko zgodilo, da bi se naknadno pojavil spor za prvenstvo. Politični nasprotniki si lojalno že zunaj priznajo: Ti si bil prvi, Ti drugi itd. Ko so te dni vlagali kandidatne liste za občino Moste, so bili predlagatelji napredne liste prvi na mestu. Za njimi so bili menda klerikalci in kot tretji socijalisti. Zatrjuje se nam, da vrstni red med predlagatelji ni bil sporen. Ko pa so se ob pričetku uradnih ur odprla pisarniška vrata, je sreski poglavar odredil, da se vrstni red kandidatnih list določi z žrebom, češ vsi so bili tu in ne more se preiskovati, kdo je prej čakal odn. prej vstopil. Žreb je vrstni red narobe obrnil in lista socijalistov je dobila št. 1, gospodarska lista pa št. 3. Ta odločitev je izzvala pri vseh nezadovoljstvo in ostre pritožbe. Mi menimo, da so te pritožbe povsem upravičene, ker v zakonu ni nikjer dovoljeno, da bi se smel vrstni red kandidatnih list določevati z žrebom. V predležečem primeru je bilo to postopanje tem manj dopustno, ker, kakor se nam zatrjuje, med predlagatelji vrstni red sploh ni bil sporen.

* **Nove cigarete.** Uprava monopolov bo v najkrajšem času spravila v promet novo vrsto cigaret, izdelanih iz najboljšega tobaka. Prodajale se bodo v paketih po 20 komadov za 16 dinarjev.

Nedelja 28. oktobra
Ob vsakem vremenu

Hašk : Ilirija

Zagreb Ljubljana
na igrišču Ilirije.
Pričetek ob 15.30.
Predigra ob 14. uri.

* **Smrtna kosa.** V Novem mestu je umrla v 74. letu starosti ga. Magdalena Praprotnik, tašča g. prof. Janka Krajca. Pogreb bo danes popoldne na šmihelsko pokopališče. Pokojnici blog spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Južnoštajerska hranilnica v Celju.** Iz Celja nam pišejo: Ta zavod, ki obstoja že več desetletij, bo mariborski oblastni odbor izpremenil v oblastno hranilnico s sedežem v Mariboru. Okrajni zastopi, ki so to hranilnico ustanovili, so dobili 200.000 Din odškodnine. Nikakor se ne moremo strinjati s tem, ker so na predajo tega izključno do sedaj gospodarskega strogo nepolitičnega zavoda pristali samo klerikalni pristaši. Čudno, da se klerikalnim gospodom tako silno mudi dobiti ta gospodarski zavod v svoje roke.

* **Sprememba programa RL.** Danes ob **17.30:** predavanje o socialno zavarovalni zakonodaji Ob **18.:** državni čin uedinjenja in kako smo do njega prišli (predava J. Hribar). Ob **18.30:** nemščina. **Ob 20.:** recitacije in koncert.

* **Skupščina Jugoslovenskega šumarskega udruženja,** ki bi se imela vršiti od 28. do 30. t m. v Zagrebu, je odgodena na nedoločen čas.

* **Nov časopis v Sarajevu.** Danes bo začel v Sarajevu izhajati tednik »Glas Bosne«. Urejeval ga bo g. Velimir Krivošić.

* **Otvoritev brzojava Osilnica.** Dne 18. t m. je bila pri pošti Osilnica otvorjena brzojavna postaja.

* **Gradbena rokodelska šola na tehniški srednji šoli v Ljubljani.** Redni pouk se bo letos izjemoma pričel v ponedeljek 5. novembra. Vpisovanje in izpiti pa bodo od 29. do 31. t. m.

Večerne obleke

iz brokata, crep de china, crep satena in crep georgeta že od Din 390.—.

P. MAGDIČ, LJUBLJANA

* **Ogorčenje zaradi davčnih eksekucij.** Savezu zemljoradnikov v Beogradu prihajajo iz notranjosti Srbije številne pritožbe proti davčnim organom, ki vrše eksekucije zaradi zaostalih davkov. Med drugimi je iz požarevskega okrožja prispela pritožba, da je zastopnik davčnega oblastva vzel pri oranju z njive živino, neki siromašni ženi pa zadnji dve vreče koruze. Med tamkajšnjim ljudstvom je zavladalo veliko ogorčenje. Te pritožbe so katakteristične tem bolj, ker prihajajo šele sedaj, dočim so eksekucije v prečanskih krajih že dlje časa v polnem teku.

* **100.000 mrtvecev na zagrebškem Mirogoju.** V Zagrebu so te dni pokopali soprogo generalnega ravnatelja usnjarne Žige Sterna, gospo Marto Sternovo. Zanimiv je slučaj iz zadnjih dni njenega življenja: ko je, že hudo bolna, pred tedni čitala v listih, da je na Mirogoju pokopanih že 99.791 mrtvecev, je bolestno vzdihnila: »Daj bog, da bi jaz bila 100.000 pokojnik na Mirogoju!« Njena želja se je točno izpolnila: bila je res 100.000 mrtvec, pokopan na Mirogoju. Skupno zagrebško pokopališče Mirogoj je bilo otvorjeno leta 1876. Bil je na Mirogoju prvi pokopan Miroslav Singer, učitelj telovadbe Hrvatskega Sokola, dne 3. novembra 1876.

Senzacija! Radioč'ovek! Senzacija!

Velefilm doslej še nevidenih atrakcij

CIRKUS ROYAL

Izredno napeta in zanimiva vsebina. Izvrstni igralci. Salte mortale. Padec iz višine radi nesrečne ljubezni Divje zveri in kače. Dresure. Radiočlovek najženijalnejša epohalna iznajdba. **Popolnoma novo.**

Predstave ob 4., pol 6., pol 8 in 9. uri.

Najnižje cene! **Kino Ideal.**

Nogavice Rokavice vsled ugodnega nakupa najnižje cene. Velika zaloga! Fr. M. ROZMAN, Židovska ulica 7.

* **Ustanovitev pravoslavne cerkvene občine na Sušaku.** Dne 1. novembra se bo na Sušaku vršil sestanek, na katerem bo izvoljen odbor, ki bo imel nalogo, da stori vse potrebne korake za ustanovitev pravoslavne občine na Sušaku ter za izločitev iz reške cerkvene občine. Pokrenila se bo tudi akcija za gradbo cerkve na Sušaku.

* **Grad Ozalj — letovišče.** Knez Albert Thurn Taxis je poklonil Braći hrvatskog zmaja grad Ozalj pri Karlovcu, s katerim so v zvezi najvažnejši dogodki hrvatskega naroda. Ta grad je bil sedež knezov Frankopanov in Zrinjskih. Bratje hrvatskega zmaja nameravajo urediti ta grad kot počivališče smrtnih ostankov Petra Zrinjskega, Frana Krste Frankopana in Evgena Kvaternika. Razen tega bo služil grad Ozalj kot letovišče, ker so tam bujni gozdovi, krasna izprehajališča, čist in zdrav zrak, za kopanje pa v bližini reka Kolpa.

Pozivamo članstvo vseh narodnih in kulturnih društev Ljubljane in okolice, da se danes 27. t. m. polnoštevilno udeleži sprevoda ter manifestacije pred Kazino in na Taboru v svrho proslave 10-letnice našega osvobojenja!
Zveza kulturnih društev.

* **Velika železniška nesreča pri Sremski Mitrovici.** V bližini Sremske Mitrovice se je predvčerajšnjim pripetila strahovita železniška nesreča, ki je zahtevala dve človeški žrtvi. Sele devetnajst let stari sluga Peter Heinrich in služkinja Anica Lenart, sta se z vozom peljala domov in pasirala železniški tir, nista pa opazila, da je vlak že v neposredni bližini. Vlak je zdrobil voz. Lenartova je ostala na mestu mrtva, Heinrichu pa sta bili odtrgani obe nogi. Nezavestnega so Heinricha prepeljali v bolnico, kjer je par ur pozneje v težkih mukah izdihnil.

* **Nov moment v novosadski špijonski aferi.** Po vesteh iz Novega Sada je v špijonski aferi novosadskega trgovca in vojaškega liferanta Dimića nastopil nov moment. Ko je izvršil samomor kapetan Matijević in ko je že poskušala izvršiti samomor tudi njegova žena, je minister pravde brzojavno odredil, da se preiskava v tej zadevi vzame dr. Stanislavu Novaku ter izroči tamkajšnjemu sodniku Mihajlu Spasiću. Ta ministrova odreba se nepovoljno komentira.

* **Naraščanje prebivalstva v Splitu.** Po vesteh iz Splita je tamkajšnje prebivalstvo naraslo v prvih desetih mesecih letošnjega leta za 2250 oseb. Split šteje sedaj 33.271 prebivalcev, z vojaštvom in tujci vred pa okroglo 40.000, s selskimi občinami vred pa nad 50.000

* **Kmečko dekle se zastrupilo.** V mestno bolnico v Karlovcu so predvčerajšnjim pripeljali Emilijo Štefanovo, devetnajstletno kmečko dekle iz Drenove, ki je izpilo večjo količino ocetne kisline. V bolnici je kmalu nato v težkih mukah umrla. Motiv samomora ni znan.

* **Velikanski izbor [illegible] v Zagreb,** se priporoča [illegible] opremljena **restavracija Valjak** (štajerska vinara), Ma[illegible] v prehodu kina »Balkan«. Velika izbira najboljših štajerskih vin ter zborna kuhinja. Lastnik Gjuro Valjak, ustanovitelj mariborske Grajske kleti. 2012

* **Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.**

* **Pri glavobolu, omotici, bolečinah v ušesih, slabemu spanju, razdražljivosti** takoj uporabi pristno naravno grenčico »Franz Josef«. Izjave klinik za interne bolezni pričajo o velikih uspehih, ki jih je povzročala grenčica »Franz Josef«. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

* **Invalidske srečke,** ki se že nekaj časa razpečavajo, niso loterija invalidske organizacije v Sloveniji, kakor je bilo svoj čas objavljeno, pač pa Štedovne i privredne zadruge hrvatskih invalida v Zagrebu. Toliko v vednost občinstvu. Pač pa pripravlja ljubljanska invalidska organizacija tombolo.

* **Posameznik in množica.** Zbiranje ljudi v veliki meri omogoča prenašanje bolezni. Prenese se lahko prav tako nevarna difterija kakor na prvi hip neopasen prehlad. Že v samem tramvaju se nam proži prilika infekcije. Kdor želi obvarovati se teh nevarnosti, naj samo pazi na to, da so mu usta vedno desinficirana, zlasti ker večina povzročiteljev bolezni prihaja v naše telo prav skozi usta. V to svrho so zelo primerne pastile Panflavin, katere je treba v ustih polagoma raztopiti. Te pastile imajo lastnost, da uničujejo vse bacile, ki prihajajo v telo skozi usta. 136

* **Družbi sv. Cirila in Metoda** je daroval neimenovan trgovec nekaj ostankov blaga v vrednosti 700 Din za revne otroke obmejnih šol. Iskrena hvala! 2063

* **Usmiljenja vreden človek je vsak,** ki se še ni naročil na humoristični 14dnevnik »Skovir«, ker na ta način nima možnosti prav prisrčnega razvedrila. Opozarjamo tudi na sloviti Wallaceov detektivski roman »Skrivnost Rdečega kroga«, ki izhaja v »Skovirju«. »Skovir« stane četrtletno le 15 Din. Uprava v Rožni dolini ob Ljubljani. V zalogi so še vse doslej izdane številke, ki jih dobe po znižani ceni 2 Din komad vsi, ki takoj plačajo naročnino. Nova številka »Skovirja« vzbuja med čitatelji mnogo zanimanja. 160

Iz Ljubljane

u— **Odličen francoski gost v Ljubljani.** Danes prispe v Ljubljano g. Charles Loiseau, dober poznavalec naših prilik in velik prijatelj našega naroda. Zvečer ob tri četrt na 7. bo imel v veliki dvorani univerze predavanje v francoskem jeziku: Les souvenirs des provinces illyriennes d' apres le Journal de l' Empire français (1809 — 1813). Občinstvo se vabi, da se udeleži tega zelo zanimivega predavanja.

u— **Žalno mašo** za padle in umrle borce bosta imela Združenje vojnih invalidov in Zveza slovenskih vojakov v Ljubljani v ponedeljek, dne 29. t. m. ob 7. uri zjutraj v tukajšnji frančiškanski cerkvi. Dolžnost vojnih invalidov in vdov ter bivših vojakov svetovne vojne je, da se maše udeleže, vabimo pa tudi cenjeno občinstvo, posebno društva in korporacije. Maša ima tudi pomen slavnosti desetletnice.

u— **V carstvu vsemirja.** Opozarjamo cenjeno občinstvo, zlasti pa šolsko mladino in dijaštvo, na izredno zanimivi in poučni filmski spored Zveze kulturnih društev. Danes ob 14.30 in jutri točno ob 11. dopoldne bo predvajala ZKD v prostorih kina Matice eno največjih filmskih del »Ufe«, ki nam razkriva na najnazornejši način gibanja nebeških teles, življenje na raznih planetih in konec naše zemlje. Ta film bo pojasnjevalo predavanje g. prof. Dolžana, ki bo v svojem govoru povedal še marsikaj zanimivega iz poglavja astronomije, česar film sam ne pove.

u— **Pozor, Matičarji!** Varšavski gostje dospejo v Ljubljano danes s tržaškim brzovlakom točno ob 12. uri. Kdor le utegne, naj pride na kolodvor. Nadaljni načrt za danes je nabit na društveni deski. Večerni obvezni sestanek se objavi v današnjem »Slov. Narodu«.

u— **Krajevna organizacija SDS za šišenski okraj** vabi svoje člane, da se polnoštevilno udeleže povorke danes zvečer. Zbirališče ob 19. uri pred Čitalnico. — Odbor.

u— **Čitalnica v Spodnji Šiški** vabi svoje članstvo, da se udeleži manifestacijskega obhoda, ki bo v soboto 27. t. m. ob 19.30 izpred šišenske Čitalnice v proslavo 10letnice osvobojenja. 2060

u— **Preselitev pošte v Mostah pri Ljubljani.** V dneh 30. in 31. t. m. se bo preselila pošta v Mostah pri Ljubljani v druge prostore in bo zaradi tega za poslovanje v strankami zaprta. Došle brzojavke bo dostavljala pošta Ljubljana 1.

Kdor rad poceni in dobro kupi

ne sme nikoli pozabiti, da ne more obleke ali pa blaga, perila, kravat, nogavic, čepic i. t. d. cenejše kupiti kakor pri A. Presker, Sv. Petra cesta.

u— **Zveza državnih nameščencev za Slovenijo** bo priredila v torek 30. t. m. ob 20. v veliki dvorani hotela »Union« protidraginjski shod javnih nameščencev ljubljanskih konzumentov. Na shod so vabljeni vsi tisti, ki živijo od dnevnih mezd, tedenskih ali mesečnih plač, vabljene pa so tudi njihove gospodinje.

u— **Šentjakobski pevski zbor v Ljubljani.** Prva pevska vaja bo v ponedeljek 29. t. m. točno ob 20. zvečer v Šentjakobski šoli. Vabljeni vsi bivši člani. Sprejemajo se novi, tudi začetniki. — Odbor. 2052

u— **K sadni razstavi na Ljubljanskem velesejmu.** P. n. občinstvu, ki si je ogledalo sadno razstavo, se sporoča, da je dobiti na velesejmu še nekaj zabojev zimskega sadja, kakor: kanadk, mošančkarjev, tafelčkov, bobovcev, boskopskih kosmačev in drugih.

u— **Drobna policijska kronika.** Predsinočnjim sta se skrivali na Ljubljanskem polju za glavnim kolodvorom dve znani ptički. Ostali sta tamkaj v družbi dveh moških nekako do treh, zjutraj, ko se je nenadoma pojavil na Dovozni cesti mož postave. Preplašena četvorica se je zatekla pred stražnikom v neki prazen vagon, a jo je baš tamkaj malo pozneje zalotil oprezujoči stražnik. Angelca ter Jerica, ki sta prišli še le nedavno iz zaporov, sta morali zopet na policijsko direkcijo, dočim je fanta stražnik po legitimiranju izpustil. Izvršeni sta bili še dve aretaciji in sicer ena zaradi prepovedanega krošnjarjenja, druga pa zaradi pijanosti. Prijavljeni so bili naslednji dogodki: 1 tatvina desk, 1 poneverba, 1 poškodba tuje lastnine, 1 telesna poškodba, 1 popadljiv pes, 1 primer nedostojnega vedenja, 1 prestopek obrtnega reda, 2 prekoračenji policijske ure, 1 nepreviden vožnja, 1 nezgoda, 1 primer nalepljenja komunističnih letakov, 3 prestopki predpisov o zapiranju trgovin ter 13 prestopkov cestno - policijskega reda.

Garantiramo

da bodo vaši še tako ponošeni čevlji izgledali kot novi, če jih prebarvate s Braunsovo Vilbra barvo. 26 vrst barv.

DROGERIJA GREGORIČ
Ljubljana, Prešernova 5. 1 284

u— **Osleparjen brusač.** Brusač vdovec Jurij Lavrič je znan ljubljanski mož. Seli se s svojim vozičkom ter brusaškim orodjem s trga na trg, od hiše do hiše ter brusi nože, škarje ter popravlja stare dežnike. Mož se je pred časom navezal na neko Ana Haškovo, ki pa ga je v nesreči kaj hitro zapustila. Nedavno se je moral Jurij podati zaradi bolezni v bolnico, kjer je ostal več dni. Za čas svoje bolezni je izroči Lavrič svoj voziček ter brusilno orodje še mladi Ani z naročilom, naj se med tem z brušenjem sama preživi. V tem času pa se je vročekrvna Ana zagledala v črnookega cigana Matijo s katerim se je že po par dnevih poročila. Lavrič je sedaj ozdravil in se je podal na iskanje svoje nezveste ljubice, ki mu je s kompletnim brusaškim orodjem in ostalim njegovim premoženjem ter celo s par njegovimi oblekami neznano kam ubežala.

KINO DVOR Tel. 2730

Danes velika cirkuška premijera:
Zadnja gala predstava
cirkusa „Wolfson"

Revija cirkuških atrakcij. Opica zločinec. Najboljši igralci. Prvič v Ljubljani.
Ob 4., ½7., ½8. in 9.

u— **Delavčeva nesreča.** Mestnega delavca, 22letnega Josipa Petača, stanujočega na Ljubljanskem gradu, je predvčerajšnjim popoldne dohitela na Celovški c. težka nesreča. Nekako ob 14.30 sta vozila on ter hlapec Alojzij Krvina po imenovani cesti v smeri proti Šiški z dvoporežnim vozom trugo kamenja. Poleg pivovarne Union pa se je ni vozu nenadoma zlomil leseni nos je na vozu truga nagnila, česar se je Petač prestrašil in v tistem trenutku vtaknil levo nogo med špice zadnjega kolesa. Kolo mu je zlomilo levo nogo pod kolenom, nakar je Petač padel še z voza na tla ter se močno pobil na glavi. Ponesrečenca so morali nemudoma odpeljati v splošno bolnico.

u— **Nenavadna tatvina.** Poštni zvaničnik Pavel M. je predsinočnjem za kratek čas nadomeščal svojo ženo ter peljal na izprehod po Gosposvetski cesti svoje dete v otroškem vozičku. Ko pa se je okrog 18. z otrokom za hipec oddaljil od vozička, je prišedši nazaj, ugotovil, da je voziček oplenjen. Neznani tat je ukradel z vozička sivo volneno odejo, otroški zglavnik, po vrhu pa odnesel še pod zglavnikom se nahajajočo žensko ročno torbico z vsebino 20 dinarjev. Skupne škode je napravil tat za 270 Din.

u— **Originalen berač.** Na Masarykovi cesti so imeli predsinočnjim okrog 22. ljudje velik dirindaj z mladim postopačem. Tone L., doma z Iga, se ga je pošteno nabral po raznih žganjetočih. Pijan je prišel nato pred kolodvor, kjer je nadlegoval ljudi za milodare. Očividno pa pasantje pijancu niso bili preveč naklonjeni, zaradi česar se je prebrisanec odločil za originalno demonstracijo. Nenadoma je skočil do tramvajskih tračnic, kjer se je vlegel na tla tik pred prihajajočim vozom cestne železnice. K sreči so takoj priskočili postreščki, ki jim je pomagal tudi stražnik, ter spravili pijančka na varno. Tone je hotel s poskusom samomora zbuditi pri ljudeh le sočutje, kar pa se mu, ker je bil preveč pijan, ni posrečilo. Stražnik je Toneta spravil nato v policijske zapore.

u— **Plesna vaja SK Svobode** danes odpade. Prihodnja danes teden v zeleni dvorani »Uniona«. 2064

u— **Plesna vaja jutri popoldne v hotelu »Bellevue«.** 2067

u— **Portugalko, novo, prvovrstno, toči K. Brezovšek.** 2056

u— **Mestna zastavljalnica v sredo** 31. t. m. radi snaženja ne posluje.

u— **Danes sobotni plesni tečaj šole Jenko v balkonski dvorani** Kazine ob 20. **Vabljo se še dame in gospodje k priglasitvi istotam.** 2065

Iz Maribora

a— **K današnji proslavi 10-letnice obstoja češkoslovaške republike.** Danes ob 11. prispejo z ljubljanskim in zagrebškim brzovlakom gostje ter odborniki JČL. Občinstvo se poziva, da se udeleži slavnostnega sprejema. Ob 17. bo sestanek v Grajski kleti za širši odbor in sestanek s konzulom iz Ljubljane dr. Reslom. Točno ob 20. se bo pričela slavnost.

Že pred vojno je slovela stara urarska veletvrdka Anton Kiffmann, Maribor Št. 36/b kot najsolidnejši vir. Cenik pošljemo brezplačno.

a— **Požar na Dravskem polju.** V četrtek zvečer je nastal ogenj v Gor. Hočah v gospodarskem poslopju g. Glaserja. Gasit so prišli gasilci iz Hoč, Radvanja in Pobrežja. Pri gašenju je dobil g. Glaser hude opekline. Vzrok požara neznan.

Iz Celja

e— **Voditelja KDK Sv. Pribičević in dr. Maček** bosta prispela v nedeljo z zagrebškim brzovlakom ob pol 14. Občinstvo naj se sprejema polnoštevilno udeleži na kolodvoru.

e— **Za nedeljsko manifestacijo KDK v Celju,** na kateri bosta govorila voditelja KDK Sv. Pribičević in dr. Vladimir Maček ter poslanci dr. Žerjav, dr. Kramer in Pucelj, vlada največje zanimanje po vsej Sloveniji ter Hrvatski.

e— **»Nova doba«** je izšla zaradi jutrišnje manifestacije KDK v povečani izdaji in nakladi, obrobljena s slovensko trobojnico in s slikami slovenskih ter hrvatskih voditeljev KDK. V tej številki je izšel tudi zanimiv članek o 60-letnici narodnih taborov.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Iz Kranja

r— *Vse čitatelje «Slovenskega Naroda» v Kranju* obveščamo, da se bo od 27. t. m. dalje dobil «Slovenski Narod» že ob 18.15 zvečer v vsaki trafiki. Obenem vabimo na naročbo našega lista in smo pripravljeni v primeru, da se jih priglasi zadostno število, uvesti dostavo na dom, tako da bi vsi naročniki prejeli list najkasneje do 19. ure zvečer. Omenjamo, da znaša mesečna naročnina [illegible] Din, za naročnike «Jutra» pa 10 Din mesečno in dostava 2 Din. Prijave novih naročnikov sprejema uprava «Slovenskega Naroda» v Ljubljani, Knaflova ul. 5.

Iz Litije

i— *Iz kulturnega gibanja našega delavstva.* Prosvetni odbor litijskega delavstva je prav pridno pričel s predavanji. V nedeljo je imel predavanje o novem Dunaju. Danes, v soboto, ob 20.30 pa bo predaval zopet g. Vladimir Kravos o Japonski. Predavanje se bo pojasnjevalo s skioptičnimi slikami in se bo vršilo v dvoranici restavracije «Pri pošti». Stremljenje naših delavcev za izobrazbo pa je treba vsekakor toplo pozdravljati

i— *Otvoritev gledališke sezije v Šmartnem.* V nedeljo so pričeli v Šmartnem pri Litiji z novo gledališko sezijo. Sokolsko gledališče je vprizorilo nad vse šaljivo burko «Svet brez mož». Igralci so se prav imenitno odrezali, ne tako pa gledalci, ki, žal, ne znajo ceniti žrtev, ki jih prinašajo njihovi diletantje Taliji na oltar. Obisk bi bil vsekakor lahko večji.

i— *Aretirani perverznež.* Včeraj opoldne je stal na ulici pred Sokolskim domom najbrže slaboumen perverznež. Ko je prišla mimo njega šolska mladež, ki je baš prihajala od pouka, je možak pričel klatiti razne nedostojnosti, naposled pa se je pričel še slačiti. Pasantje so razgnali radovedno dečad, nakar so poklicali orožnike, ki so vtaknili nespodobnega možaka v zapor.

Iz Laškega

l— *Popravek.* Ni res, da je Okrajni zastop Laško brez gerenta, temveč res je, da je pri Okrajnem zastopu še vedno gerent. Ni resnično, da bi sodišče reklo, da dr. Godnič ne more biti obenem tudi gerent Okrajnega zastopa, temveč res je, da tega sodišče ni reklo. — Okrajni zastop Laško, Gerent: Podpis nečitljiv.

Iz Trbovelj

t— *Zadnja pot dr. Ivana Dimnika.* V četrtek popoldne se je vršil v Trbovljah pogreb blagopokojnega dr. Ivana Dimnika. Številni sprevod je pokazal, kako priljubljen je bil pokojnik pri prebivalstvu in koliko prijateljev je imel širom Slovenije. Poleg sorodnikov so ga spremili številni znanci in sošolci, med temi tudi pesnik Oton Župančič, stanovski tovariši z dr. Rošem na čelu, Sokol iz Kršega, Zagorja in Trbovelj z zastavami, zastopniki in zastopnice obeh CMD podružnic z glavnim tajnikom Škuljem, pevsko društvo Zvon iz Trbovelj, domača gasilska društva, delavska godba ter številno prebivalstvo vseh slojev. Pred hišo žalosti je zapelo pevsko društvo «Zvon» pod vodstvom učitelja Molla ginljivo žalostinko, nakar se je začel premikati žalni sprevod med zvoki delavske godbe proti pokopališču. V sprevodu je bilo mnogo krasnih vencev. Krsto so nosili Sokoli, ki so vršili tudi častno stražo. Na grobu se je poslovil od pokojnega g. župnik Gašparič, v imenu Sokola zastavonoša g. Kos, v imenu tovarišev g. dr. Roš in v imenu CMD g. Škulj. Turobno so odmevali zvoki delavske godbe, ki je pokojniku zaigrala v poslednje slovo. Dr. Ivanu Dimniku časten spomin!

Iz Ptuja

p— *Vlom v trgovino.* Trgovec Fran Šumberger pri Sv. Barbari v Halozah si je uredil v bližini lepo filijalko, ki pa so mu jo preteklo noč popolnoma izropali. Škoda znaša nad 100.000 Din, ker so mu pokradli popolnoma vse blago in odnesli tudi nekaj gotovine. V zadnjem času se zlasti iz Haloz mnogo čuje o vlomih. Kakor kaže, jih izvršuje dobro organizirana družba, za katero vodi sled vedno proti Hrvatski. Tudi po vlomu pri Šumbergerju je policijski pes zasledoval sled v smeri proti Hrvatski.

p— *Narodna čitalnica v Ptuju* bo proslavila v ponedeljek 25. t. m. ob 20. zvečer v Narodnem domu 10letnico naše osvoboditve. Proslava bo baš na dan, ko je bil pred 10 leti v Ptuju izvršen preobrat. Večer bo izpolnjen s predavanjem o stikih med Jugoslavijo in Češkoslovaško, s pevskimi točkami in deklamacijami. Narodno občinstvo se vabi, naj se proslave gotovo udeleži.

Naši onstran granic

p— **Šole CMD** se izpreminjajo v fašistične učilnice. Tržaški »Popolo« piše, da so to ostanki slovanske megalomanije. V Zdrenju v opatijski občini je CMD postavila šolo. Sedaj je zgradbo s priključnim zemljiščem vred kupila opatijska občina za sedem tisoč lir. Tam bo zdaj laška šola »odrešenega« Zdrenja. Fašistično glasilo trdi, da je plačevalo velike izdatke za hrvatsko šolo v Zdrenju rusko dobrodelno društvo v Moskvi.

p— **Obletnica fašističnega pohoda v Rim** bo proslavljena v nedeljo po vsej Julijski krajini na slovesen način. Fašistični tajniki so ukazali, da morajo biti vsi kraji v zastavah in zvečer razsvetljeni. Črnosraščniki se imajo zbrati na sedežih fašijev, da bodo slišali Ducejevo poslanico in da bodo znova prisegli zvestobo fašizmu. Pri postaji v Sežani otvorijo ta dan zgradbo za železničarje. Divaški fašisti posetijo grob miličarja Jos. Cerkvenika in položijo nanj venec.

p— **»Fašistični zvon.«** V Barkovljah imajo nov zvon, ki ga imenujejo »Fašistični zvon«, ker ga je darovala vlada. Porabili so zanj bron iz avstrijskih topov. Tehta 874 kg. Na zvonu je tudi simbol fiktorskega fašija. Novi zvon je blagoslovil tržaški škof dr. Fogar.

Dopisi

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo bo vprizorilo v nedeljo 4. novembra točno ob pol 16. uri v Društvenem domu narodno igro z godbo in s petjem »Graničarji«. Po igri zabava z godbo in s plesom. K obilni udeležbi vabi odbor.

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče v Radovljici bo ponovilo v nedeljo 28. t. m. točno ob pol 16. čarobni igrokaz s petem in plesom »Zapravljivec«. Igra je imela pri prvi uprizoritvi velik uspeh. Občinstvo naj prihaja točno, da bo mogoče končati do večernega vlaka. 2062

Sport

Gostovanje Haška v Ljubljani

V nedeljo ob 15.30 se sestaneta na prostoru SK Ilirije po več kot enoletnem presledku Ilirija in HAŠK, sedaj vodeči klub v prvenstveni tabeli Zagreba. Povdarili smo že, da spada HAŠK v najizbranejšo elitno skupino naših nogometnih moštev ter da predstavlja s klubi Gradjanski, Hajduk, BSK in Jugoslavija v naši državi, razred zase. V moštvu ima seveda celo vrsto znanih reprezentančnih igralcev JNSa, oz. Zagreba. Svoj izredni renome si je pridobil HAŠK predvsem s svojo fino, v tehničnem pogledu absolutno dovršeno igro. V tem pogledu ne doseza HAŠKa morda noben klub v državi in le malokateri v inozemstvu, vštevši profesijonalna moštva. Nemška kritika je pisala o njem povodom gostovanja v Münchenu prave slavospeve in ga vzporedila z najglasovitejšimi praškimi in budimpeštanskimi klubi.

Ilirija se gotovo zaveda, da proti Hašku ne bo imela lahkega stališča. Nahaja se pa v tako dobri formi, da bo mogla tudi proti takemu protivniku častno, morda celo zmagovito zastopati Ljubljano. Na vsak način bo srečanje Ilirija : Hašk zelo merodajno merilo za sedanjo kakovost našega domačega nogometa napram najboljšemu razredu v državi.

Predtekmo odigra ob 14. odlična rezerva Ilirije s kombiniranim I moštvom SK Svobode.

Primorje : Jadran

Prihodnje kolo prvenstvenih tekem v Ia razredu nam prinese tekmo, ki sicer sama na sebi ne bi bila zanimiva, ima pa gotovo važnost zaradi razveljavljenja prvenstvene tekme Primorje — Ilirija. Ker sta i Primorje i Ilirija v poslednji tekmi dokazala, da sta si popolnoma enakovredna ter je le sreča prinesla Primorju zmago, moramo več ali manj računati z deistvom, da bo prihodnja tekma ostala neodločena. V tem primeru pa bo odločilne važnosti score, ki ga bosta ta dva kluba dosegla proti Jadranu; dosedaj vodi sicer Primorje, toda če se posreči Jadranu zabiti kakšen gol, bi mogla stopiti na prvo mesto Ilirija. Tu torej leži važnost nedeljskega srečanja.

V predtekmi ob 13.45 nastopita rezervni moštvi Primorja in Jadrana istotako v prvenstveni tekmi. Rezerva prvaka je seveda absoluten favorit, morda bi pa vendar mogla nuditi rezerva Jadrana trd odpor. Obe tekmi se vršita na igrišču Primorja, in sicer se prične glavna tekma ob 15.30.

Službene objave LNP

(Iz seje posl. odbora dne 24. oktobra 1928.) — Razvrstitev prvenstvenih tekem za 28. t. m. in 1. novembra je naslednja: V nedeljo 28. t. m. na igrišču ASK Primorja ob 13.45 Primorje rez.: Jadran rez., ob 15.20 Primorje : Jadran. — Na praznik 1. novembra se odigra na igrišču Primorja ob 11. dopoldne preostalih 14 minut prvenstvene tekme Primorje : Slovan in ob 11.30 preostanih 10 minut prvenstvene tekme Slovan : Hermes.

Služba: reditelj stvo v nedeljo g. Martelanc, blagajna g. Matjašič in ASK Primorje; na praznik nadzira rediteljsko in blagajniško službo g. Sterle, blagajniško službo pa opravlja SK Slovan. V nedeljo in na praznik ima postaviti vsak klub po 4 stroge, starejše reditelje, ki se morajo pol ure pred pričetkom prve igre javiti službujočemu odborniku LNP.

Kazenskemu odboru se izroča igralca Marjetič Anton (SK Krakovo) zaradi prestopka pri prv. tekmi Reka : Krakovo 21. tega meseca in Uršič Emil (ASK Primorje) zaradi prestopka pri prv. tekmi Primorje : Ilirija 14. t. m. Igralcu Marjetiču se obenem zabrani igranje do odločitve kazenskega odbora. SK Krakovo se obenem predloži upr. odboru v disciplinirnje, ker je postavil neprimernega stranskega sodnika pri tekmi 21. t. m.

Skupščina je odklonila principijelno tolmačenje § 14. pravilnika prv. tekem, kakor ga je sklenil prejšnji upr. odbor saveza povodom znanega, za izid spomladanskega prvenstvenega tekmovanja v Ljubljani odločilnega slučaja Ilirija : Slavija 7 : 1. Ta člen se glasi odslej: Klub, ki nastopi v prv. tekmi z neverificiranim ali kaznovanim igralcem, zgubi tekmo z 0 : 3, v kolikor ni dosegel nasprotnik boljšega rezultata od 3 : 0.

Službene objave JHS

(Iz seje u. o. z dne 24. oktobra.)

Zaradi neregularnega poteka in neregularnega rezultata izločilne tekme Concordia : Ilirija se tekma anulira ter se odredi ponovna tekma, ki se ima odigrati dne 28. oktobra v Ljubljani. Kot sodnik za to tekmo se delegira g. Nikolič (namestnik g. Baltesar). Klubi SK Ilirija, ASK Primorje in SK Slovan se pozivajo, da postavijo k tekmi po 5 starejših reditelj ev, ki se imajo javiti ob 10. službujočemu odborniku gospodu Obiaku. Reditelj ske znake imajo prinesti reditelji s seboj. Sodniku g. Voglarju, ki je bil glavni krivec neregularnega poteka nedeljske igre Concordia : Ilirija s tem, da je dopustil skrajno surovo igro Concordiji ter incidenta, ki se je pripetil med igro, se zabrani sojenje za 6 mesecev. Po poteku teh 6 mesecev mora ponovno položiti praktični izpit, sicer mu teče zabrana dalje. Igralkam Radičevi in Žnidarčičevi (HŠK. Concordia) ter Schiffrerjevi (SK Ilirija) se izreka zaradi ostre, odnosno surove igre, ki utegne škodovati ugledu in propagandi hazene, javen opomin s pripombo, da se bo prvi ponovni slučaj surove igre kaznoval s trajno zabrano igre.

Vem podsavezom se naroča, da posvečajo v bodoče vso pažnjo pravilnemu načinu gojenja hazene ter da v kali uduše vsak poskus surove igre, za kar naj se poslužujejo najostrejših sredstev.

Istočasno se naroča vsem sodnikom, da pazijo na to tudi oni, ki so v prvi vrsti poklicani za to. Vsako neupoštevanje te odredbe bo savez kar najostreje kaznoval. Ravno tako bo savez odslej najstrožje kaznoval vsak slučaj neobjektivnega sojenja. Sodnikom se nadalje zabranjuje postavljati golsodnike na igriščih, kjer so opremljeni goli z mrežami.

Redna glavna skupščina se odgodi na prvo nedeljo po finalni tekmi za državno prvenstvo, vendar pa se mora ista vršiti najkasneje dne 25. novembra.

Za začasne hazenske sodnike se imenujejo gg. Hanke Leopold (Zemun), Nimrović Kosta (Vršac), Štefanović Bogoljub (Kragujevac), Stanisavljević Dragan (Požarevac).

Na predlog ZHP se spreminja člen 13 propozicij za odigranje tekem za drž. prv. sledeče: Eventualni čisti dobiček, odnosno izguba izločilne tekme se deli na 5 enakih delov, dobiček, odnosno izguba tekem za državno prvenstvo pa se deli na 8 enakih delov. Podsavezi in klubi se opozarjajo, da izvedejo ta popravek v propozicijah sami. — *Tajnik.*

Olimpijski petoboj za prvenstvo Slovenije se vrši v nedeljo ob 10. na igrišču Primorja. Za sportnike bo vsekakor zanimiv nastop naših najboljših allround atletov Slamiča, Lojka, Petkovška, Pavčiča, Korčeta itd., ki bodo v medsebojni ostri borbi čisto gotovo znatno izboljšali dosedanji rekord, ki ga drži znani L. Zupančič s pribl. 2500 točkami. Tekmovanje obsega teke 200 in 1500 m, skok v daljavo, disk in kopje. Vstopnina minimalna

Olimpijski petoboj. Naprošam naslednje gospode, da sodelujejo v sodniškem zboru za izvedbo tekmovanja: prof. Čop, Močan, Stepišnik, svetn. Dekleva. Sestanek ob 8.45 na sportnem prostoru ASK Primorje. — Načelnik lahkoatl. sekcije ASKP.

Službeno iz JHSa. Izločilna tekma za drž. prvenstvo se preloži na nedeljo 4. XI. HŠK Concordija in SK Ilirija se na to opozarjata. — Tajnik.

Službena objava smuško tehničnega odbora JZSS. (Iz seje dne 22. okt. 1928.) Teoretični sodniški izpiti, določeni na 11. novembra t. l., se ne vrše iz razloga, ker tozadevni pravilniki še niso dotiskani. Isti izidejo v najkrajšem času. Izpiti se odgode vsled tega na 7. in 8. decembra t. l. Temu primerno se podaljša termin za prijave do 15. novembra t. l. Prijave je poslati na naslov Fr. Kopriva, Ljubljana, Aleksandrova 14.

Sodniškim kandidatom! (Službeno iz LNP.) Pozivajo se sodniški kandidati podeželnih klubov LNPa, ki se žele še letos podvreči podsaveznemu sodniškemu izpitu, da se prijavijo do 5. novembra na naslov: Sekcija zbora nog. sodnikov v Ljubljani, kavarna Evropa.

Gg. odborniki SK Ilirije se obveščajo, da prispe Haškovo moštvo v Ljubljano jutri ob 10. dopoldne. — Tajnik.

SK Ilirija, nogom. sekcija. Ob povoljnem vremenu danes, v soboto ob 15. uri trening kombinirane rezerve s SK Grafiko. Jutri ob 14. igra rezerva predtekmo s SK Svobodo, sestava na oglasni deski v garderobi. — Načelnik.

ASK Primorje (lahkoatletska sekcija). Naslednji gospodje naj se javijo v nedeljo, dne 28. oktobra ob 8.30 na igrišču ASKP kot reditelji: Tuma, Gaberšek, F. Jug, Žorga; vrhovni reditelj geom. Kalin.

SK Slovan (težko atletična sekcija). Za danes sklicani občni zbor sekcije se zaradi današnje proslave 10letnice osvobojenja odgodi na ponedeljek, 29. t. m. ob 20. pri Lloydu. Polnoštevilno.

ASK Primorje (nogom sekcija). Naslednji igralci naj bodo v nedeljo ob 13. na igrišču: Anžlovar, Lojze, Šinkovec, Pišek II, Vincenzo, Pumpi, Sočan, Franci, Kariž, Brvar, Privšek, Uršič, Može; vsi z belimi hlačkami. Ob 15.: Jančigaj, Svetic, Hassl, Zemljak, Slamič, Pišek I, Jug I, Vlado, Joca, Lojze, Dolfe, Čamernik.

Ljubljanski plivački podsavez. Danes ob 18. v restavraciji «Slon» seja u. o. — Tajnik.

ASK Primorje (hazena sekcija). Danes ob 17. trening vseh igralk na igrišču. Hkrati bo sestanek zaradi ureditve važnih vprašanj in zaradi določitve zimskega treninga.

ŽSK Hermes. Sestanek prvega moštva in rezerve se vrši danes ob 19. v lokalu. Prvo moštvo gostuje v Celju proti Atletik Sport klubu, rezerva pa igra najbrže v Domžalah. Odhod v Celje ob 12.10, zato naj bodo vsi navedeni igrači točno ob 11.30 pred glavnim kolodvorom. Burja, Sernec, Pleš A., Kos, Marinko, Mihelak, Lado, Puba, Vili, Zalokar in Kremžar. Vodja puta je g. Marinko.

TKD Atena (hazena odsek). Danes popoldne ob 15. v slučaju ugodnega vremena trening na igrišču. Obvezen za vse, zato točno in polnoštevilno. — Vodstvo odseka.

Motokolesarski klub Ilirija. Ob priliki «Jubilejne kolesarske dirke», se vrši v nedeljo dne 28. t. m. skupna vožnja članov motoodseka v Trebnje. Sestanek ob 10.30 na Dolenjski cesti pred gostilno «Jelačin». Nocoj ob 18. seja upravnega odbora, in ob 19. članski sestanek v klubskih prostorih restavracije Novi svet. Udeležba za članstvo obvezna.

Gospodarstvo

= **Državni rudniki in železnice zahtevajo preko 400 milijonov naknadnih kreditov.** Generalna rudarska direkcija se je obrnila na finančno ministrstvo z zahtevo po naknadnih kreditih v višini 117 milijonov Din, češ da državni rudniki ne bodo mogli obratovati dalj kakor do konca t. l., če ne bodo dobili naknadnih kreditov. Prav tako se je prometno ministrstvo obrnilo na finančno ministrstvo z zahtevo po naknadnih kreditih v višini 300 milijonov Din.

= **Konkurz beograjske Gostilničarske banke,** ki je bil razglašen v ponedeljek zaradi raznih zlorab njenega ravnatelja in navala vlagateljev, zavzema vedno večji obseg. Polom Gostilničarske banke je namreč povzročil insolvenco tvrdke Vojin Kovačević in drugovi, trgovine s steklom s skoro 2 milijona Din pasive ter insolvenco Milana Mišića, lastnika hotela «Imperial» v Beogradu, s pasivami od preko 4 milijona Din. Zanimivo je dalje dejstvo, da dolguje Gostilničarska banka Narodni banki 4.8 milijona Din in Državni hipotekarni banki 1.7 milijona Din.

= **Ustanovitev Saveza pivovarniške industrije.** Minister za trgovino in industrijo je potrdil pravila Saveza pivovarniške industrije kot članice Centrale industrijskih korporacij. Za predsednika Saveza je bil izvoljen guverner Narodne banke in znani industrijec g. Ignjat Bajloni.

= **Važni zaključki sušaške tarifne konference.** Te dni se je vršila jugoslovensko-madžarska tarifna konferenca, na kateri je bilo sklenjeno, da dobijo jugoslovenske luke za prevoz iz Madžarske iste tarifne ugodnosti, ki jih je svoječasno dobila Reka po madžarsko - jadranski tarifi. Jugoslovenske železnice bodo za tranzit iz Madžarske uvedle nižje tarife. V tej mednarodni tarifi bo prvič veljal dinar kot tarifna valuta. V vseh vprašanjih je bil dosežen sporazum. Ta dogovor bo omogočil znatno povečanje tranzitnega prometa preko naših luk, zlasti preko Sušaka.

= **Pogajanja za ureditev predvojnih bosanskih posojil.** Po informacijah «Frankfurter Zeitung» se med nemškimi imetniki predvojnih bosanskih posojil in med našo vlado vršijo pogajanja zaradi ureditve predvojnih bosanskih posojil, ki stojijo baje pred zaključkom. Z nemške strani so se kot minimum zahtevale iste ugodnosti, ki so bile že priznane švicarskim obligacijonarjem, namreč 5200 Din v 7% investicijskem posojilu od l. 1921 (?) za 504 franke investicijskega in železniškega posojila, kar bi predstavljajo trenotni vrednosti 70% nominala. Točnost te vesti zaenkrat ni mogoče kontrolirati.

= **Ustanovitev Zadruge za financiranje konsuma v Zagrebu.** Po vzorcu ljubljanske Kreditne zadruge detajlnih trgovcev je bila te dni na iniciativo ravnatelja g. Bogadvia ustanovljena v Zagrebu Zadruga za financiranje konsuma, kateri je pristopilo že okrog 50 zagrebških detajlnih trgovcev.

Udeležba francoskega kapitala pri Brodski tvornici vagonov strojev in mostov. Kakor poročajo, je budimpeštanska banka Simon Krausz prodala svojo udeležbo na Prvi jugoslovenski tvornici vagonov, strojev in mostov v Brodu n. S. od 20.000 delnic neki francoski finančni skupini. Večina delnic tega podjetja se kakor znano nahajajo od lani v posesti Avstrijske družbe državnih železnic (Steg).

= **Močno nazadovanje italijanskega izvoza avtomobilov.** V prvih 8 mesecih t. l. je Italija izvozila le 19.120 avtomobilov v vrednosti 267 milijonov lir napram 24.805 avtomobilov v vrednosti 472 milijonov Din v istem razdobju pret. leta. Po številu vozov je izvoz nazadoval za 23%, po vrednosti pa celo za 45%. To močno nazadovanje izvoza avtomobilov, ki tvori važno postavko v italijanski trgovinski bilanci, je posledica ameriške in francoske konkurence in visokih produkcijskih stroškov.

= **Poslabšanje italijanske trgovinske bilance.** V tekočem letu se je italijanska trgovinska bilanca občutneje poslabšala, kar je pripisati še posledicam svoječasnega dviganja lire in stabilizacije. Izvoz v prvih 8 mesecih t. l. je nazadoval napram lani od 10.227 na 9118 milijonov lir, pasivnost trgovinske bilance pa se je povečala od 4.3 na 5.3 milijarde lir.

= **Ustanovitev gigantske finančne (holding) družbe za električno industrijo.** Pretekli teden je bil v Bruslju pod vodstvom belgijskega Sofina-koncerna in pri udeležbi največjih bank in podjetij za elektrotehnično industrijo iz vseh delov sveta ustanovljen ogromen električni trust pod imenom «Trust financier de Transports et d'Entreprises industrielles» (okrajšano «Trufina»), ki bo v prvi vrsti financiral elektrotehnično industrijo in podjetja za izrabo vodnih sil v Evropi, severni in južni Ameriki in severni Afriki. Temeljna delniška glavnica, ki je rezervirana delničarjem dosedanje Sofine, znaša 100 milijonov frankov, vendar se takoj pristopi k povišanju glavnice na 200 milijonov frankov, pri katerem bodo sodelovali tudi ostali ustanovitelji.

= **Sklepi mednarodnega kongresa juvelirjev v Parizu.** Te dni se je vršil v Parizu kongres juvelirjev, pri katerem je bilo zastopanih 23 držav. Sklenjeno je bilo, da se v vseh državah uvedejo enake legure dragih kovin in sicer glede zlata 18 karatne z 750/1000 čistega zlata in 14 karatne z 585/1000 čistega zlata. Glede srebra naj veljajo legure z 925/1000 in 850/1000 čistega srebra. Za srebrne ure ostanejo zaenkrat legure z 800/1000 srebra. Določeni so bili tudi enotni predpisi glede platine, iridija, dalje glede japonskih in umetnih biserov ter glede rubinov. Za preiskave bo ustanovljen skupen laboratorij.

= **Letina na Madžarskem.** Po statistiki madžarskega kmetijskega ministrstva je letina pšenice, rži, ječmena in ovsa v Madžarski lani bolje izpadla kakor predlanskem, dočim kaže, kakor pri nas, pridelek koruze, krompirja in sladkorne pese znaten primanjkljaj napram lani. Pšenice je bilo pridelane 25 milijonov met. st. (lani 20.9), koruze 11.3 milijona met. st. (lani 17.4), krompirja pa 13.7 milijona met. stot. (lani 20.0).

= **Dobave.** Strojni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. t. m. ponudbe glede dobave jermenov in spojk, do 2. novembra glede dobave 400 komadov vzmetnih podložkov. (Predmetni pogoji so na vpogled pri istem oddelku.) Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 31. t. m. ponudbe glede dobave 300 kg bombaža za čiščenje strojev in 500 kg različnih cunj za snaženje strojev, do 5. novembra pa glede dobave 3000 m tračnic. Vršile se bodo nasledne ofertalne licitacije: 8. novembra pri upravi smodnišnice v Kamniku glede dobave surovega sukanca, 20.000 kg preje od jute, 10.000 kg parafina, 36.000 kg žvepla, 80.000 kg amonijevega solitra, 10.000 kg trinitronaftalina, 12.000 kg tera, 2000 m platna in 15.000 kg nafte; 13. novembra pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave raznega lesa. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI v Ljubljani.) Dne 9. novembra se bo vršila pri glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave 150 garnitur malih poljskih lekarn, 26. novembra glede dobave 6000 komadov slamnic, 28. novembra glede dobave 2000 komadov košar za sanitetni material. 30. novembra pa glede dobave 540 različnih šotorov. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem skladišču.) Dne 12. novembra se bo vršila pri upravi dravskega intendantskega skladišča v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave kotlov za poljske kuhinje. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem skladišču.) Dne 12. novembra t. l. se bo vršila pri strojnem oddelku direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 1500 komadov gledalnih stekel, 2000 komadov vodostanskih stekel in raznih šip, 13. novembra glede dobave 110.150 komadov raznih tiskovin, 14. novembra glede dobave 3100 komadov kavčukastih zagostk, 380 kg kavčukastega platna in 400 komadov kavčukastih obročkov, 15. novembra glede dobave 8000 komadov mazalnih blazinic, 16. novembra pa glede dobave 1220 kg bakrenih cevi. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so na vpogled pri omenjenem oddelku.)

Borze

26. oktobra.

Na ljubljanski borzi je bil danes devizni promet slabši. Nekaj več povpraševanja je bilo v devizah na Berlin, Curih, Trst in Prago. Potrebo v devizah na Trst, Newyork in Amsterdam je krila privatna ponudba, ostalo potrebo pa Narodna banka. Tečaji deviz so ostali v glavnem nespremenjeni. Deviza na Trst je dalje čvrsta

Na zagrebškem efektnem tržišču je položaj v Vojni škodi ostal nespremenjen. Pri srednjem prometu se je promptna trgovala po 432, za december po 441 — 442 in za februar po 452. Investicijsko je notiralo čvrsteje pri 85.75 — 86 brez zaključka, agrarne pa so se trgovale po 55.50 in 55.875. Med bančnimi vrednotami so bili zaključki v Hipotekarni po 57.5, v Jugobanki po 88.5, v Prašiedioni po 920, v Srpski po 151 in v Obrtni po 38. Med industrijskimi vrednotami so bili zaključki samo v Slavoniji po 7.50 in 6.50 ter v Dubrovački po 489.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.795—22.855 (22.825), Berlin 13.555—13.585 (13.57), Bruselj 0—7.9145, Budimpešta 0—9.9285, Curih 1094.1—1097.1 (1095.6), Dunaj 7.991—8.021 (8.006), London 0—276.23, Newyork 56.855—57.055 (56.955), Praga 168.35—169.15 (168.75), Trst 297.32—299.32 (298.32).

Zagreb. Amsterdam 22.8025 — 22.8625, Berlin 13.555 — 13.585, Dunaj 7.991—8.021, Milan 297.2 — 299.2, London 275.83—276.63, Newyork 56.8 — 57, Pariz 221.42 — 223.42, Praga 168.35 — 169.15, Curih 1094.1—1097.1.

Curih. Zagreb 9.13, Pariz 20.31, London 25.205, Newyork 519.7, Milan 27.22, Praga 15.40, Dunaj 73.10, Budimpešta 90.60, Berlin 123.83, Bruselj 72.222, Amsterdam 208.35, Varšava 58.25, Bukarešta 3.145, Sofija 3.75.

Dunaj. Beograd 12.4675 — 12.5075, Berlin 169.10 — 169.60, London 34.4250 — 34.5250, Milan 37.1825 — 37.2825, Newyork 709.35 do 712.05, Pariz 27.73 — 27.83, Praga 21.02375, Curih 136.54 — 137.04; dinarji 12.42 — 12.48.

Efekti.

Ljubljana. Celjska 158—0, Ljublj. kreditna 128—0, Prašteđiona 920—0, Kreditni zavod 175—0, Vevče 110—0, Ruše 260—280, Stavbna 56 — 0, Šešir 105 — 0.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 433 — 434, kasa 432 — 433.5, za december 441.5 — 448, za februar 450 — 452, za februar brez kupona in promese 417 — 419, investicijsko 85.75 — 86, agrarne 55.75 do 56; bančne vrednote: Hrvatska 60 — 0, Poljo nova emisija 17 — 0, Kreditna 85 — 0, Hipo 57.5 — 58, Jugo 88.5 — 89, Ljubljanska kreditna 127 — 0, Narodna 7080—7100, Prašteđiona 920 — 925, Srpska 151 — 152, Obrtna 38 — 39; industrijske vrednote: Narodna šumska 20 — 0, Gutmann 200 — 205, Slaveks 100 — 105, Slavonija 6.5 — 7.5, Danica 145 — 0, Drava 540 — 555, Šećerana 480 — 490, Vagon 75 — 80, Union Osijek 300 — 0, Vevče 110 — 113, Isis 21 — 28, Dubrovačka 482 — 489, Trboveljska 482.5 do 495, Narodna mlinska 19.5 — 0.

Beograd. Vojna škoda 430.25 — 430.75, investicijsko 85.25 — 85.75, agrarne 55 — 56.

Blagovna tržišča

Ljubljanska blagovna borza (26. t. m.). **Les:** Tendenca nespremenjena. Zaključeni so bili 4 vagoni hrastovih plohov. **Deželni pridelki:** Tendenca nespremenjena. Zaključen je bil 1 vagon turščice. Nudi se **pšenica** (slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni): **baška, 80 kg po 302.5 do 305, za november** uzančno blago po 307.5 do 310, za december po 312.5—315 in za januar po 315—320; turščica: baška, slovenska postaja, navadna tarifa po 365.5 do 370, ameriška «La Plata», promptna, zacarinjena, fco Ljubljana po 315.5—320; **ječmen:** baški, 70/71 kg, zdrav, rešetan, fco Ljubljana, plač. po prejemu blaga po 315.5—317; rž: baška, 73/74, uzančno blago, mlevska tarifa, slov. postaja po 295—297.50; **moka:** «0g», fco Ljubljana, plač. po prejemu blaga po 430—435; **oves:** baški ali slav., zdrav rešetan, navadna tarifa po 295.5—300.

Novosadska blagovna borza (26. t. m.) Tendenca nespremenjena. Promet: 7 vagonov pšenice, 8 vagonov moke, 23 vagonov turščice, 1 vagon ovsa in 1 vagon otrobov. Pšenica: baška, baška potiljska in sremska 250 — 252.5; banaška 245 — 247.5. Ječmen: baški, sremski in banaški, 65 kg 255 — 260; baški, pomladni, 68/69 kg 285 — 290. Oves: baški in slavonski 250 do 252.5. Turščica: baška, za december-januar 260 — 265; za marc-april 287.5 do 292.5; za april - maj 292.5 — 295. Moka: baška «0» in «0gg» 357.5—367.5; «2» 337.5 do 347.5; «5» 317.5 — 327.5; «6» 270 — 280; «7» 250 — 260; «8» 205 — 215. Otrobi: baški v jutastih vrečah 182.5 — 187.5; banaški 180 — 185.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (25. t. m.) Na ameriških žitnih tržiščih je nastopila mirnejša tendenca Tudi na dunajski borzi je bilo razpoloženje zelo mirno, ter je le prilično zadostnim ponudbam pripisati, da cene niso popustile. Tudi v turščici se tendenca ni spremenila. Prav tako so ostali nespremenjeni uradni tečaji.

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani. 27. oktobra 1928. Višina barometra 308.8 m.

Kraj opazovanja	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v metrih	Oblačno 0—10	Padavine: Vrsta	Padavine: mm do 7. ure
Ljubljana	8.	763.2	13.0	95	mirno	10		12
Maribor		763.4	11.0		SE 1	10		
Zagreb		763.9	11.0	95	E 1	10		
Beograd		7 4.2	3.0	75	ESE 4	0		
Skoplje		767.1	6.0	90	mirno	3		
Split		762.9	15.0	80	NE 0	0		
Sarajevo	7.							
Dubrovnik								

Solnce vzhaja ob 6.29, zahaja ob 16.58, luna vzhaja ob 16.10, zahaja ob 2.54.
Najvišja temperatura danes v Ljubljani najnižja 12 C.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Začasno še osvežujoči južni vetrovi in toplo vreme. V dveh do treh dnevih bo temperatura padla.

Iz življenja in sveta

Prezidentov sin si služi kruh

John Coolidge, sin sedanjega prezidenta Zedinjenih držav, se je nedavno tega «vdinjal» za pisarniškega uradnika železniške družbe v New-Havenu, kjer zasluži 25 dolarjev na teden. To samo po sebi ni čisto nič nenavadnega. Nenavadne pa so bile okoliščine, pod katerimi je zasedel svoj uradniški stolček. Na poti v urad ga je spremljala več tisočglava množica, ki je Johna tako ovirala in ga zadrževala, da je že prvi dan prepozno prišel v urad. Ko je po nekoliko urah dela zapustil poslopje, da se nekoliko pokrepča, mu je spet sledila tuleča in vzklikajoča procesija, to pot pa še pomnožena za nekoliko tucatov fotografov in filmskih operaterjev. V klubu, kamor se je podal na predjužnik, so filmali vsako njegovo kretnjo med jedjo in od vseh strani fotografirali tisto, kar je imel pred seboj na krožniku. John Coolidge je namreč v Ameriki silno priljubljen, posebno od zadnjič, ko se je bil zaročil s Florenco Trumbulle, hčerko bivšega guvernerja države Connecticut. Od tedaj naprej ga nazivajo «prvega ljubimca» v Državah. V uradu se John baje prav dobro počuti. Njegov posel je, da izračunava, koliko vagonov je treba poslati v ta ali oni kraj. Menda mu edino to ni prav, da so mu neprestano za hrbtom detektivi, tako da niti s Florenco ne more spregovoriti kakšne zaupne besede na samem.

Inteligenca brez možganov

Pierre Mille pripoveduje, da je srečal čudaškega anamitskega učenjaka dra. Geyen-Ngoc-Liena, ki je baje s poskusi dokazal, da sedež človeške inteligence ni v možganih. Kje naj bi bila potem drugje, tega Anamit seveda ne pove, toda njegovi evropski tovariši, ki delujejo v Indokini, so sila radovedni, v katerem delu telesa se skriva človeška inteligenca in so iznesli celo vrsto predlogov, kako naj bi se to ugotovilo. Neki kirurg se je ponudil gospodu Ngoc-Lienu, da mu bo izbil iz glave možgane, ne da bi se častitljivemu Anamitu kaj poznalo na njegovi učenosti. Če bo po tej operaciji anamitski kirurg še v stanu spregovoriti kakšno pametno besedo, potem, pravi kirurg, bodo predlagali, naj ga uvrstijo med nesmrtnike francoske akademije.

Sicer ne vem, pravi Pierre Mille, če je doktor Ngoc-Lien popolnoma prepričan o resničnosti svoje teorije, toda v nekem pogledu bo imel nemara le prav. Saj imajo nekateri izmed naših velikih sodobnikov naravnost velikanske glave, ki se odlikujejo s prav čudovitimi oblikami. Nekateri imajo lobanje na kvadrat, drugi pa spet kvadratne lobanje, a pri mnogih je videti, kakor da bi bili možgani izpod temena zdrknili do jezika. Znane so mu tudi osebe, čijih inteligenca je čisto gotovo v nogah. Njih kategorični imperativ je ta ali oni ples, ki je ravno takrat moderen. Tem ljudem služijo glave očitno samo za to, da ž njimi kolikor mogoče gracijozno balansirajo, med tem ko z nogami rišejo nekakšne nemogoče krivulje po zraku. Vsaj nekaj dokazov torej ima čudaški anamitski doktor za svoje neobičajne trditve »Nekoč sem čital,« nadaljuje duhoviti pisatelj, »da so v starem veku veljala jetra za prestolico človeške duše in da si še danes avstralski divjaki mažejo svoja telesa z mastjo od ledvic, ki so jo postrgali iz trupel ubitih nasprotnikov, ker si utvarjajo, da si na ta način pridobe tudi njihovo moč. Nemara je tudi Anamit zasledil kakšen podoben recept, ki se je po ustnem izročilu ohranil v kakšni še nepoznani divjini. Neki slavni zdravnik mi je pripovedoval, da je nekoč zdravil moža, ki je bil nenavadno surov in hudoben, neumen pa kakor žival, dokler ni padel z lestve in si razbil lobanjo. Po tem akrobatstvu pa se je ta človeška bestija nenadoma izpreobrnila, postala krotka in razumna, da nikoli tega.

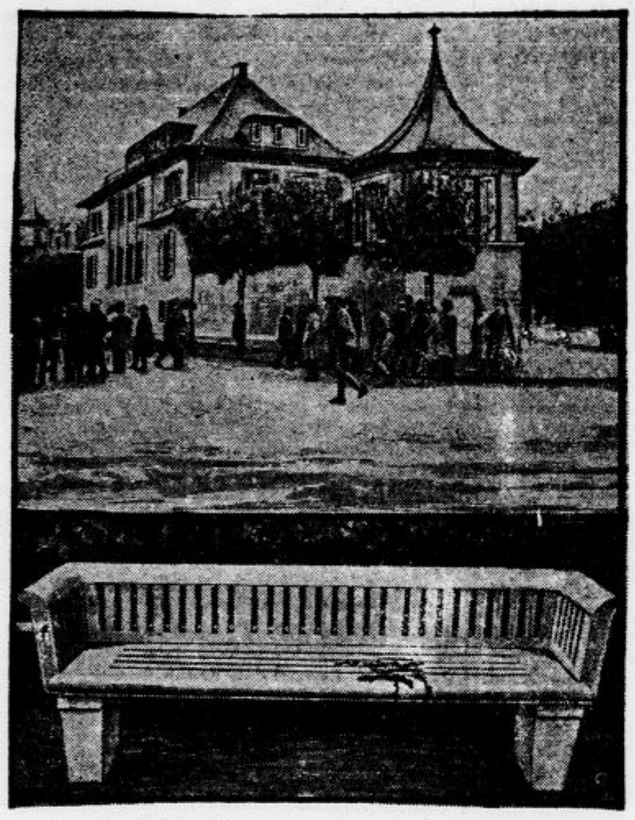

Boj z dvema banditoma v Kölnu

Köln in njegovo okolico sta dolgo časa strahovala dva težka zločinca, brata Heidgerja, ki sta izvrševala svoj posel z neverjetno predrznostjo. Po neštetih neuspehih ju je policija končno zalotila na javni ulici. Pri zasledovanju se je vnela besna bitka, med katero je bilo več policistov težke ranjenih, a najmlajši izmed obeh bratov ubit. Drugi se je zatekel v vilo in se vanjo zabarikadiral. Vso noč so ga obiegali, ko so zjutraj vdrli vanjo, ga niso našli. Kmalu potem so ga izsledili, ko je vlomil v vilo nekega generalnega direktorja. Znova se je zabarikadiral in se je dolgo časa branil proti ljutim napadom policije, ki se je poslužila celo ročnih bomb. Pri tem je bilo spet več policistov težko ranjenih. Končno ga je pogodila krogla v trebuh in so ga mogli zvezati. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer leži njegov mlajši brat mrtev. Na sliki zgoraj vila, kjer je padel policiji v pest; spodnja slika kaže klop, na kateri je bil ranjen od njegovih strelov neki policijski uradnik. Videti je sledove krvi in na levi znamenje izstrelka.

Grobnica kraljev Judeje

Iz Jeruzalema poročajo, da je neka angleško-ameriška družba, ki ji je bila podeljena koncesija za izkopavanja v Palestini, naletela na obsežno, še skoro nedotaknjeno grobnico. Domnevajo, da so našli grobnice kraljev Judeje. Umevno je, da bo ta najdba, če se bo izkazala za resnično, neprecenljivega pomena za razjasnjenje palestinske zgodovine, ki jo danes poznamo le v meglenih obrisih.

Kralji Judeje, ki jih je treba razločevati od izraelskih kraljev, so vladali Jeruzalemu po razkolu desetih plemen, to je nekako od 950. pa do 587. pred Kristusom, ko je Jeruzalem osvojil babilonski kralj Nabuhodonozor.

Maročani spet napadajo Evropce

V Parizu je vzbudila velikansko vznemirjenje vest, da so Maročani napadli neki tovorni avto in ubili dva potnika. Čudno je, da so napad izvršili natanko isti dan kakor lansko leto, ko so ugrabili Malleta in Steega. O napadu poročajo iz Casablance, da je avto vozil v Souk-El-Arbar in da sta bila na vozu poleg šoferja še dva trgovca z žiom, ki sta imela s seboj vsak 25 tisoč frankov, da nakupita žita. V bližini ozemlja, ki ga Francozi še niso podvrgli, kakšnih 25 km pred Oued-Zemom so dohiteli dva domačina, ki sta jezdila osle in dva konjenika. Šofer je avtomobil malo zavrl, da bi se ognil jezdecem, a v tem hipu je eden izmed teh ustrelil na avto in ranil enega izmed trgovcev. Ko so Evropci hoteli vožnjo nadaljevati, so se banditje pognali za njimi in jih obkolili. Šoferja so takoj ustrelili, oba trgovca pa so odvedli s seboj. Ko se je v napadu razvedelo, so iz Oued-Zema poslali pet avtomobilov stražnikov na sled za roparji. Uspelo jim je osvoboditi enega izmed trgovcev, dočim drugega še vedno pogrešajo. Med banditi in zasledovalci se je razvila pravcata bitka, v kateri je bil ubit en stražnik in več Maročanov.

Radio kot bajanica

Ljeningrajski profesor Petrovski je zgradil poseben radioaparat, ki omogoča ugotavljanje rudninskih ležišč s pomočjo elektromagnetskih valov. Ne gre za nov izum, temveč za izpopolnitev metode, ki so se je znanstveniki posluževali že precej časa pri iskanju naravnih zemeljskih zakladov. V Rusiji so n. pr. že prej odkrili marsikatero veliko ležišče železa s pomočjo magnetskih motenj. Tudi z radijskimi valovi so napravili že uspešne poskuse za ugotovitev rudninskih nahajališč. Nemci so z radijskimi valovi med vožnjo cepelinov delali takšne poskuse. Najbolj zanesljiva je ta metoda seveda tedaj, kadar gre za iskanje kovin.

Enajst let brez spomina

V februarju 1917. je eksplodirala v nekem angleškem tanku v Flandriji granata, ki je ranila vojaka Charlesa Peaceya na glavi. Rano so mu ozdravili in so ga poslali kot invalida domov. Toda možakar je bil izgubil spomin, ni vedel, od kod je doma in kdo so njegovi sorodniki. Tako je romal po deželi sem in tja, dokler se ni ponudil za mornarja na parniku «Flavia». Navzlic svojim poškodbam je bil izvrsten delavec, nihče mu ni mogel nič očitati. Toda ko je «Flavia» pristal v ameriški luki Portlandu, je Peacey odšel na kopno in se ni več vrnil. Potepal se je po Zedinjenih državah brez dela in cilja, končno so ga zgrabili in oddali v neko bolnišnico v New-Orleansu. Tu se je po dolgih naporih nekemu zdravniku s preprosto operacijo v nosu posrečilo, da mu je vrnil spomin. Takoj je vedel povedati, od kod je doma — bil je iz Gloucestra — in kako je prišlo, da je izgubil spomin. Ameriška Liga bojevnikov mu je omogočila povratek domov, kamor je prispel po enajstih letih odsotnosti. Tu so ga čakala bridka razočaranja. Starši so mu bili umrli, a žena se je bila v drugič omožila in je imela iz drugega zakona že štiri otroke. Ves žalosten se je odpravil bedni Peacey do svojega zadnjega sorodnika, mlajšega brata. Ta je bil v vojni izgubil dar govora in sluh. Ko je pa zagledal starejšega brata živega, ga je tako pretreslo, da je spregovoril in se mu je vrnila govorica.

Zobozdravnik

DR. LEVEC ANTON, ordinira od 29 okt. dalje vsako predpoldne v hotelu »Triglav«. **na Jesenicah.**

Umetna megla nad tovarnami

Nemčija silno skrbi za svoje zračno brodovje, obenem pa si prizadeva izpopolniti svojo obrambo zoper zračne napade. Nedavno so zborovale organizacije za zračno obrambo. Pri tej priliki je delniška družba «Minimax» predvedla poskuse z aparati, vsebujočimi po 7, 15 in 100 litrov meglotvorne snovi. Poskusi so pokazali, da količina snovi dveh 100 litrovih aparatov zamegli z gosto plastjo zračni prostor 3000 m na dolgo, 300 m na široko in 80 m v višino. Nad eno uro je ta umetna megla ležala nad vso obširno tovarno. Poskusi so zelo dragi, zato tvrdka aparate uporablja za sedaj kot zasilne priprave, v resnem slučaju pa jih lahko napolni z meglotvorno snovjo. Nemška zračna obramba je s to iznajdbo pridobila zelo učinkovito orožje, vendar pa se tega sredstva ne da uporabljati v manjših količinah, ker se s tem ravno opozori sovražnika na važnejše objekte. Treba je tedaj misliti, kako bi se dali z manjšimi stroški zamegliti celi deli kake dežele. Šele tako bi iznajdba dobila svoj popolni pomen.

Nekdo, ki ga čaka lepa smrt

Švedski letalec Ahrenberg, imenovan »Švedski Lindbergh« (tudi Lindbergh je prav za prav Sved), pripravlja polet preko Atlantika v New-york, ki ga bo poskusil v najnevarnejšem času, med novembrom in aprilom.

Angleške kamgarne

za obleke in drugo moderno sukno najceneje pri tvrdki

Drago Schwab — Ljubljana

Sokol

Statistika celjske Sokolske župe

Kakor povzamemo iz poročila, ki ga je podal župni statističar na odborovi seji za prvo polovico letošnjega leta, je bilo v župi vpisanih 280 telovadcev, 146 telovadk, 157 moškega, 139 ženskega naraščaja, 491 moške in 473 ženske dece. V 494 urah je telovadilo 6730 telovadcev, povprečno na uro 196.3; članic v 349 urah 3.344, povprečno na uro 114.8; moški naraščaj v 365 urah 4276, povprečno na uro 123; ženski naraščaj v 365 urah 3461, povpr. na uro 108.8; moška deca v 491 urah 8917, povpr. na uro 315.9; ženska deca v 473 urah 10.386, povpr. na uro 339. Vseh telovadečih pripadnikov je bilo v župi 1524, njih skupni telovadni obisk je znašal v 2517 urah število 37.064.

V I. semestru sta bila v župi 2 javna nastopa, 3 akademije, 15 pešizletov, 30 gledaliških predstav, 5 koncertov, 12 društvenih večerov, 166 kinopredstav, 15 predavanj, 247 nagovorov pred vrsto, 9 zabav in 10 plesov. Društvene knjižnice izkazujejo v skupnem 2910 knjig strokovne in druge vsebine.

Kakor se vidi, je bilo društveno življenje v župi živahno in upravičeno pričakujemo, da bo celoletna statistika še ugodnejša.

Sokolska župa Ljubljana poziva vse članstvo ljubljanskih in okoliških sokolskih društev, da se udeleži v čim večjem številu proslave 10letnice našega osvobojenja, katero priredi ZKD v soboto 27 t. m. Skupno zbirališče članstva je ob 19. uri na Taboru, od koder odidemo z godbo Sokola I na čelu pred Kazino in nato v skupni povorki nazaj na Tabor, kjer se vrši ob 21. uri slavnostna akademija. Kroj civilni z znakom. Zdravo! Župno starešinstvo.

RABITE
TUNGSRAM
Barlieve elektronke

Pred sodniki

V poznih urah

Tinca je pričakovala svojega izvoljenca in se jezila. Njen možepijanec jo je naučil kozjih molitvic, ko jo je zalotil v objemu kuharja Jurce. Pošteno jo je premlatil in potem sta se ločila. Tinca je upala, da bo prijazni kuhar bolj ljubeznjiv človek in se je kar k njemu preselila. Revica je le prekmalu spoznala, da je Jurca še mnogo slabši in da jep rišla iz dežja pod kap. Njen mož je navadno popival do polnoči, njen novi izvoljenec pa kar do belega dne. Nekajkrat je prišel domov z jutranjo zarjo.

Zapuščena ločenka je sedela nekaj časa za mizo, potem pa jela hoditi po sobi gori in doli in šteti minute. Postala je trudna, da sama ni vedela, kdaj se je vlegla na posteljo in zadremala.

Nenadoma se je Tinca vzdramila in skočila pokonci: pred hišo je obtala kočija, na stopnjicah so se čuli negotovi koraki in kmalu je stal pred njo Jurca, vinjen in gugajoč se. Možakar ni nobene spregovoril, samo nekaj je zagodrnjal, zvrnil se na posteljo in takoj zahropel.

Zjutraj se je Jurca prvi zbudil. Glava ga je bolela in slabe volje je bil. Začel je kričati nad Tinco: «Ni ti torej dovolj, da skrbim zate, še denar mi jemlješ! Naznanil te bom!»

«Jaz, da sem ti denar vzela? Takoj, ko te je pripeljal fijakar domov, si obležal in zaspal. Jaz se te nisem niti dotaknila! Če nimaš denarja, si ga zgubil ali so ti ga pa ukradli!»

«Ni res! Molči baba! Celega «Jurja» sem imel, ko sem odhajal domov, sedaj ga pa ni nikjer! Le pomisli, tisoč dinarjev! Nihče drug mi ni izmaknil bankovca kakor ti! Kar vrni mi ga, pa bo vse dobro!»

Tnca je zatrjevala Jurci, da nima denarja, a ni nič pomagalo. Jurca se je oblekel in jo odšel naznanit policiji.

Tince niso kaznovali. Bog ve, kam je izginil tisočak! Najbrže ga je Jurca res izgubil. Ločenka je sodniku nekam v strahu priznala, da jo Jurca vzdržuje. Zamišljena in resna je odhajala.

Nesreča z žvepleno kislino

«Jože, pazljivo nosi kislino in glej, da se z njo ne poliješ! Zlodej peče huje kot koprive!» je opozarjal dolenjskega mlekarja njegov znanec v Mlekarski zadrugi v Ljubljani ter mu izročil tri litre žveplene kisline.

«Le nikar se ne boj, kislino sem že večkrat prenašal!» je odvrnil Jože, pograbil steklenice in odhitel na popoldanski vlak.

Na kolodvoru je bila velika gneča. Jože je stopil k blagajni, kupil listek in se zadovoljno bližal izhodu. «Pamet, pamet, jaz nosim «eksplozijo» s seboj!» je vpil nad ljudmi, ki so se drenjali proti izhodu in hitel naprej. Ljudje so se mu kajpak smejali in še bolj pritisnili proti njemu. Stisnili so ga k železni ograji, v naslednjem trenutku pa se je že pocedila žveplena kislina po tleh.

«Nazaj, kislina se je polila! Pazite na obleko in čevlje, je kriknil Jože ter, sam v veliki nevarnosti, začel pobirati črepinje pobite steklenice, čeprav je vedel, da se bo pri tem pošteno opekel. Toda ljudje se za njegove opomine niso zmenili, smejali so se in hiteli na peron.

«Ojejhata! Moja obleka je pobrizgana!» je zavpila tedaj mlada dama. «Ojej, moji čevlji so preč! Kar skozi sili ta packarija!» je zajavkala druga. «Kako me peče!» je kliknila tretja.

«Meni si pa suknjič poškropil,» se je oglasil debeli gospod s kubo v ustih in s kovčegom v roki. «Čakaj, kaznovan boš, kakor gotovo se pišem Jejteles!» je rentačil in žugal preplašenemu mlekarju, ki ni vedel, kaj bi storil.

Kljub temu so se vsi skupaj obrisali za odškodnino in še oprošč... je bil Jože! «Dovolj sem jih svaril in prosil, naj me puste, ker nosim «eksplozijo» Ko se je kislina razlila, sem kričal nanje in sem jih prosil, naj ne stopajo vanjo. Toda, kakor nalašč, vsak je moral stopiti v lužo!» je razlagal Jože sodniku. Naposled je še omenil, da bi bilo dobro, če bi sodnik ukrenil, da bi mu ljudje povrnili škodo za razlito kislino.

«Tisto pa že ne! Saj ne veste, kdo je bil vzrok vaše nesreče!» je dejal sodnik in ga odslovil.

Gospa Smithova,

žena demokratskega kandidata za državnega predsednika v Zedinjenih državah, je temu najbolj vneta pomagalka pri agitacijskem delu. Slika nam jo kaže, ko govori na volilnem shodu v Filadelfiji.

Harry Pain:

Rokavice

Bil je nekoliko presenečen, ko je videl, da je stopila v trgovino mlada licejka s polno aktovko knjig pod pazduho. Toda mislil je, da namerava za svojo mamico kaj kupiti.

V resnici pa žabica z rusimi kodri ni imela drugega namena, kakor da bi ubijala čas ter se pozabavala s svojim priljubljenim sportom, da namreč dožene najvišjo mero človeške potrpežljivosti.

»Seveda, gospica,« je odgovoril na njeno vprašanje. »Imamo rokavice. Pa kakšne želite? Švedske? Ali gladke kozice?«

»Gladke kozice?« je vprašala deklica ter uprla v prodajalca nedolžni pogled svojih velikih oči. »Eh, rokavic, sešitih iz kože teh nesrečnih živalic ne bi rada nosila.«

Optimistično se je nasmehnil.

»Gospica, to vam je samo taka označba. Te kozice so navadno iz kože starih kozlov.«

»Čemu pa potem dajete tako krasno označbo rokavicam, sešitim iz kože starih kozlov? To ni pošteno.«

»Dovolite, gospica, ako se bojite, da je bil kozel morda premlad ali kozica prestara, vam lahko pokažem vse druge vrste tega blaga. V tej sezoni nosijo zelo radi rokavice iz velblodje dlake.«

»Nimam rada reči, ki jih preveč nosijo.«

Prodajalčev smehljaj je bil že nekolikoliko prisiljen vendar je bil še vedno smehljaj. Neomajen v svoji potrpežljivosti, je odgovoril:

»Želite torej raje švedske?«

»Švedske? Kaj pomeni prav za prav ta označba?«

»To je spet naziv za neko vrsto rokavic. Prepričan sem, da vam bodo ugajale.«

»Ali je to tudi ime kake živali?«

»Tega žal ne morem sigurno reči. Pokažem vam jih takoj!«

»Eh — toda rada bi vedela, ali so švedske rokavice tudi tako švedske kakor švedske užigalice.«

»Gospica, izvor kakega poslovnega izraza je časih težko pojasniti. Tako govorimo »napraviti obrat«, vendar pa to ne pomeni vedno da se človek obrača in če rečemo »prenesti menico« ne mislimo s tem, da jo prenesemo preko ulice ali preko reke.«

Odprl je škatljo ter položil pred deklico par rokavic.

»Ne,« jih je odklonila, »te so preveč temnosive.«

Stopil je torej na stol, vzel drugo škatlo in ji pokazal rokavice, ki pa so bile zopet presvetle. Zlezel je na lestvo, izvlekel tretjo škatlo in izbral iz nje rjave rokavice. Bile so pretemne. Izginil je za pultom, ujel četrto škatlo in ji ponudil rokavice kremove barve. Te bi se zopet prehitro umazale. Ker pa so potne srage, ki so prodajalcu tekle s čela, zbudile njeno sočutje, se je licejka odločila, da vzame te rokavice.

Hvaležen smehljaj je ozaril prodajalcu obraz.

»Par stane 7 šilingov 6 pensov.«

»Dobro,« je odgovorila, »vzamem eno.«

»En par. Prosim.«

»Ne, saj vam pravim, eno rokavico, to desno.«

Hvaležni smehljaj na prodajalčevem obrazu je ugasnil.

»Eh, gospica, to ni mogoče,« je dejal odločno. »Nikoli še ni nihče zahteval samo ene rokavice. Parov torej ni mogoče deliti.«

»Nikoli nihče ne zahteva samo ene rokavice. To je čudno. Jaz pa potrebujem samo rokavico za desno roko.«

»Kaj pa, gospica, naj storimo z levo rokavico?«

»Oprostite, gospod, toda če kupujem rokavice, ne želim nikoli vedeti, kaj storite s tistimi, ki jih ne kupim. V tem primeru potrebujem rokavico za enega svojih stricev, ki je enorok in bi lahko mislil, da ga imam za norca, če bi mu dala par.

Prodajalec je razburjen odgovoril:

»Po tem takem, gospica, ni moči ničesar napraviti, zakaj teh rokavic ni mogoče razdeliti.«

»Res vas ne razumem. Saj sem vendar pripravljena plačati za to rokavico ceno celega para.«

Smehljaj se je spet pojavil na prodajalčevem licu.

»Eh da, gospica, če razumem. »To izpremeni zadevo popolnoma. Z veseljem. Želeli ste desno rokavico, kaj ne? Tako, prosim tukaj je.«

Tedaj pa je licejka pograbila svojo aktovko s knjigami in vsa razburjena odločno dejala:

»Pardon, gospod, rekli ste mi, da teh rokavic ne morete razdeliti. Ponovili ste to dvakrat. Zdaj mi pa ponujate desno rokavico. Vaša izvajanja niso logična in zato sem prisiljena da se obrnem drugam... Povedati vam moram tudi da se zelo čudim, ko vidim na vaši trgovini napis »Grande specialisté de gants«, pa mi ne morete prodati niti ene... Z Bogom, gospod...«

Licejka je graciiozno sklonila glavo v pozdrav ter smehljaje odšla. Dve minuti pozneje je gospodična iz blagajne krepčala prodajalca, ki se je bil onemogel zgrudil na tla.

Prel. J. B.

Ali in kako, naj dijaki goje nogomet?

Nedavno je prosvetna oblast prepovedala srednješolskemu dijaštvu igrati nogomet. Prepoved je izšla menda na pobudo nekaterih srednješolskih učiteljskih zborov, češ da je glavno krivdo za slabe učne uspehe pripisati nogometu, ki vpliva tudi neugodno na srčno kulturo mladine. Pri posameznikih ima razen tega pretirano natepavanje žoge tudi slabe posledice za zdravje. Prosvetna oblast je pozneje na intervencijo zastopnikov nogometnih organizacij prepoved začasno ukinila. Vprašanje prepovedi pa s tem še ni končnoveljavno spravljeno z dnevnega reda in treba mu je posvetiti več pozornosti kot jo na prvi pogled zasluži.

Temeljna pogreška te splošne prepovedi igranja nogometa za srednješolsko dijaštvo leži v tem, da šolske oblasti niso znale ali niso hotele ločiti organiziranega igranja, — t. j. gojenja nogometnega sporta pod strokovnim vodstvom, ki ne pazi samo na sportno-tehnično, temveč tudi na vzgojno stran te igre — od neorganiziranega tkzv. divjega igranja nogometa, kjer je mladina res prepuščena sama sebi, goji sport čez mero in neredno in se druži morda tudi z nedijaki ali slabimi elementi, pri čemer trpi razen telesne tudi moralna kakovost dijaštva. V resnih in dobro organiziranih klubih se goji nogomet za mladino dvakrat dve uri tedensko. To gojenje ni enostransko, kakor sodijo vzgojitelji mladine, ki dosledno obračajo hrbet sportnim igriščem in pavšalno mečejo vso krivdo za napake mladine na sport, temveč obstoja v najraznovrstnejšem telesnem gibanju, ki razvija in jači enakomerno vse telesno mišičje.

Predvsem je treba biti na jasnem, da je prepoved igranja nogometa izvedljiva le v javnih klubih, torej med organiziranim gojenjem sporta, dočim prepoved med «divjaki» sploh ne bo imela uspeha. Nogomet je za mladino tak privlačen, da ga bo kljub prepovedi gojila vedno in povsod, kjer bo le mogla.

Uspeh prepovedi bo pod takimi okolnostmi ravno nasproten kot ga nameravajo šolske oblasti doseči. Organizirano srednješolsko dijaštvo bo moralo pustiti igranje v svojih klubih pod vodstvom sportnikov in zdravnikov ter se bo izgubilo med «divjake». Da bi mladina, ki se je vnela za nogomet, zavrgla čez noč, kar je vzljubila, ni verjetno. Prepoved bo torej «gorje» poslabšala!

Kako torej preprečiti, da bo mladina gojila sport v korist telesni in duševni sili in brez škode za splošno naobrazbo. Namesto načelnih prepovedi brez spoznavanja bistva, naj bi vzgojitelji srednješolske mladine stopili med njo, proučili vzroke njene ljubezni do gibanja na sportnih prostorih ter ji stali tudi takrat vzgojno ob strani, ko so prosti šolskega pouka in domačih lekcij. Zakaj bi mladini branili, kar dela najrajše, če vemo, da jo dviga, jekleni in odvrača od raznih napak, v katere tako rada zapada, ako se dovolj ne giblje in ne troši fizičnih moči v medsebojnem tekmovanju pod solncem in na zraku.

Saj ni še dolgo tega, ko se je to gibanje med mladino šele začelo. Takrat je bila mladina res drugačna. Le neznaten del se je udeleževal tkzv. šolskih iger, ki so služili mladini za gibanje na prostem. Ves ostali čas in velika večina dijaštva se je le prerada zanimala za stvari, ki so ji telesno in duševno škodovale. Z veseljem je treba ugotoviti, da današni srednješolci med nogometaši sploh ne poznajo teh «sportov». Po treningih se sveži in čili vračajo h knjigam in v učilnice.

Slabi uspehi v šolah po našem mnenju ne morejo biti neposredne posledice nogometa. Sport potrebuje in proizvaja cele ljudi! Kdor ima slabe uspehe v šoli, je skoraj dosledno slab tudi na sportnem polju. Morda ostane prehodno med boljšimi, toda polagoma zapade v polovičarstvo, ki tudi v sportu ne rodi uspehov. Sportna društva uvažujejo zvezo med šolo in sportom ter jo nadzorujejo. Zato jim ne bo težko stvari urediti tako, da dijaki s slabimi učnimi uspehi ne bodo smeli sodelovati. Vsekakor je tudi s takimi ukrepi dvomljivo, ali se bodo učni uspehi izboljšali. Če tak dijak ne bo igral nogometa, bo našel drugod manj koristno nadomestilo za svojo lenobo.

Kljub vsemu temu pa je nepobitno, da je treba srednješolsko sportno gibanje spraviti v urejen tir, ki naj na eni strani mladini ne ovira nemotenega učenja, na drugi pa ji daje možnost, da se lahko racijonelno posveti gojenju sporta. Učitelji naj stopijo med mladino v sportne klube, dijaštvo pa naj usmerijo v take klube, ki bodo nudili dovoljno jamstvo za njegovo pravo in smotreno telesno in duševno-kulturno izobrazbo.

Pri reševanju tega važnega problema, ki sega globoko v narodovo dušo, ni odveč, če se ozremo na vzglede velikih sosedov, ki danes sistematično s podporo in sodelovanjem vseh faktorjev skrbe za razvoj mladine, ki odgovarja duhu časa in o katerem je dokazano, da prinaša bogate sadove.

Nova pota k „moderni liniji"

Nedavno tega je na neki oddelek dunajske bolnice prišla dama, ki se ji je na prvi pogled videlo, da spada med one, ki že od narave nagibajo k debelosti. Njena obilnost je bila tiste vrste, ki se ne zmeni za nobene kure in torture, kakršne z veseljem prenašajo po moderni liniji hrepeneče ženske. Znano je, da staničje takih debelušk vsebuje preveč vode, in da postanejo vitkejše le tedaj, če jih na ta ali oni način «osuše». Omenjeni Dunajčanki so v ta namen dajali vsako jutro poldrug liter razredčenega čaja. Uspeh je bil nenavaden. Že prvi dan se je dama olajšala za 2 in pol kg, kar smatrajo Dunajčani za svetovni rekord. Ta način «osuševanja» so takoj nato preskusili še na drugih damah in desetim izmed dvanajstih je res tudi pomagalo. Potemtakem je pričakovati, da se bo «osuševanje» razvilo v pravcati damski sport, ki bo kot vsak drug pripomogel k vitki liniji modernega ženstva.

Naročila in vse dopise, tičoče se malih oglasov, je poslati na Oglasni oddelek Jutra, Ljubljana, Prešernova 4. Tel. št. 2492

Mali oglasi

Uže pristojbina je upoštevana ob obenem s naročilom, sicer se oglasi ne sprejemajo. Čekovni račun pošt. hranilnice Ljubljana št. 10842.

Mali oglasi, ki služijo v posredovanje in razpoloženje za razne občestva, vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5·—. Pristojbina za šifro Din 3·—.

Izmuzna, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda Din —·—. Najmanjši znesek Din 10·—. Pristojbina za šifro Din 5·—.

Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov je plačati posebno pristojbino Din 2.—. Za naslove kličite telef. štev. 3492, 2492 ter ekspozituro v Šiški telef. štev. 3203.

Službo dob

Učenca v trgovino
z mešanim blagom sprejmem. Prednost imajo sinovi železničarjev. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «I. R. L.» 36105

Poslovodjo
starejšo, strokovno izobraženo moč in
knjigovodinjo
blagajničarko išče lesna industrija. Ponudbe s spričevali pod «Lesna industrija» na oglasni oddelek «Jutra» 36093

Dobro kuharico
z večletnimi spričevali, samostojno, ki bi opravljala tudi druga hišna dela v starosti nad 30 let, iščem. Ona, ki se ne boji samote, naj se javi na oglasni oddelek «Jutra» pod «Sama». 36020

Elektromonter
(vikler) izurjen v popravljanju strojev, transformatorjev in vseh inštalacijskih del po predpisu V. D. E., le zanesljiva moč dobi takoj mesto. Plača po dogovoru. Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ulica 16. 36083

Natakarico
sprejmem. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 36128

Izurjeno pletilijo
sprejme v stalno službo M. Babšek, Rožna dolina II/13. 36047

Pošteno dekle
dobro kuharico, vešče nemščine, sprejme v Zagrebu obitelj 3 oseb Vešče vseh hišnih del, pranja in likanja, z dobrimi spričevali. Mesečna plača 500 Din — Pismene ponudbe na naslov Bachrach, Zagreb, Kumičićeva 5/I ali na Jul Elbert, Ljubljana, Gradišče št. 4/II 36027

Mizar. pomočnika in vajenca
sprejme takoj Jančar Albin mizarstvo — Šmlednik pri Medvodah. 36010

Sodavičarski pomočnik
s popolnimi spričevali, ki bi lahko sam vodil obrt — dobi takoj mesto pod ugodnimi pogoji. Desimir Došen, sodavičar, Bos. Novi. 35967

Pletilja
dobi delo na dom. Josipina Maček, Boboričeva št. 24 36141

Igralko na klavir
sprejmem takoj. Pojasnila daje Ivan Pezdir, «Produkcija», Tržaška cesta. Stan in dom. 36160

3 pletilje
dobro izurjene, dobijo takoj stalno službo na Selu štev 41, pošta Moste pri Ljubljani. 36154

Pletilje
dobro izvežbane, za izven Ljubljane takoj sprejmem Predstaviti se je v posredovalnici Ogrinc, Miklošičeva št. 28. 36174

Strojepisko
brezplačno praktikantinjo — sprejmemo. — Ponudbe pod «Začetnica» na oglasni oddelek «Jutra». 36170

Šivilja za perilo
sprejme gospodična v pouk za dnevne in večerne ure. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36172

Brivskega pomočnika
dobrega bubi štucerja in brivca išče za takojšen nastop M. Zibler, Tržič — brivec za dame in gospode 36169

Trg. vajenca
poštenega, sprejmem z vso oskrbo. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36185

Zaslužek

Sprejmem zastopstvo
na Hrvaško Primorje, Gorski Kotor, Liko in Dalmacijo, kjer sem dobro vpeljan. — Sprejmem le dobro idoče ali pa sezonske predmete. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36095

Krajevni zastopniki
za prodajo resnega, praktičnega predmeta na obroke proti visoki proviziji se iščejo za: Novo mesto, Kočevje, Metlika, Krško, Lož, Trebnje, Ribnica, Rakek, Logatec, Vrhnika, Št. Vid, Medvode, Škofja Loka, Tržič, Kranj, Radovljica, Bled Jesenice, Domžale, Litija, Zagorje. Resijozni, agilni gospodje naj pišejo na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Povečanje konsuma». 36164

Gospoda ali dama
za obisk privatnih strank v Ljubljani, iščemo za lukrativen predmet Ponudbe pod «Fiksni prejemki» na oglasni oddelek «Jutra» 35825

Vsako prepisovanje
na stroj prevzame gospodična v večernih urah — Pismene ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Prepisovanje na stroj» 36146

Boljša šivilja
za obleke, se priporoča na dom. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 36176

Pouk

Metoda Berlitz
Pouk francoščine, nemščine, angleščine, italijanščine itd po profesorjih dotičnih dežel Vsak profesor poučuje edinole v svoji materinščini Prijave samo na Kralja Petra trgu 8/I

Modni atelje M. Šarc
Dnevni in večerni pouk v damskem in splošnem krojaštvu Pričetek 1. nov. — Priglasi celodnevno Palača Pokojninskega zavoda Miklošičeva Prežakova 15/III — Ljubljana. 36131

Trgovski potniki

Razpošiljalnica
potrebuje za privatnike 4 sgline potnike. — Potrebno 1000 Din kavcije ali garancija Ponudbe pod značko «Konkurenčna kolekcija» na oglasni oddelek «Jutra». 36122

Trgovski potnik
špirituozne stroke, s stalnimi odjemalci, sprejme zastopstvo konkurenčne firme Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Kvalificiran». 36114

Službe išče

Uradnik
energičen in vešten, zmožen poleg vseh pisarniških del tudi manipulacije z železnico, carino in drž oblastmi, želi z januarjem premeniti službo Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Marljiv-zanesen». 36053

Dekle
staro 16 let, se želi izučiti za frizerko. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Frizerka». 36147

Absolvent trg. akad.
v Ljubljani, išče službo. Gre tudi pesek kopat ali kaj podobnega. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Absolvent». 36166

Prodam

Pisarniško blagajno
prodam po ugodni ceni. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36116

Nagrobne dekoracije
lavorje in palme, krizanteme, cvetlice, šopke, vence itd. nudi cenj občinstvu za praznik vseh svetnikov M Keše, trg. vrtnar. Linhartova ulica 5 (pri starem pokopališču). 36123

Pozor!
Volno in bombaž kupite najceneje pri tvrdki Karl Prelog Ljubljana Stari trg st. 12 in Židovska ulica 4 234

Perje
kokošinje, purje, gosje na ravno in s strojem čiščeno dobavlja v vsaki množini E. Vajda, Cakovec Medjimurje. Telefon 59. 3. 60 229

Puhasto perje
razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg po Din 38 kg — Izkoristite priliko dokler traja zaloga L. Brozović Zagreb, Ilica 82, kemična čistilnica perja. 183

Kartonaža
škatlje vseh vrst po najnižjih cenah pri Fotokomu paniji, Maribor, Gregorčičeva ulica 12. 35581

Ia trbovelj. premog
in cepa, suha bukova drva kupite najugodneje pri tvrdki Franc Slovša Razagova ulica 30 175

Ia bukova drva in krompir
kupim v vsaki množini. — Ponudbe z navedbo cene, množine in kvalitete pod «Takojšnje plačilo» na ogl. oddelek «Jutra». 35915

Otroški avto
dvosedežni — pimeren za Miklavža ali Božič, ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36178

Motorna vozila

Automobili
«Ford» model 1927 v brezhibnem stanju s novo pnevmatiko za 16 000 Din
«Renault» šestsedežni taxi moderno opremljen v dobrem stanju za 26 000 Din
«Presto» šestsedežni «talno v rabi za 20 000 Din
«Fiat» 501 štirisedežni za 26 000 Din
«Renault» mali, prvovrsten za 30 000, samo 11 000 km vožen;
«Chevrolet», 13 000 km — rabljen kot nov za Din 35 000 naprodaj pri tv. Lampret in drug d z o z Ljubljana, Dunajska c. št. 22. 3588

Autobus
15-sedežen Chevrolet, pol leta vožen z novimi gumi ji v najboljšem stanju ugodno proda A. Berlinjak Stična. 35429

Avto
trisedežni «Pegeout», dobro ohranjen, po primerni ceni prodam Pismene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Avto». 36015

Vozovi

Otroški voziček
dobro ohranjen, za 230 Din naprodaj na Mestnem trgu št. 18/III. 36120

Pohištvo

Salonsko garnituro
plišasto, dobro ohranjeno in pisalno mizo prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36113

Lepo spalnico
za 1 osebo, prodam Poizve se med 10. in 12. ter 4. in 5. uro na Bregu štev. 18/I. 36126

Jedilnico
v najboljšem stanju, ugodno prodam. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 36171

Oblačila

Zimski plašč
skoraj nov, za močnejšega gospoda in umivalnik z marmornato ploščo ter srcalom prodam. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 36143

Moško suknjo
črno, skoraj novo, za srednjo moško postavo, ugodno prodam v Rožni dolini — cesta VI, št. 4/I. 36144

Kupim

Razpisujemo
dobavo 40 kolesnih podstavkov, 100 plošč dimenzionirane črne pločevine, 122 palic železa, 4200 zakovic in 100 vijakov Ponudbe je vložiti do 6 novembra t. l. Risbe in pogoji interesentom na razpolago pri Direkciji državnega rudnika Zabukovca, pri Celju 36108

Kopalno peč
večje številke, oziroma dve majhni kopalni peči, dobro ohranjeni, kupim. Ponudbe z navedbo velikosti, oziroma litrov in zadnjo ceno na naslov: Mavrilj Mayr, Kranj. 36098

Bukova drva
vsako množino ponudite z navedbo cene družbi «Ilirija», Ljubljana, Vilharjeva cesta (za gl. kolodvorom) 35893

10 vinskih sodov
dobro ohranjenih hrastovih od 30—35 hl kupim — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Hrastovi sodi». 36014

Kapital

Družabnika
za začetek obrata, s kapitalom 100 000 Din išče novi valjčni mlin, na najbolj prometni točki Slovenije — Mesečni dobiček 10—16.000 Din. Prednost imajo strokovnjaki Ponudbe na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Takojšen začetek». 36032

G. Th. Rotman:

Prigode poslednega Bobija

Vesela opičja zgodba

73.

Od prahu in vročine pa se je redarjev kmalu lotila strašna žeja in ko so se pripeljali mimo gostilne »Pri zlati zvezdi«, se niso mogli ustavljati izkušnjavi. Stopili so s kolesa in sedli na vrtu za mizo. »Prosimo, gospa Motovilčeva,« so klicali, »prinesite nam brž deset limonad!« In res je stala pijača kmalu pred njimi.

74.

Kaj pa je delala med tem malopridna opica? Za časa je bila skočila s pritljažnika in se splazila na vrt za hišo. Tam je viselo v pašo očem pravkar oprano perilo in se bleščalo na solncu kakor sneg. Smuk, smuk! je jel padati kos za kosom na tla, nato pa je grdež odvezal celo vrvice.

Družabnika
s 15.000 Din gotovine iščem za takoj. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 35991

Posestva

Lepo posestvo
s 25 orali, pri južni železnici in glavni cesti prodam za 80.000 Din. — Naslov: Pekarna Vivod, Laško. 36067

Dvonadstropna hiša
v sredini mesta ugodno naprodaj Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36065

Na Vrhniki
kupim enodružinsko hišo, ozir stavbno parcelo Ponudbe na Ivan Grom, veterinarski podpolkovnik — Osijek, štab divizije. 35984

Stanovanj. barako
s parcelo prodam na Kodeljevem Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 35980

Majhno posestvece
v Černolici pri Št. Juriju ob juž. žel., z zidano in opeko krito hišico, pripravno za majhno družino, poceni prodam. Podrobneje pove lastnik Miloš Zagrajšek, Kozje. 36151

Lokali

Frizerski salon
dobro vpeljan, v mestu na Štajerskem prodam, oziroma oddam v najem pod ugodnimi pogoji. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Frizerski salon». 36100

Vpeljano mesnico
na prometnem kraju Ljubljane oddam z inventarjem in delavnico. Dopise pod «Mesnica» na oglasni oddelek «Jutra». 36024

Velik lokal
v sredi mesta takoj oddam Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 35912

Velike prostore
svetle, oddam za delavnico ali skladišče Naslov pove oglasni oddelek «Jutra» 36159

V najem

Trgovino meš. blaga
dobro vpeljano, v prometnem kraju na deželi, event. v zvezi z gostilno, z dokazanim mesečnim ali letnim prometom, iščem v najem. Stanovanje 2 sob in pritiklin je pogoj. Cenjene ponudbe na naslov: Josip Obilčnik, Škofja Loka, Gorenjsko. 36012

Tvorniško poslopje in delavnico
za vsako tovarno ali obrt, s stanovanjem oddam event. prevzamem kot družabnik z večjim kapitalom. Poštni predal 185 35902

Stanovanja

Stanovanje
2 sob, kuhinje in pritiklin išče zakonski par brez otrok, ki plača za eno ali več let po solidnejši ceni naprej Ponudbe z navedbo najemnine na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Stanovanje blizu centra». 36112

V Mariboru
krasno stanovanje menjam takoj ali pozneje z enakim
v Ljubljani
Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36064

Stanovanje
udobno, trisobno, v novi hiši nasproti vhoda nove cerkve v Šiški na razpolago s 1 decembrom. Odda se takoj. 36145

Stanovanje
3 sob in pritiklin, z elektriko, plinom, vodovodom ter parketi, pri operi oddam takoj za mesečnih Din 1400, proti povračilu adaptacij Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 36152

Star gospod
premožen, išče stanovanje 2 sob, kuhinje in pritiklin, v bližini nemške ali frančiškanske cerkve V slučaju zadovoljstva, bi se v svoji oporoki gospodarja gmotno spomnil Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Zadovoljen» 36155

1—2 sobi s kuhinjo
išče zakonski par brez otrok za takoj v Sp. ali Gornji Šiški. Informacije v trgovini Bizjak, Sp. Šiška. 36182

Opremljeno stanovanje
sobe in kuhinje oddam. — Naslov pove oglas. oddelek «Jutra». 36163

Stanovanje
2—3 sob, v sredini mesta iščem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Mirna stranka». 36162

Sobo in kubinjo
z vsemi pritiklinami oddam Poizve se pri F. Iglič, Kolodvorska ulica štev. 28. 36189

Dijaška stanovanja

Akademik
išče v bližini univerze stanovanje s hrano. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Blizu». 36130

Dijakinjo
sprejmem na dobro hrano in lepo stanovanje. Klavir na razpolago. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 36161

Gdč. ali dijakinjo
sprejmem v čedno sobo pri gorenjskem kolodvoru Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 36175

Pridelki

Fižol za kuho
nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana. 35863

Čajno maslo
pristno, v hlebih po 1 kg, vsako količino kupim za izvoz, dvakrat na teden. D. Guštin, Moste-Ljubljana 36168

Italijansko brinje
smokve in češplje za žganjekuho ima vedno v zalogi A. Šarabon, Ljubljana. 36191

Sadje

Kostanj
lep, izbran jedilni, proda po najnižji ceni tvrdka Peter Šetina Radeče pr. Zidanem mostu. 35169

Sobe

Sobo
oddam v bližini «Evrope». Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36115

Opremljeno sobo
z balkonom oddam s 1. novembrom v bližini kolodvora. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36117

Opremljeno sobo
v centru mesta oddam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36111

Kot sostanovalko
event. s hrano sprejmem gospodično. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 36124

Opremljeno sobo
zračno in lepo, s posebnim vhodom oddam v Novem Vodmatu št. 290 (nova hiša za šolo). 36125

Opremljeno sobo
tudi z uporabo štedilnika oddam s 1. novembrom — najraje zakonskemu paru brez otrok na Zaloški cesti št. 158 36022

Sobo z 2 posteljama
z električno razsvetljavo in prostim vhodom oddam dvema gospodoma. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36118

Sobico
z električno razsvetljavo, išče akademik, ki gre ev. tudi kot sostanovalec. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Miren 40». 36129

Več praznih sob
lepih, s kuhinjo, v sredini mesta. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36021

LJUBLJANČANI!
Danes ob 21. uri vsi na Tabor k proslavi 10-letnice osvobojenja!

Opremljeno sobo
s separiranim vhodom, v centru ali čim bližje iščem s 1. novembrom za 2 gospoda. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Opremljena soba». 36142

Sobo
s separiranim vhodom oddam 1 ali 2 gospodoma v Wolfovi ulici 1/I, desno Poizve se samo od 1. do ¾ 2. in od 7. do 8. ure. 36140

Lepo, zračno sobo
oddam solidnemu gospodu. Poseben vhod in elektrika. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36150

Čisto sobico
išče solden gospod za takoj ali s 1. novembrom. — Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Vhod iz stopnic». 36153

Kam pa kam?

Domače klobase
pristne, danes in jutri ter vsako nadaljno soboto in nedeljo. Se priporoča Joško Jelačin, Dolenjska cesta. 36180

Dopisi

Žagar
ločen, želi znanja z ločenko ali gospodično revnega stanu. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Vir življenja». 36097

Trgovec
36 let star, naobražen, kremenitega značaja, s 300.000 Din gotovine, želi znanja z gospodično do 30 let staro, trgovsko naobraženo Dopise prosi pod šifro «Lastni dom» na podružnico «Jutra» v Mariboru. Na anonimne dopise brez slike se ne ozira. Tajnost častna zadeva 36082

Gospodična
v obupnem položaju, prosi dobrega gospoda pomoči. — Odgovor pod «Rešitev» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 36084

Varana v ljubezni
išče resnega znanja z inteligentnim gospodom, resnega značaja. Dopise na podružnico «Jutra» v Celju pod «Nova nada». 36166

Kralj
Dvignite, kakor zadnjič. — Golica. 36177

Rado
Podigni u Administraciji pismo. 36179

Stroji

Vodno turbino
dobro ohranjeno, proda po polovični ceni Ivan Pačnik, Mislinje. 35911

Redka prilika za mesarje
Po neverjetno nizki ceni prodam popolnoma nove stroje: Wolfmaschine, Mischmaschine, Spritzmaschine — elektr motor 6½ PH ter kompletno trasmisijo in jermenje. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 36099

Čevlji

Snežne čevlje
in galoše dajte v popravilo samo strokovnjaku Avg. Škofu čevljarju, Beštnikov trg št 1 (za dramskim gledališčem) 35290

Razno

Otomane
v raznih vzorcih po 550, 580 in 580 Din otomanska pregrinjala, modroce itd. kupite najbolje pri Rudolfu Severju, tvornica tapetniškega pohištva, Marijin trg št 2 47

Snežne čevlje in galoše
dajte pravočasno v popravilo tvrdki
M. Zrebar
Sv. Petra cesta 6
12073

Novo življenje v gostilni „Pod Skalco" Mestni trg
Dobra domača kuhinja!
Vedno sveže delikatese!
Vsako soboto in nedeljo domače klobase!
Sprejemajo se abonenti na dobro domačo hrano!
Obed in večerja Din 12. 1221
Točijo se pristna štajerska, dolenjska in dalmatinska vina.
Vsak dan godba!
V soboto in nedeljah salonski koncerti!
Točna postrežba!
Nizke cene!

Poročni prstani
Poročni prstani
F. ČUDEN
Poročni prstani
LJUBLJANA, Prešernova ulica štev 1

Tvorniški prostori
12403
z vodno močjo od 20 HP se oddajo takoj v najem. Pojasnila daje Anončno in reklamno podjetje
JOŽA ROZMAN, Miklošičeva cesta 6/I.

Ocarinjenje
vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, Ljubljana, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno 188

POTOP
je največji in najživahnejši zgod. roman H. Sienkiewicza
1096 strani obsegajoči roman je izdala v dveh delih
TISKOVNA ZADRUGA v LJUBLJANI
Prvi del velja broširan Din 110·—, drugi del, ki je pravkar izšel Din 100, v platno vezan pa prvi del Din 134, drugi Din 124.
235

Sinclair Gluck:

Zlati panter

35

Larry je brez besede stekel iz sobe. Vrnil se je takoj. »Že gredo, gospod,« je šepnil. Dva sta. Najbrže ju je privabil njegov signal.«

Natalija se je ječe naslonila na zid. »Oh, ne dajte, da bi pala spet v roke teh ljudi!« je zaprosila s povzdignjenimi rokami!« Okoli zapestij je imela rdeče podplutbe.

Ob pogledu nanje me je zdajci vroče prešinila želja, da ne bi odšel iz hiše, ne da poprej obračunam z zločinci.

Zaprl sem oboja vrata. Nato sem odvel Natalijo v kot, posadil jo na stol in ji velel, naj drži roke na hrbtu, tako da je bila videti zvezana kakor preje. Skočil sem k steni, strgal z nje signalno pripravo, prekinil stik in spet namestil signalnik tako, da ni bilo ničesar opaziti.

Zvezanega Italijana sem zavalil pod sofo, ki je stala v sobi. »Skrijte se za vrata, Larry!« sem šepnil. Ko je izginil za vrati, ki so vodila na hodnik, sem planil k peči, vzel težki žeželj in ga podal Larryju. » S temle odpravite drugega, če pride noter,« sem mu velel. »Prvega vzamem nase!« Nato sem stekel k Nataliji in obstal pred njo, s hrbtom obrnjen proti vratom.

Komaj sem se bil tako postavil, so vrata že odletela in dva moža sta planila v sobo. Moj račun se je obnesel: imela sta me za zvezanega čuvaja, ki sem ga bil porinil pod sofo. Jaz pa sem izdrl samokres, obrnil se in ga nameril na tistega, ki je bil prvi prestopil prag, med tem ko je Larryjev žeželj tako silovito zapel po glavi drugega Italijana, da je brez glasu telebnil po tleh.

»Oh!« je zavpila Natalija. »To je tisti — ki me je tepel! Tepel me je!« je ponovila kakor prestrašeno dete.

»Roke kvišku!« sem kriknil.

Malomarno je vzdignil roke ter mirno vprašal: »In kdo ste vi, prosim?«

»Bil je na večeru pri gospe Fawcetteovi,« je sigaje rekla Natalija. »Predstavila mi ga je in on me je odvedel v sosednjo sobo, da bi mi pokazal neke slike. A tisti mah sem začutila na lakti rahel vbodljaj. Ko sem se predramila, sem bila tu — in on — me je tepel!«

»Preiščite ga, Larry!« sem zavpil.

Larry mu je potegnil izza pasu dolgo, ozko bodalo in za tem še majhno stvar, podobno samokresu na zračni pritisk, kakršnega je bil Moore našel pri tujcu, ki ga je ustrelil v mojem stanovanju. Nato sem vrgel svoj samokres na sofo ter naskočil elegantnega in ošabnega Italijana s pestmi.

Prizor ni bil Bog si ga vedi kako lep. Moje roke so bile še opraskane od boja v Mooreovi hiši. Ko sem opravil z Italijanom, so bili moji členki skoro brez mesa. A jaz sem se malo menil za to, kajti moj nasprotnik je ležal ves zbit in krvav v kotu; njegov obraz je bil tako razmesarjen, da ga je bilo komaj spoznati. In še sem se moral krotiti: da ni vzkriknila, bi ga bil postavil na noge in se ga lotil znova. »To vam bo pregnalo veselje do pretepanja žensk, živina!« sem zarohnel. Toda Italijan je samo še ječal.

Larry je planil venkaj in prinesel iz kopalnice nekaj brisač. Zvezala sva oba zlikovca z njunimi žepnimi ruticami in ovratnicami — po novem, učinkovitem načinu, ki je bil Larryjev izum — ter potegnila tudi prvega izpod sofe. Larry je izginil in kmalu prinesel nekaj vrvi, ki jih je bil očividno vzel od zastorov v prvem nadstropju. S temi vrvmi sva privezala enega izmed Italijanov k sofi, drugega v naslanjač in tretjega k postelji v sosednji sobi. Naposled sem vprašal Natalijo: »Ali vas je tepel še kdo drugi?«

»Ne,« je dihnila. »In prosim vas, naj bo dovolj. Poglejte svoje uboge roke!« Vzlic vsemu sočutju je žarelo v njenih očeh občudovanje.

»To je bil krasen boj,« je puhnil Larry ves vzhičen. »A tudi on vas je dobro zdelal. Stopite semkaj, gospod, da si očistite obraz. To ni pogled za dame!« Šele zdaj sem se zavedel, da me je bil lopov nekajkrat temeljito zadel, preden sem ga zbil na tla. V njegovo čast moram priznati, da ni bil strahopetec.

Natalija je šla z nama v kopalnico. Ni si dala ubraniti, da mi umije obraz. Larry nama je svetil s svojo žepno svetiljko.

Vsako oklevanje je bilo opasno. A tak, kakršen sem bil, nisem smel na ulico. Vendar pa ni bilo verjetno, da bi naleteli nocoj še na kake nasprotnike.

»Povejte mi vse, Natalija!« sem poprosil, ko mi je umivala obraz in roke.

»Vse sem vam povedala, Jack,« je zašepetala. »Saj niso Bog zna kako slabo ravnali z menoj. Toda stražili so me neprestano. Niti jesti nisem smela sama. Kaj mislite, kaj so hoteli od mene? Ali so me hoteli imeti za talca? Saj vendar nimam mnogo denarja. In kaj se je zgodilo z gospo Fawcetteovo? Ali je to njena hiša?«

»Da, hiša je njena. Tudi ona je izmed teh ljudi. Da sem vedel to že preje s tako gotovostjo, bi vas bil lahko posvaril. Njihov omamni čaj se mi je zdel že od začetka sumljiv. Pravite, da niti jesti niste smeli sami?«

»Ne. In niti med jedjo mi niso razvezali rok. Bali so se, da se ne bi ubila z nožem. To me je plašilo bolj od vsega ostalega. Zakaj naj bi se ubila, Jack?«

LJUBLJANA
Komenskega ul. štev. 20

BEOGRAD
Carinska ul. 10

„ČEHOSTAKLO“

12379 **INDUSTRIJA STEKLA**

Naša senzacija prihodnjega tedna

črno ali sivo v vseh modernih barvah in v laku

HUMANIK

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, »Petovia«
Maribor, Gosposka ulica 16
Celje, Aleksandrova c. 1
Ptuj, Slovenski trg »Petovia«

„OLLA“ GUM..?

„OLLA“ je bil ... kazano že desetlet... ja vodilna kot na... starejša in doka... ljivo tudi najza... jesljivejša ...

Gostilna in posestvo Zgornji Rožnik

se proda ali da v najem.

Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod štev. 12.400.

Razne poškodbe

Kot prva pomoč v vsaki hiši je potrebna Bartulićeva »Ljekovita (zdravilna) mast«. Če se opečeš, poškoduješ, opraskaš, nabodeš na kateri koli način, takoj se namaži z Bartulovićevo »Ljekovito mastjo«. Z njo izlečiš in desinficiraš vsako vnetje in preprečiš večje zlo. Cena škatljici samo 5 Din. Proizvaja in daje v promet stara, leta 1599 ustanovljena kaptolska lekarna sv. Marije, lekarna Vlatko Bartulić, Zagreb, Jelačićev trg 20. Pravi proizvod nosi varstveni znak sv. Marije Pomočnice. Dobiva se v vsaki lekarni. RN 3479—23

2373

PROTI HEMOROIDOM

HEMOROIDI — HEMOROIDI

MERZ HEMOROIDALNI SERUM

»RECTO-SEROL«, predpisan od preko 80.000 zdravnikov po vsem svetu, prodira avtomatično v sedež povzročiteljev bolečin ter naglo odstrani bolečine, srbečico, vnetje in stori, da hemeroidi kmalu izginejo. Dobiva se v vseh lekarnah.

12385

Razprodaja

demontiranega železa starega mostu čez Kokro pri Kranju **se vrši v ponedeljek 29. t. m. na licu mesta zgradbe.** Interesenti se vabijo k nakupu.

Za jugoslovanski patent št. 3087 od 1. avgusta 1924 na: 12405

«Ležajni metali i postupak za njih izradu»

(«Lagermetalle und Verfahren zu ihrer Herstellung») se iščejo kupci ali odjemalci licenc.

Cenj. ponudbe na: **Ing. Milan Šuklje, Ljubljana,** Šelenburgova ulica.

Iščemo 12 68

večje razstavne in trgovske lokale

v eni najprometnejših cest v Ljubljani in

veščega akviziterja

za avtomobile in druge naše proizvode.

Ponudbe na Škodove zavode, Šelenburgova ul. 7.

Pozor! Pozor!

Enonadstropno hišo

na najprimernejšem kraju z dobroidočo trgovino z mešanim blagom, manufakturo in železnino obstoječo nad 60 let vsebuje tri lokale, tri velika skladišča, dve kleti ter 8 stanovanjskih sob in veliko podstrešnih prostorov vse v dobrem stanju in deloma na novo renovirano proda z vso zalogo radi starosti iz proste roke

Marija Lenger, 12376
Žiri nad Škofjoloko.

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Ing. FRAN RENDLA
Ing. ZORA JIRAK-ova
poročena 12408
DNE 20 OKTOBRA 1928
Ljubljana — Zidani most

12365

Pravi smuški gojzarji in športni čevlji se izdeljujejo pri

Zalokarju, Gosposvetska cesta št 8

Zahtevajte BREZPLAČEN CENOVNIK UR

namiznih, žepnih, stenskih na odplačila in v gotovini

»Odplata« K. D. S.

BEOGRAD, Kneginje Ljubice ul. 15, mezzanin 6—10. 12236

Ali že imate Album slovenskih književnikov

ki prinaša *267 PORTRETOV* naših velemož v bakrotisku. — Zastopani so *leposlovni, znanstveniki, narodni buditelji, uredniki* in *publicisti* od najstarejših časov do danes.

Umetniško vezana knjiga velja s poštnino vred Din 170.—, broširana Din 140.—. Naroča se v

Knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica štev. 54 (nasproti glavni pošti).

ZAKAJ

vporablja napredni radio-amater

TUNGSRAMOVE BARIJEVE CEVI?

Ker predstavljajo te cevi pri današnjem stanju znanosti in tehnike najpopolnejše in najtrpežnejše. Kako se prepričate o tem, da so Tungsramove barijeve cevi najpripravnejše za Vaš aparat?

Prinesite svoj aparat eni podpisanih tvrdk! Če je to združeno s težkočami, pošljite radio-trgovcu stikalno shemo svojega aparata ali pa pišite, v kake svrhe nameravate porabiti cevi.

Tungsramove barijeve cevi vas bodo presenetile z nesluteno močjo glasu in čistočo tonov.

Franc Bar, Ljubljana, Mestni trg 5,
Radio, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5,
Radio val, Ljubljana, Kongresni trg 3,
Slavo Kolar, Ljubljana, Dunajska cesta 22,
A. Verbajs, Ljubljana, Gosposvetska cesta 13,
Ivan Bogataj, Ljubljana, Kongresni trg 19,
Karol Florjančič, Celje, Cankarjeva cesta 2,
Josip Wipplinger, Maribor, Jurčičeva ul. 6,
Radio Starkel, Maribor, Trg Svobode 6,
Josip Ogrižek, Novo mesto,
Jakob Klenovšek, Trbovlje.

2104

11120

Astma

je silno zavratna bolezen. Kdor na njej boluje, postane stopnjema vedno nervoznejši vsled pomanjkanja zraka in težkega dihanja, trpi na nespanju in ne more vršiti svojih poslov. V mnogih slučajih Vam bo nudil prašek

ASTMOL PROTI ASTMI

znatno olajšanje, ker ublažuje krče in razkraja sluzo in tako ne ruši nočnega miru.

— — Dobiva se v vseh lekarnah. — —

GALEMUS, KEMIJSKA INDUSTRIJA v FRANKFURTU na M.

Skladišče za kraljevino SHS
MIŠKOVIĆ in KOMP. - BEOGRAD
Saraievska 70.

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN le mast

Zaščitni znak — Claven — Zaščitni znak

Skladišče v lekarnah ali drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča

M. Hrnjak
lekarnar, SISAK.

A. & E. Skaberne, Ljubljana

Največja izbira češkega in angleškega sukna

Zahtevajte od svojega trgovca da prodaja originalno Jugobanat-patent-moko

pri kateri bo sicer nekoliko manje zaslužil pač pa boste vi bolj zadovoljni s svojim kruhom in pecivom.

Čitajte „Ponedeljek“

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jeseršek. Za inseratni del jeodgovoren Alojzij Novak. Vse v Ljubljani.